

**Financiële resultaten
en prestaties op het gebied
van maatschappij en milieu**

Voorwoord van de directie	3
1 Kerncijfers en samenvatting resultaten	5
1.1 Economische prestaties	6
1.2 Financiële resultaten	8
1.3 Sociale en milieuprestaties	8
1.4 Verantwoording	10
2 Toezicht op de ASN Bank	11
Bericht van de raad van commissarissen	12
Bericht van de raad van advies	14
3 Missie, beleid en belanghebbenden	17
3.1 Organisatie	18
3.2 Missie en strategie	18
3.3 Duurzaamheidsbeleid	18
3.4 Belanghebbenden	20
4 Inzet voor duurzaamheid	25
4.1 Acties en bewustwording	26
4.2 Stimulansen voor duurzaamheid	26
4.3 Erkenning van onze inzet	29
4.4 Plannen voor 2013	30
5 Producten en diensten	31
5.1 Sparen	32
5.2 Betalen	32
5.3 Beleggen	33
5.4 Vermogensbeheer	34
5.5 Service	34
6 Investerings en financieringen	37
6.1 Duurzame kredietverlening	38
6.2 Staatsobligaties	42
6.3 Andere vastrentende waarden	43
6.4 Hypotheken	43
7 Beleggen	45
7.1 Duurzaamheidscriteria	46
7.2 Selectie	46
7.3 Engagement	47
7.4 Stemmen	49
7.5 Duurzaamheidsdilemma's	50
8 Bedrijfsvoering	53
8.1 Milieu	54
8.2 Medewerkers	57

9	Financiële resultaten	61
9.1	Balans	62
9.2	Winst- en verliesrekening	63
9.3	Kasstroomoverzicht	64
9.4	Toelichting op de jaarcijfers	65
9.5	Toelichting op de balans	66
9.6	Toelichting op de winst- en verliesrekening	71
10	Risicobeleid	75
10.1	Organisatie van het risicobeheer	76
10.2	Risicobeheer bij de ASN Bank	77
10.3	Afdekken van renterisico's	81
11	Corporate governance	83
11.1	Kapitaalstructuur	84
11.2	Corporate governance	84
11.3	Remuneratierapport	85
	Onafhankelijk Assurancerapport	87
Bijlage 1	Investerings door de ASN Bank	90
Bijlage 2	Organisatie en historie	96
Bijlage 3	Raad van commissarissen, raad van advies en directie	98

Bij de foto's in dit jaarverslag

De Verenigde Naties (VN) hebben 2013 uitgeroepen tot het International Year of Water Cooperation (het internationale jaar van de samenwerking op gebied van water). Daarmee wil de VN de internationale bewustwording op het gebied van watersamenwerking versterken. Daarbij gaat het zowel om de toenemende mogelijkheden tot samenwerking, als om de uitdagingen die de groeiende vraag naar water veroorzaakt. Om het bewustzijn te vergroten worden succesvolle samenwerkingsverbanden op het gebied van water in de schijnwerpers gezet. Ook is er in 2013 veel aandacht voor watereducatie, waterbeheer en wettelijke kaders van internationale samenwerking op het gebied van water.

ASN Bank blijft zelfstandige koers varen

Op 1 februari 2013 besloot de minister van Financiën dat de Nederlandse Staat enige aandeelhouder werd van SNS REAAL. De Nederlandse Staat moest ingrijpen vanwege de problemen bij een onderdeel van SNS REAAL, de vastgoed dochter Property Finance. Deze maatregel is genomen om de belangen van spaarders veilig te stellen en de stabiliteit van de systeemrelevante SNS Bank, en daarmee van de ASN Bank, te garanderen. De nationalisatie heeft geen directe gevolgen voor onze klanten. In deze nieuwe situatie blijven wij ons – net als de afgelopen ruim vijftig jaar – volop inzetten voor onze duurzame missie, met als pijlers klimaat, mensenrechten en biodiversiteit. Ook de thema's die onze klanten hebben benoemd, blijven centraal staan: geen geld naar kinderarbeid en wapens, maar wel naar eerlijke handel en duurzame energie.

Duurzame groei

Onze inzet blijft om het geld dat onze klanten ons toevertrouwen, te investeren in een samenleving waarin menselijke waarden voorop staan, en niet economisch gewin. Groei die niet gericht is op het creëren van echte maatschappelijke meerwaarde, levert in onze ogen geen bijdrage aan een duurzame toekomst. De ASN Bank staat daarom voor duurzame groei, zoals wij al decennia laten zien. Voor die toekomst blijven wij ons met overtuiging inzetten. Net als de afgelopen ruim vijftig jaar blijven we bouwen aan een rechtvaardige, zorgzame samenleving. Daarbij hoort een dienstverlening die maximaal op u, onze klant, is gericht.

Wij realiseren onze missie – bijdragen aan de duurzame samenleving – via alle instrumenten die ons als bank ter beschikking staan. Wij investeren en beleggen het geld van onze klanten met respect voor mens, natuur en klimaat. Daarbij mijden we zaken die ingaan tegen de duurzame idealen van onze klanten en onszelf. Ook bevorderen we de duurzame samenleving via de activiteiten buiten onze bankbalans, zoals u in hoofdstuk 3 en 4 van dit verslag kunt lezen. Dit spreekt zoveel mensen aan dat wij inmiddels rond de 600.000 klanten hebben. Zij verwachten dat wij hun (spaar)geld op een sociale, groene manier investeren, en dat wij mede daarvoor hun duurzame idealen helpen realiseren.

Woningfinancieringen

Hoe doen wij dat nu, met inachtneming van een verantwoorde spreiding over verschillende beleggings- en investeringsmogelijkheden? Veel van onze inspanningen zijn erop gericht investeringen te mijden die ingaan tegen de

Foto: Hermien Lam

duurzame idealen van onze klanten. Bij het investeren in staatsobligaties mijden we landen waar een groot risico bestaat op onder meer misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden. Ook mijden we landen die internationale verdragen om de natuur en het klimaat te beschermen, niet onderschrijven. We hebben geen aandelen en obligaties van bedrijven die zich bezighouden met wapens – ook al is dat indirect, bijvoorbeeld doordat ze ict-systemen maken die voor defensiedoeleinden gebruikt kunnen worden. En ook niet in kernenergie en ondernemingen die gebruikmaken van kinderarbeid.

Wat we wel selecteren, zijn verantwoorde investeringsmogelijkheden. Zoals landen met onder meer vrijheid van meningsuiting en vakbondsvrijheid, die zorgvuldig omgaan met de natuur en streven naar een groter aandeel duurzame energie. Sinds vijf jaar verstrekken we duurzame financieringen, bijvoorbeeld aan projecten voor wind- en zonne-energie en duurzaam bouwen. Deze activiteiten zijn fors toegenomen. We investeren spaargeld in gemeenten en organisaties voor waterbeheer. Zij voeren immers belangrijke taken uit om onze maatschappij leefbaar te maken en houden. En we investeren in instellingen op het gebied van zorg, onderwijs en wonen.

Ten slotte zetten we een flink deel van het spaargeld uit in woningfinancieringen. Ooit verstrekten de ASN Bank zelf woningfinancieringen, maar dat bleek helaas geen efficiënte activiteit te zijn. Daarom besloten wij woninghypotheken van SNS Bank te financieren, op onze eigen criteria, die vrijwel gelijk zijn aan de NHG-criteria. Dat betekent dat het gaat om verantwoorde financieringen voor individuele mensen, veelal met een modaal inkomen. In onze visie past dat prima bij de duurzame samenleving van de toekomst. Daarin heeft iedereen recht op goede voeding, zorg en onderwijs, én een goed dak boven het hoofd.

Bredere inzet

De ASN Bank wil zich breder inzetten voor duurzaamheid dan alleen via haar bancaire activiteiten. Daarom nemen we, namens onze klanten en samen met maatschappelijke partners, standpunten in en maken onze mening kenbaar bij beleidsmakers, overheden en ondernemingen. Dat kan over uiteenlopende onderwerpen gaan, want de duurzame wereld manifesteert zich op velerlei terreinen. Via een actie voor particulieren droegen we zo in 2012 bij aan de plaatsing van duizenden zonnepanelen op Nederlandse daken. We vroegen met succes de regering om investeringen in clusterinitiatieven te verbieden. En we riepen onze klanten op te tekenen voor een sterk internationaal wapenhandelverdrag, waarover de Verenigde Naties in juli onderhandelden. Dergelijke activiteiten die niet aan de balans zijn gebonden, voerden we de afgelopen jaren ook al uit. Ze kregen in 2012 echter een belangrijkere plaats.

Dit betekent ook dat wij met steeds meer mensen samenwerken aan duurzaamheid. Onze internetcommunity Voor de Wereld van Morgen speelt hierbij een belangrijke rol. Vijf jaar geleden zijn wij deze community gestart. Inmiddels heeft zij ruim 50.000 leden, die oplossingen delen, inspiratie zoeken in het gemeenschappelijke, netwerken bouwen en idealen realiseren. De dynamiek rond Voor de Wereld van Morgen is net zo wezenlijk als onze bancaire activiteiten. Beide zijn gericht op het realiseren van onze duurzame missie. Iedere projectactiviteit, ieder verstrekt krediet, iedere geselecteerde belegging, iedere geholpen klant, iedere samenwerking met onze maatschappelijke partners is onontbeerlijk om onze missie te realiseren.

Onderdeel van een beweging

Onder invloed hiervan herzien wij het begrip 'klant'. In de klassieke definitie zijn klanten van de ASN Bank de mensen die een rekening hebben bij onze bank. Wij beschouwen echter de mensen met wie wij samenwerken aan een duurzame samenleving, net zo goed als onze klanten. Niet alleen het product of de dienst is bepalend, maar wie zich met ons verbonden voelt. Samen met al deze mensen maken we deel uit van een beweging om de samenleving te verduurzamen. Een beweging die aan kracht wint, getuige bijvoorbeeld het grote enthousiasme voor de ASN Bank Wereldprijs.

Wij danken onze klanten – in de brede zin van het woord – voor het vertrouwen dat zij in 2012 in de ASN Bank hebben gesteld. In 2013 zetten we ons weer met enthousiasme in om uw en onze idealen te realiseren.

*Ewoud Goudswaard
Jeroen Jansen
Joyce van der Est*

1. Kerncijfers en samenvatting resultaten

De ASN Bank presteerde in 2012 goed, ondanks economische tegenwind. Het aantal klanten nam toe, evenals het vermogen dat zij ons toevertrouwden. In dit hoofdstuk vatten wij onze prestaties in 2012 samen. Meer informatie vindt u in de desbetreffende hoofdstukken.

5

1.1 Economische prestaties

	2012	2011	2010	2009	2008
Aantal klanten	587.549	575.344	516.902	471.118*	419.792
Beheerd vermogen (in miljoenen euro's)					
ASN Bank	9.811	8.969	7.992	6.346	4.966
ASN Beleggingsfondsen	1.374	1.296	1.375	1.193	983
Totaal beheerd vermogen	11.185	10.265	9.367	7.539	5.949
Marktaandeel duurzaam sparen en beleggen**	n.t.b.	56%	53%	48%	44%
Marktaandeel sparen***	2,8%	2,7%	2,5%	2,2%	1,9%
Bijdrage ASN Bank aan maatschappelijke partners en de ASN Foundation (in euro's)					
	2.588.470	2.020.354	729.013	621.246	387.973
Renteschenken van klanten aan maatschappelijke partners (in euro's)	263.717	425.079	373.868	573.825	417.366

* Eind 2009 is de definitie van wat een klant is, aangescherpt. Hierdoor is het cijfer voor 2009 aangepast.

** Bron: VBDO april 2012

*** Bron: CBS

Ontwikkeling van het aantal klanten

In 2012 verwelkomde de ASN Bank ruim 51 duizend nieuwe klanten. Wij zijn blij dat zoveel mensen voor de ASN Bank kozen. De reguliere uitstroom van klanten was laag, net als in vorige jaren. Per 1 januari 2012 schafte de overheid echter de spaarloonregeling af. Ruim 23 duizend klanten die alleen een ASN Spaarloonrekening hadden, hieven deze op. Daardoor bedroeg de nettogroei van het aantal klanten uiteindelijk 2%.

Onze klanten zijn van harte bereid de ASN Bank aan te bevelen bij bekenden: we behaalden in 2012 een 'net promotor score' (NPS) van +22%, tegen gemiddeld -22% voor de drie Nederlandse grootbanken. Dit cijfer komt tot stand door het percentage klanten uit een steekproef dat een bedrijf niet wil aanbevelen, af te trekken van het percentage klanten dat het wel aanbeveelt.

Ontwikkeling van de toevertrouwde middelen

Mede doordat het aantal klanten toenam, groeide ook het spaar- en betaaltegoed duidelijk. De toevertrouwde middelen stegen met € 842 miljoen (9%). Het marktaandeel sparen van de ASN Bank is in 2012 verder gegroeid. Eind 2012 bedroegen de toevertrouwde middelen (tegoeden op spaar- en betaalrekeningen) bijna € 9,8 miljard.

Ontwikkeling van de beleggingsfondsen

2012 was een goed beursjaar. De drie aandelenfondsen onder beheer van ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. behaalden goede rendementen: het ASN Duurzaam Aandelenfonds 13,90%, het ASN Milieu & Waterfonds 10,60% en het ASN Duurzaam Small & Midcapfonds 18,18%. Het rendement van het ASN Duurzaam Obligatiefonds was 6,96%. Dankzij het belang in aandelen kwam het ASN Duurzaam Mixfonds uit op een rendement van 10,58%.

De resultaten van de fiscaal gefacilieerde fondsen, het ASN Groenprojectenfonds en het ASN-Novib Microkredietfonds, waren eveneens goed. Het ASN-Novib Microkredietfonds realiseerde een prima rendement van 5,51%, het ASN Groenprojectenfonds van 5,69%.

In de zomer werd de Wet uitwerking fiscale maatregelen begrotingsakkoord 2013 aangenomen. Deze wet handhaaft de heffingskorting op groene beleggingen op het niveau van 2012 (0,7%). Voor particulieren die groen beleggen blijft ook de vrijstelling voor de vermogensrendementsheffing van 1,2% in box 3 bestaan. Het fiscale voordeel voor particuliere beleggers in sociaal-ethische beleggingen is per 1 januari 2013 vervallen. Het gevolg was dat het ASN-Novib Microkredietfonds slechts bescheiden

groeide, terwijl er relatief veel geld naar het ASN Groenprojectenfonds stroomde. Ondanks de goede resultaten hadden alle beurs-genoteerde ASN Beleggingsfondsen te maken met uitstroom. Meer dan in voorgaande jaren kozen beleggers voor de veiligheid van sparen. Doordat de koersen stegen nam het totale vermogen in de ASN Beleggingsfondsen desondanks toe met € 78 miljoen (6%).

Marktaandeel sparen en beleggen

Het marktaandeel sparen nam toe met 0,1% tot 2,8%. Bij het schrijven van dit jaarverslag waren de cijfers over de duurzame spaar- en beleggingsmarkt in Nederland voor 2012 nog niet bekend. In 2011 steeg ons aandeel in deze markt tot 56% (2010: 53%).

Bijdragen aan maatschappelijke partners en de ASN Foundation

Sinds eind 2011 kunnen klanten niet meer automatisch hun rente schenken. Dit is alleen nog mogelijk bij het ASN Vrouwenspaardeposito en het ASN Waddendeposito. De rente op deze rekeningen is 0,25% hoger dan van een vergelijkbaar deposito van vijf jaar. Cordaid Microkrediet ontving het hoogste bedrag; dit was afkomstig van klanten met een ASN Vrouwenspaardeposito. In totaal bedroegen de renteschenkingen € 263.717.

In totaal ontvingen de maatschappelijke partners van de ASN Bank zelf € 2,6 miljoen. Dit bedrag is als volgt opgebouwd.

Doordat de totale inleg van ASN Jeugdsparen steeg, nam ook de bijdrage aan de kinderprojecten van Cordaid Kinderstem en Cordaid Memisa toe. In totaal ontving Cordaid over 2012 € 362.121 (2011 € 314.977).

Vanaf juli 2010 doneren wij de Interchange-vergoeding die wij van creditcardorganisatie ICS ontvangen voor betalingen met de ASN Creditcard, aan onze themapartners (zie paragraaf 3.3). In 2012 is € 139.913,27 overgemaakt aan de themapartners. Sinds januari 2011 doneren we namens onze klanten met een rekening ASN Ideaalsparen een vergoeding aan onze themapartners. De vergoeding aan de acht themapartners bedroeg in 2012 € 1.400.000.

In totaal schonken we € 10.460 aan maatschappelijke projecten van onze marketingpartners, met name Fair Trade Organisation. Dankzij een succesvolle spaaractie konden we € 323.785 doneren aan het Bio Vakantieoord (zie paragraaf 5.1).

Tevens keerden we € 50.000 uit aan de vijf winnaars van de ASN Bank Wereldprijs. De winnaars werken met hun prijs vijf duurzame projecten uit in het kader van onze duurzame thema's.

Net als in voorgaande jaren ontving de ASN Foundation in 2012 een bijdrage van € 300.000 van de ASN Bank, waarmee zij veelal kleinschalige projecten ondersteunde die aansluiten bij onze missie.

1.2 Financiële resultaten

<i>In miljoenen euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Uitzettingen	10.403	9.723	8.382	6.614	5.251
Toevertrouwde middelen*	9.811	8.969	7.992	6.346	4.966
Eigen vermogen	416	242	103	105	139
Balanstotaal	10.588	9.888	8.542	6.662	5.302
Rentemarge	68,2	88,3	83,0	44,5	40,8
Overige baten	11,4	13,4	1,5	4,0	6,2
Totale baten	79,6	101,7	84,5	48,5	47,0
Totale kosten	32,5	33,7	26,7	35,2	24,3
Bedrijfsresultaat	47,1	68,0	57,8	13,3	22,7
<i>Bedrijfsresultaat voor eenmalige kosten</i>	<i>47,1</i>	<i>67,4</i>	<i>57,8</i>	<i>24,3</i>	<i>22,7</i>
Resultaat na belastingen	34,9	51,1	43,1	9,9	16,9
<i>Resultaat na belastingen, voor eenmalige kosten</i>	<i>34,9</i>	<i>51,1</i>	<i>43,1</i>	<i>18,1</i>	<i>16,9</i>

* De toevertrouwde middelen bestaan uit spaargelden en overige schulden aan klanten in de vorm van spaargelden van niet-natuurlijke personen (verenigingen en stichtingen).

Het resultaat na belastingen kwam in 2012 uit op € 35 miljoen, een afname van 32% ten opzichte van 2011. Dit komt voornamelijk door dat de rentemarge daalde. Deze nettowinst wordt toegevoegd aan ons eigen vermogen. De groei van het eigen vermogen is noodzakelijk voor de continuïteit van de ASN Bank en om blijvend te voldoen aan hogere kapitaaleisen als gevolg van het Basel III-akkoord. De baten daalden met € 22 miljoen tot € 80 miljoen. De toevertrouwde middelen namen weliswaar toe, maar de relatieve rentemarge daalde, waardoor de inkomsten uit spaargeld verminderden. De provisies stegen doordat het aantal betaalrekeningen toenam en wij meer beheerfee uit de ASN Beleggingsfondsen ontvingen. Dit laatste was vooral het gevolg van de toename van het aantal uitzettingen van het ASN-Novib Microkredietfonds. Tegenover de daling van de baten stond een lichte afname van de kosten met 4%. Deze daling is te danken aan de vrijval van de reservering voor een claim op basis van het depositogarantiestelsel in verband met het faillissement van DSB.

1.3 Sociale en milieuprestaties

Indirecte sociale en milieuprestaties

De doelstellingen voor de duurzaamheidsprestaties van de ASN Bank zijn afgeleid van de missie. Deze luidt: 'de ASN Bank is een onderneming die de duurzaamheid van de samenleving wil bevorderen en zich in haar economisch handelen daardoor laat leiden'. Wij werken deze missie uit in doelstellingen op drie niveaus: kwantitatief, kwalitatief en voor de lange termijn. Wij willen immers op al deze niveaus bijdragen aan het bevorderen van de duurzame samenleving.

Om hieraan recht te doen hebben wij doelstellingen geformuleerd op deze drie niveaus. De kwantitatieve doelen drukken we uit in een getal, de kwalitatieve doelen in 'wel of niet gerealiseerd'. Met de langetermijndoelen willen we processen op gang brengen die duurzaamheid op langere termijn bevorderen. Deze doelen kunnen we kwantitatief en kwalitatief invullen.

Kwantitatieve doelen

Wij haalden in 2012 de kwantitatieve doelstellingen voor onze indirecte sociale en milieuprestaties. We oefenden ons stemrecht uit op ruim 195 aan-

deelhoudersvergaderingen waar de ASN Beleggingsfondsen konden stemmen. Dat is 99% van alle aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in het ASN Duurzaam Aandelenfonds, ASN Duurzaam Mixfonds, ASN Milieu & Waterfondsen en ASN Duurzaam Small & Midcapfondsen.

De herscreening van debiteuren van de bank (zie bijlage 3) was eind 2012 voor ruim 91% voltooid. Dat wil zeggen dat alle debiteuren zijn beoordeeld op basis van de laatste versie van de relevante

issuepapers. Tevens hebben wij als doorlopende doelstellingen om een cijfer van 8 of hoger te behalen voor de tevredenheid van zowel klanten als medewerkers. In 2012 behaalden we voor beide een score van 8,1.

Kwalitatieve doelen

De kwalitatieve doelen hebben betrekking op de ontwikkeling van het duurzaamheidsbeleid.

<i>Doelstelling 2012</i>	<i>Gerealiseerd in 2012</i>
Afronding ASN Bank Issuepaper Klimaat	ASN Bank Issuepaper Klimaat is in concept gereed en wordt in 2013 goedgekeurd door de directie
Actualiseren beleid staatsobligaties	ASN Bank Issuepaper Staatsobligaties is geactualiseerd

Voor 2013 hebben we de volgende kwalitatieve doelstellingen vastgesteld:

- Invoering van ISO 14001 voor de kantoororganisatie.
- Opstellen van de ASN Bank Issuepaper Dierenwelzijn.

Doelen op lange termijn

De ASN Bank wil als duurzame bank actief bijdragen aan maatschappelijke processen die de verduurzaming van de samenleving op de lange termijn bevorderen. Voor 2012 hadden we één langetermijndoel

geformuleerd, namelijk voor de CO₂-uitstoot van de aandelenfondsen. Doel was tevens om de methodiek waarmee deze uitstoot wordt gemeten, te verbeteren. Daarom ontwikkelden we in 2012 een methodiek die uitgaat van absolute vermindering van de CO₂-uitstoot in plaats van relatieve vermindering. In deze methodiek heeft de inflatie geen invloed meer op de prestaties. Deze methodiek wordt begin 2013 in de portefeuilles van de aandelenfondsen doorgevoerd. Omdat wij de CO₂-doelstelling voor de aandelenfondsen veel eerder hebben behaald dan verwacht, herzien we deze doelstelling in 2013.

	<i>2015</i>	<i>2020</i>	<i>Voortgang 2012</i>
Verlaging geconsolideerde CO ₂ -uitstoot van de ASN-aandelenfondsen ten opzichte van 1990	30%	50%	54,3%

In 2011 startten we met de formulering van meerdere langetermijndoelen op strategisch niveau. Daarbij gaat het om doelen die de missie van de ASN Bank vertalen naar al haar activiteiten. Daarmee maken zij de missie operationeel voor alle medewerkers.

In onze visie is het klimaatprobleem zeer urgent. Het noodzaakt iedereen om bij te dragen aan de oplossing. Wij streven naar een maximale bijdrage van de ASN Bank, ook al omdat we een voorbeeld willen zijn voor andere ondernemingen. Daarom namen we bij de herziening van de ASN Bank Issuepaper Klimaat een fundamenteel doel op voor de lange termijn: wij willen dat zowel onze organisatie als alle investeringen op de balans van de ASN Bank samen in 2030 netto klimaatneutraal zijn. Ook gaan we onderzoeken hoe we met langetermijndoelen onze bijdrage op het gebied van mensenrechten en biodiversiteit kunnen vergroten.

Directe sociale en milieuprestaties

	Doelstellingen 2012	Gerealiseerd in 2012	Doelstellingen 2013
CO ₂ -uitstoot in ton per fte*	Kleiner dan of gelijk aan 2,00	1,35	Kleiner dan of gelijk aan 1,34
Papierverbruik (kilo per rekening)	Kleiner dan of gelijk aan 0,33	0,28	Kleiner dan of gelijk aan 0,28
Medewerkerstevredenheid	Groter dan of gelijk aan 8,0	8,1	Groter dan of gelijk aan 8,0
Huisvesting nieuw kantoor	Energielabel A	Naar verwachting energielabel B	Energielabel A

* Fulltime-equivalent; één fte is een volledige werkweek.

10

Per 1 april 2012 is de ASN Bank gehuisvest in haar nieuwe kantoor, waarin veel energiebesparende maatregelen zijn genomen. We blijven streven naar verlaging van de CO₂-uitstoot van ons kantoor. Inmiddels hebben we de vergunning voor warmte-koude-installatie gekregen. De doelstelling is om in 2013 het A-label te verkrijgen.

Meer informatie over onze resultaten op het gebied van milieu en maatschappij vindt u in de hoofdstukken 4, 6, 7 en 8.

1.4 Verantwoording

Transparantie en communicatie over onze werkwijze en prestaties vinden wij vanzelfsprekend. Daarom rapporteren wij in dit jaarverslag over de manier waarop wij ons duurzaamheidsbeleid uitwerken in onze producten en onze bedrijfsvoering. Ook rapporteren we over onze sociale en milieudoelstellingen over 2012, en over de resultaten die wij in 2012 op dit vlak hebben behaald.

Omdat communicatie volgens ons tweerichtingsverkeer is, doen we ook verslag van onze dialoog met belanghebbenden bij de ASN Bank. Tevens leggen wij in dit jaarverslag verantwoording af over de

financiële resultaten van de ASN Bank. Dit verslag is voornamelijk bedoeld voor onze klanten, maar ook voor onze (maatschappelijke) partners, medewerkers, toezichthouders en alle andere personen en organisaties die belangstelling hebben voor de prestaties van de ASN Bank in 2012 en haar plannen voor de toekomst.

De ASN Bank rapporteert conform *application level* A+ van de G3 Richtlijnen voor duurzaamheidsverslaglegging van het Global Reporting Initiative (GRI). De geactualiseerde 3.1-richtlijnen zijn niet uitgewerkt voor financiële instellingen. Daarom hanteren we G3 als verslagleggingsrichtlijn. U vindt onze GRI-tabel op www.asnbank.nl. In 2011 was de ASN Bank een van de zeventien Nederlandse ondernemingen die waren opgenomen in de Sustainability Disclosure Database met een G3-G3.1 A+-niveau voor hun duurzaamheidsverslag over dat jaar.

De GRI-tabel bevat tevens een materialiteitsanalyse. Hierin laten wij zien dat alle onderwerpen die wij van materieel belang vinden, afdoende naar voren komen in onze rapportages en beleidspijlers. Wij leggen daarin ook uit hoe wij de inhoud van het jaarverslag hebben bepaald in relatie tot de informatiewensen van onze doelgroepen.

Wij hebben KPMG Sustainability gevraagd geselecteerde informatie in dit verslag te beoordelen. De reikwijdte van de opdracht en de conclusies vindt u in het onafhankelijke Assurancerapport op pagina 87.

2. Toezicht op de ASN Bank

11

De zorg voor schoon water: zuivering van duinwater.

Foto: M. Okhuizen.

Bericht van de raad van commissarissen

Aan de algemene vergadering van aandeelhouders ASN Bank N.V.

Preadvies van de raad van commissarissen

Hierbij bieden wij u de door de directie opgemaakte jaarrekening van de vennootschap over het boekjaar 2012 aan, evenals het verslag van de directie.

Wij stellen u voor deze jaarrekening conform vast te stellen, wat inhoudt dat:

- de totale winst over 2012 van € 34,9 miljoen wordt toegevoegd aan het eigen vermogen;
- de directie wordt gedechargeerd voor het bestuur dat zij heeft gevoerd en de commissarissen voor het toezicht dat zij over het afgelopen boekjaar hebben gehouden.

Gedurende het verslagjaar 2012 was de raad als volgt samengesteld:

De heer R.G.J. Langezaal, voorzitter

De heer E.J.G.V. Boers (tot 6 juli 2012)

Mevrouw A.T.J. van Melick (per 6 juli 2012)

De heer B. de Ruigh

12

Wij volgen de commerciële, financiële en duurzame ontwikkeling van de ASN Bank met belangstelling. Gedurende het jaar kregen wij tijdens onze besprekingen met de directie een goed inzicht in de wijze waarop de ASN Bank haar resultaten bereikt en de middelen die zij hiervoor inzet.

Resultaten 2011

De raad van commissarissen en de directie van de ASN Bank kwamen in 2012 driemaal bijeen. Tijdens de eerste twee vergaderingen behandelden wij achtereenvolgens de cijfers en het jaarverslag over 2011. Wij keurden het jaarverslag goed, met de complimenten aan de ASN Bank over de resultaten die zij in 2011 heeft behaald. Daarbij doelden wij zowel op het financiële resultaat van de bank als de groei van het aantal klanten, de tevredenheid van klanten en medewerkers, de ontwikkeling en uitwerking van het duurzaamheidsbeleid, de groei van de activiteiten op het gebied van onder meer financieren, beleggen en communicatie, en de activiteiten van het duurzaamheidsplatform Voor de Wereld van Morgen. Deze resultaten waarderen wij des te meer tegen de achtergrond van veel (negatieve) publiciteit over de problemen bij SNS REAAL. Wij spraken onze bijzondere waardering uit voor de wijze waarop de duurzame missie altijd de rode draad was in het handelen van de medewerkers van de bank.

Voortgang

Elke maand namen wij kennis van de gang van zaken bij de ASN Bank, mede aan de hand van de financiële en commerciële rapportages van de bank. We volgden ook de ontwikkeling van het aantal klanten. Verheugend was dat het aantal klanten met een betaalrekening in 2012 de honderdduizend overschreed.

Tijdens vergaderingen met de hele raad gingen wij dieper in op onderwerpen als de marketingstrategie van de ASN Bank en de ontwikkeling van ASN Vermogensbeheer.

Maandelijks bespraken wij de bevindingen van de afdeling Group Audit en de actiepunten die daaruit voortkwamen. Group Audit opereert onafhankelijk; de afdeling valt onder de voorzitter van de raad van bestuur van SNS REAAL (zie paragraaf 10.1).

Beloningsbeleid directie

De directie van de ASN Bank deed op haar eigen verzoek afstand van de variabele beloningstoeslag waar zij formeel recht op heeft. Zij verzocht ons om, in het kader van de missie en doelstellingen van de bank, de hoogte van haar variabele beloning aan te passen aan wat volgens de CAO geldt voor alle medewerkers, namelijk een beoordelingstoeslag van maximaal 15%. Vanwege de situatie bij SNS REAAL zijn er over 2012 overigens zeer beperkt beoordelingstoeslagen uitgekeerd.

Energiefonds Overijssel

In augustus keurden wij een nieuwe activiteit van de ASN Bank goed: het optreden als beheerder van Energiefonds Overijssel door ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. (ABB). Hierbij handelt ABB in een breed samenwerkingsverband met Royal HaskoningDHV en Start Green Venture Capital. De activiteiten voor Energiefonds Overijssel betekenen een uitbreiding van het werkgebied van de ASN Bank van particuliere tot institutionele klanten. Wij zijn positief over deze beweging, die past bij het duurzame karakter van de ASN Bank.

Raad van advies

Wij bespraken met de directie de rol en positie van de raad van advies van de ASN Bank. Ook kwamen mogelijke nieuwe leden van de raad aan de orde.

Operationeel Plan 2013

In het najaar bespraken wij het operationeel plan 2013 met de directie van de ASN Bank. Enkele belangrijke punten hieruit:

- De ASN Bank onderzoekt welke stappen zij kan zetten om in 2030 volledig klimaatneutraal te zijn. Dit onderzoek betreft zowel de bankorganisatie als de investeringen op de bankbalans.
- De stappen om te komen tot een miljoen tevreden klanten en € 20 miljard onder beheer, onder handhaving van de hoge cijfers voor de tevredenheid van klanten en medewerkers (beide 8 of hoger).

13

Wij spreken onze waardering uit voor de inzet van de medewerkers en directie van de bank. Op deze plek feliciteren wij hen graag nogmaals met hun nieuwe, duurzame pand, een aanwinst waar ook wij blij mee zijn.

Ten slotte benadrukken wij dat wij de duurzame missie en het beleid van de ASN Bank dat daaruit volgt, volledig onderschrijven.

Den Haag, 18 juni 2013

Namens de raad van commissarissen:

Rob Langezaal, voorzitter

Bericht van de raad van advies

De raad van advies van de ASN Bank is in 1993 opgericht als beleggingsadviescommissie voor de beleggingsfondsen van de ASN Bank. Oorspronkelijk gaf de raad advies over de beleggingsstrategie van de fondsen. In de loop van de jaren veranderde die taak. Al ruim tien jaar functioneert de raad als adviesorgaan voor de ASN Bank en toetst of de bank haar duurzame missie waarmaakt. De directie en de raad overleggen regelmatig over de activiteiten en resultaten en over de duurzame koers van de bank. In 2012 vergaderden de raad en de directie drie maal. Daarbij kwamen onder andere de volgende punten aan de orde.

Duurzaamheidsdoelstellingen voor de lange termijn

We spraken uitgebreid met de directie over de duurzaamheidsstrategie en -doelstellingen die zij voor de komende decennia wil formuleren. Dit is een interessant en uitdagend proces, waarmee de bank een voortrekkersrol zou vervullen. Er zijn immers geen andere banken in de wereld die doelstellingen voor zo'n lange termijn bekend hebben gemaakt. De besprekingen leidden tot een aanscherping van de strategie. Dit proces is nog niet afgerond. Evenals de directie hecht de raad eraan dat de groei van de ASN Bank wordt gerealiseerd in evenwicht met duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Jaarcijfers en jaarverslag 2011

De directie besprak de resultaten van de ASN Bank en de positieve manier waarop er in de pers op de jaarcijfers was gereageerd. Wij spraken onze complimenten uit over het jaarverslag 2011, en deden nog enkele suggesties voor de tekst.

Basel III

Wij kregen een presentatie over Basel III. Dit akkoord legt banken kapitaalseisen op die de balans beïnvloeden. Weliswaar worden de cijfers van de ASN Bank geconsolideerd in die van SNS REAAL, maar de ASN Bank streeft ernaar om zelf ook aan de eisen van Basel III te voldoen. Zij moet een bepaalde winst behalen om dat te realiseren.

Discussie over internationale activiteiten

Wij bespraken met de directie de mogelijkheden om in het buitenland actief te worden. Er zijn niet veel banken ter wereld die met de ASN Bank vergelijkbaar zijn. Na enige discussie werd geconcludeerd dat de ASN Bank haar schaarse middelen effectiever alleen in Nederland kan inzetten. Er zijn hier nog voldoende mogelijkheden om te groeien.

Klantprofielen en naamsbekendheid

De marketingstrategie van de ASN Bank is gebaseerd op klantprofielen. Over dit onderwerp kregen wij een presentatie. De ASN Bank maakt gebruik van de 'mentalitygroepen' van bureau Motivaction. Met behulp van dit model kan de bank gericht campagnes voeren.

De naamsbekendheid van de bank vertoonde een stijgende lijn en lag daarmee op koers. De ASN Bank wilde de naamsbekendheid verder verhogen met behulp van *corporate* campagnes.

Ontwikkelingen beleggingsbedrijf

Het verbod op het betalen van distributievergoedingen in Nederland per 1 januari 2014 noopte de ASN Bank ertoe stil te staan bij de toekomst van haar beleggingsbedrijf. Dit was onderwerp van gesprek. Ook bespraken wij dat de ASN Bank zich inzette om de tender die de provincie Overijssel heeft uitgeschreven voor Energiefonds Overijssel, te winnen. Samen met Royal HaskoningDHV en Start Green Venture Capital is zij daarin geslaagd. Mogelijk kan zij haar expertise ter beschikking stellen aan andere provincies die een dergelijk fonds willen opzetten. De raad vond dit een zeer mooie ontwikkeling en zei dat zij graag op de hoogte wil worden gehouden over het verloop van het project.

Situatie bij SNS REAAL

De directie informeerde ons over de publiciteit rond SNS REAAL. Uiteraard was onderwerp van gesprek welke strategie de ASN Bank kon volgen om de reputatieschade te beperken die het gevolg was van de negatieve wijze waarop de aandeelhouder in het nieuws kwam. De directie gaf aan dat het des te belangrijker is haar doelstellingen voor de lange termijn vast te leggen.

De samenstelling en verantwoordelijkheden van de raad

Wij bespraken de rol en bevoegdheden van de raad, en de manier waarop deze optimaal kan functioneren. De raad van advies speelt vooral een belangrijke rol doordat deze de duurzame uitgangspunten van de ASN Bank bewaakt.

In de loop der jaren zijn de verantwoordelijkheden van de raad groter geworden. Daarom leek het ons goed het aantal leden uit te breiden van drie tot vijf. In 2012 overlegden wij over kandidaten. Wij besloten per 1 januari 2013 twee nieuwe leden aan de raad toe te voegen: Willemijn Verloop en Maarten van Huijstee. Saskia Noorman-Den Uyl, die vele jaren voorzitter van de raad is geweest, droeg tijdens de vergadering van juni de voorzittershamer over aan Femke Halsema.

De directie dankte Saskia Noorman voor haar jarenlange toewijding aan de ASN Bank, eerst als lid van deze raad en later als voorzitter ervan. Mevrouw Noorman zei dat het haar een groot genoegen was om samen te werken met de ASN Bank. Zij wenste mevrouw Halsema vele vruchtbare jaren als voorzitter toe en dankte de directie voor de prettige samenwerking.

De raad was als volgt samengesteld:

Mevrouw Saskia Noorman-den Uyl (voorzitter tot 18 juni 2012)

Mevrouw Femke Halsema (voorzitter vanaf 18 juni 2012)

De heer Hans Kamps

De heer Jan van der Kolk

Mevrouw Willemijn Verloop (per 1 januari 2013)

De heer Maarten van Huijstee (per 1 januari 2013)

De raad concludeert dat de ASN Bank in 2012 conform haar duurzame missie heeft gehandeld. Wij spreken onze grote waardering uit voor de wijze waarop de directie en medewerkers van de bank in 2012 hun werkzaamheden hebben verricht.

Den Haag, 18 juni 2013

Namens de raad van advies:

Femke Halsema, voorzitter

3. Missie, beleid en belanghebbenden

Sinds 1960 streeft de ASN Bank ernaar het geld van klanten zo te beleggen en investeren, dat het bijdraagt aan een rechtvaardige verdeling van de welvaart in de wereld. Niet alleen in het heden, tussen de verschillende regio's in de wereld. Maar ook tussen onze generaties en de toekomstige wereldbewoners. In dit hoofdstuk leest u meer over deze missie, de strategie waarmee wij haar invullen en ons duurzaamheidsbeleid. Ook leest u welke groepen mensen en organisaties bij de ASN Bank zijn betrokken.

17

Water maakt deel uit van een prettige leefomgeving.

Foto: Ger Loeffen/Hollandse Hoogte.

3.1 Organisatie

De ASN Bank is een zelfstandig opererende, duurzame bank met een eigen bankvergunning, eigen beleid en een eigen statutaire directie. De ASN Bank staat onder toezicht van de Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. SNS Bank N.V., onderdeel van SNS REAAL N.V., is de enige aandeelhouder van de ASN Bank.

Onze duurzame missie is op verschillende manieren gewaarborgd, onder meer doordat de ASN Bank een eigen directie en een raad van advies heeft, evenals eigen statuten. In artikel 2 van deze statuten staat de duurzame missie verwoord: 'Bij alle voornoemde activiteiten (namelijk het verrichten van activiteiten als bank) heeft de vennootschap ten doel de duurzaamheid van de samenleving te bevorderen en zich bij haar economisch handelen daardoor te laten leiden. Dit betekent dat de vennootschap bij haar handelen naast door financieel-economische overwegingen zich ook door milieu- en sociaal-maatschappelijke overwegingen zal laten leiden.'

Meer informatie over onze organisatie leest u in bijlage 2.

3.2 Missie en strategie

De missie van de ASN Bank luidt als volgt: 'Ons economische handelen is erop gericht de duurzaamheid van de samenleving te bevorderen. We werken mee aan veranderingen die zijn bedoeld om een einde te maken aan processen waarvan de nadelige gevolgen worden verschoven naar toekomstige generaties of worden afgewenteld op het milieu, de natuur en kwetsbare bevolkingsgroepen. Daarbij verliezen we niet de noodzaak uit het oog om op lange termijn een rendement te behalen dat het gezonde voortbestaan van onze bank waarborgt. Wij beheren de middelen die onze klanten ons toevertrouwen, op een wijze die recht doet aan hun verwachtingen.'

De ASN Bank wil als financieel dienstverlener bijdragen aan de realisatie van een duurzame samenleving. Hiertoe stellen wij eisen aan onszelf, zodat we onze beloften tegenover externe belanghebbenden – vooral onze klanten – nakomen. Hoe doen wij dat onder meer?

- Wij hanteren strikte criteria op het gebied van duurzaamheid, eerlijkheid, transparantie, deskundigheid en betrouwbaarheid.
- Om onze missie te realiseren werken wij waar

mogelijk samen met maatschappelijke partners, zowel organisaties als duurzaam opererende bedrijven, die positief bijdragen aan onze doelstellingen.

- Wij initiëren duurzame ontwikkelingen en steunen belangrijke initiatieven van anderen op dit gebied.
- Wij communiceren hoofdzakelijk rechtstreeks – via internet, telefoon en post – met onze klanten.

3.3 Duurzaamheidsbeleid

Duurzaamheid is het leidende principe bij alle werkzaamheden van de ASN Bank. Daarbij scharen wij ons achter de algemeen erkende definitie uit het rapport *Our Common Future* van de Verenigde Naties uit 1987: 'Duurzaamheid betekent voorzien in de behoeften van nu, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen.'

Vaak worden duurzaamheid en duurzame ontwikkeling uitsluitend als een milieudoelstelling gezien. Dat is niet terecht. Het streven naar duurzame ontwikkeling is in de eerste plaats ingegeven door rechtvaardigheid. Duurzaam handelen heeft tot doel een rechtvaardige verdeling van de welvaart te realiseren, nu en in de toekomst. Duurzaamheid heeft dus ook een sociale component. Wij bouwen daarom ons duurzaamheidsbeleid op drie pijlers: mensenrechten, klimaat en biodiversiteit. Deze pijlers sluiten aan op wat internationaal gebruikelijk is bij het onderscheiden van de verschillende aspecten van duurzaamheid, bijvoorbeeld bij de Verenigde Naties. Onder mensenrechten, klimaat en biodiversiteit vallen alle thema's die voor de ASN Bank en haar klanten belangrijk zijn. Het beleid voor elke pijler is uitgewerkt in een issuepaper. Hoe we dit beleid toepassen op de verschillende sectoren, werken we uit in issuepapers per sector.

Mensenrechten

In de ASN Bank Issuepaper Mensenrechten beantwoorden we de vraag: hoe gaan we via onze investeringen, beleggingen en activiteiten om met mensen? Onder 'mensenrechten' verstaan wij alle soorten mensenrechten: burgerrechten, politieke rechten, economische, sociale en culturele rechten. De grondslag van ons mensenrechtenbeleid is de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* uit 1948, en de internationale standaarden die daarop zijn gebaseerd. Hiermee doelen we ook

op de *Guiding principles on business & human rights* die de VN Mensenrechtenraad in juni 2011 heeft aangenomen. Deze zijn gebaseerd op het werk van de Amerikaanse hoogleraar John Ruggie als Speciaal Vertegenwoordiger van de secretaris-generaal van de VN. Zij zijn verwerkt in de ASN Bank Issuepaper Mensenrechten. Daarin stellen wij scherpe criteria voor de beoordeling van de bedrijven en instellingen waarin de ASN Bank, de ASN Beleggingsfondsen en ASN Vermogensbeheer investeren. Deze moeten zich fors inspannen om mensenrechtenschendingen uit te sluiten. Wij toetsen bedrijven en instellingen op uiteenlopende thema's, zoals non-discriminatie, kinderarbeid, vrijheid van meningsuiting en privacy, vakbondsvrijheid, respect voor de lokale samenleving en bevolking, en consumentenveiligheid.

Global Compact

Het Global Compact is een initiatief van de Verenigde Naties om ondernemingen te stimuleren tien principes op het gebied van mensenrechten, arbeid, milieu en corruptie in hun beleid op te nemen en uit te laten voeren. De ASN Bank heeft in 2007 het Global Compact ondertekend als uitdrukking van haar decennialange betrokkenheid bij de tien doelstellingen van dit internationale VN-initiatief. Dit verslag laat zien hoe we daar in 2012 invulling aan hebben gegeven.

Klimaat

Fossiele energie is al een paar eeuwen de motor van onze economie. Dat veroorzaakt een toenevende uitstoot van broeikasgassen, vooral CO₂ (kooldioxide). Voor de ASN Bank staat inmiddels onomstotelijk vast dat deze uitstoot de huidige snelle opwarming van de aarde veroorzaakt. Om te voorkomen dat deze opwarming catastrofale proporties aanneemt, is het noodzakelijk de uitstoot op korte termijn sterk te beperken. Bovendien zijn aanpassingen nodig om de nu onvermijdelijke gevolgen van de opwarming op te vangen.

Wij dragen bij aan vermindering van broeikasgassen en het opvangen van de klimaatverandering door te beleggen en investeren in:

- energieopwekking zonder CO₂-uitstoot en activiteiten met een zo laag mogelijke uitstoot van broeikasgassen; zo investeren wij bijvoorbeeld in energiebesparing, duurzame energiebronnen, energiezuinige gebouwen en energie-efficiency;
- activiteiten die het aanpassingsvermogen aan de

klimaatverandering vergroten, zoals aan water gerelateerde activiteiten, microkredieten en armoedebestrijding.

Wij beleggen niet in fossiele energie en, vanwege de vele negatieve effecten, evenmin in kernenergie. Deze uitgangspunten gelden voor alle investeringen in bedrijven of instellingen. Bij de selectie van staatsobligaties houden wij ook rekening met de bijdragen die landen leveren aan vermindering van de CO₂-uitstoot, en met het aandeel van kernenergie in hun totale energieverbruik.

Ook met onze eigen bedrijfsvoering dragen wij bij door de CO₂-uitstoot zoveel mogelijk te beperken en de rest te compenseren (zie hoofdstuk 8).

Biodiversiteit

Als duurzame bank willen wij bijdragen aan het behoud en de versterking van de biodiversiteit en van ecosystemen. Biodiversiteit is de variatie aan levende organismen en de verscheidenheid aan relaties die zij met elkaar hebben in ecosystemen. Biodiversiteit draagt bij aan onze welvaart. Dat is slechts gedeeltelijk in geld uit te drukken. Veel mensen genieten immers van de natuur. Bovendien levert biodiversiteit via ecosystemen waardevolle diensten als de productie van zuurstof, waterzuivering, voeding, brandstoffen, grondstoffen, medicijnen, bescherming en recreatie. Zonder deze diensten zou onze economie niet kunnen functioneren. In de ecosystemen die deze diensten leveren, bestaat een fragiele balans tussen de verschillende dier-, planten en micro-organismen. Daarom is het belangrijk om de biodiversiteit te behouden. Dat is dus niet alleen moreel en ethisch wenselijk, maar vanuit economisch oogpunt zelfs noodzakelijk.

Communicatie over duurzaamheid in vier thema's

'Duurzaamheid' is een breed begrip. Ruim de helft van de Nederlanders heeft geen concreet beeld bij duurzaam en maatschappelijk investeren. Bij 'duurzaamheid' denken zij vooral aan 'milieu'. Andere aspecten, zoals mensenrechten, volgen op grote afstand, hoewel Nederlanders dit desgevraagd een belangrijk thema vinden.

In 2010 besloten wij daarom het begrip 'duurzaamheid' tastbaarder te maken voor onze (potentiële) klanten. Uit onderzoek bleek dat onze klanten vier thema's het belangrijkste vinden in relatie tot hun spaargeld: eerlijke handel, tegen kinderarbeid, duurzame energie en tegen wapenindustrie. Wij

introduceerden deze thema's in juli 2010. Sindsdien staan zij centraal in onze communicatie over duurzaamheid. De vier thema's maken de pijlers van ons

duurzaamheidsbeleid concreter voor onze klanten en andere belanghebbenden:

<i>Duurzaam thema:</i>	<i>maakt deze pijlers van het duurzaamheidsbeleid concreet:</i>
■ Eerlijke handel	mensenrechten, biodiversiteit
■ Tegen kinderarbeid	mensenrechten
■ Duurzame energie	klimaat
■ Tegen wapens	mensenrechten

Aan onze klanten bieden de thema's de kans om hun persoonlijke voorkeuren uit te spreken. De thema's zijn gekoppeld aan de ASN Creditcard en ASN Ideaalsparen. De klant die deze producten afneemt, kan kiezen voor een of meer van de thema's. Wie niet kiest, geeft daarmee automatisch een voorkeur voor alle vier de thema's aan. Samen met onze maatschappelijke partners vullen wij elk thema in

met projecten. Voor elke uitgave die de klant met de ASN Creditcard doet, gaat een bijdrage van de ASN Bank naar de projecten. Voor ASN Ideaalsparen geldt dat hoe meer spaarsaldo de klanten hebben die voor een bepaald thema hebben gekozen, des te hoger de bijdrage van de ASN Bank aan de bijbehorende projecten is.

Eind 2012 steunden wij namens onze klanten de volgende projecten:

<i>Thema</i>	<i>Organisatie</i>	<i>Project</i>
Eerlijke handel	Solidaridad	Textielindustrie in Azië
	Oxfam Novib	Duurzame cacao uit Nigeria
Tegen kinderarbeid	Plan Nederland en Plan Bangladesh	Toekomst voor huisslavinnen in Bangladesh
	Cordaid Kinderstern	Hulp aan straatkinderen in India
Duurzame energie	Natuur & Milieu	Zon Zoekt Dak
	Urgenda	Texel energieneutraal
Tegen wapenindustrie	Amnesty International Nederland	Speciaal Programma voor Afrika
	War Child	Hulp aan oorlogskinderen in Congo

3.4 Belanghebbenden

De opvattingen en belangen van belanghebbenden bij de ASN Bank laten we meewegen bij het bepalen van onze koers. Wij toetsen onze werkwijze en beleid aan hun inbreng. Deze beïnvloedt ook onze afweging welke onderwerpen voor ons van wezenlijk belang zijn. Dat wil niet zeggen dat onze aanpak voortdurend verandert, want ook stabiliteit en continuïteit zijn belangrijke waarden van ons beleid. Wij rekenen vijf doelgroepen tot onze 'key-stakeholders'.

Klanten

Onze circa 600.000 klanten maken ons bestaan mogelijk. Daarom besteden wij veel aandacht aan de communicatie met klanten, met eenvoud en openheid als uitgangspunten. We zijn ervan overtuigd dat we alleen succesvol kunnen zijn als we in voortdurende dialoog staan met onze klanten en open

zijn over dilemma's die gepaard gaan met duurzaam bankieren. Een ander uitgangspunt van onze communicatie met klanten is dat wij ál onze klanten willen bereiken, of zij nu de voorkeur geven aan papier, internet, telefoon of mobiel bankieren. Tegelijkertijd zoeken we naar nieuwe manieren om informatie over het voetlicht te brengen. Waar mogelijk laten we 'oude' en 'nieuwe' media naast elkaar bestaan. Ons belangrijkste online medium is onze website, www.asnbank.nl. Daar kunnen klanten internetbankieren en vinden zij informatie over de ASN Bank.

Onze klanten kunnen met vragen en opmerkingen terecht bij de medewerkers van de ASN Klantenservice. Deze zijn maandag tot en met vrijdag tussen 8.00 en 17.30 uur telefonisch te bereiken via het gratis nummer 0800 - 0380. Klanten kunnen ook via e-mail en schriftelijk vragen stellen. In paragraaf 5.5 leest u meer hierover.

In de communicatie met klanten en andere belanghebbenden spelen sociale media als Facebook, Twitter en LinkedIn een steeds belangrijker rol. De communicatie via deze media is zowel bondig en direct als wederzijds. Geïnteresseerden plaatsen positieve, maar ook kritische berichten over de ASN Bank. Doordat deze berichten worden herhaald kunnen zij een grote impact hebben. Daarom monitoren wij actief het berichtenverkeer en beantwoorden vragen over onze dienstverlening en de bank. Daarnaast initiëren we berichten, discussies en acties in de sociale media. Eind 2012 hadden we 5.844 volgers op Twitter, terwijl bijna elfduizend mensen de ASN Bank 'leuk' vonden op Facebook. Onze bank werd in 2012 ruim 26 duizend maal genoemd op online forums en sociale media zoals nu.nl, Facebook en Twitter. We ontvingen 3.355 complimenten, terwijl 3.472 berichten gerelateerd waren aan onze producten.

Ons klantenmagazine *Ideaal* verscheen in 2012 vijfmaal, zowel op papier als online. De inhoud van beide versies komt vrijwel overeen. Klanten kunnen kiezen welk van de twee versies zij ontvangen; ze kunnen ook voor beide kiezen. De online versie is ook bedoeld voor geïnteresseerden die (nog) geen klant zijn van de ASN Bank. Eind 2012 had de online versie ruim tienduizend abonnees, van wie ruim zeventienduizend de papieren versie hebben opgezegd.

De jaarverslagen van de ASN Bank en de ASN Beleggingsfondsen zijn belangrijke media om klanten en belanghebbenden te informeren over ons beleid en onze activiteiten. We realiseren ons echter dat veel mensen een drempel ervaren om een jaarverslag te gaan lezen. Daarom publiceren wij ook een online jaarmagazine. Het derde ASN Bank Jaarmagazine, over 2012, werd minder bekeken dan dat over 2011. De sitebezoekers klikten ruim negenduizend maal de verschillende pagina's aan.

Omdat wij onze klanten graag persoonlijk ontmoeten, organiseren wij regelmatig klantenbijeenkomsten. We ontvingen honderden beleggende klanten bij de algemene vergadering van aandeelhouders van de ASN Beleggingsfondsen op donderdag 26 april.

Op 13 december organiseerden we voor klanten de twaalfde Dag van het Ethisch Beleggen in Het Sieraad in Amsterdam. De middag had als thema: *Ik zie wat jij niet ziet: klimaat* (zie hoofdstuk 4). Ook ASN Vermogensbeheer organiseerde enkele succesvolle bijeenkomsten voor klanten (zie paragraaf 5.4).

Maatschappelijke partners

Om onze missie te kunnen realiseren, werken wij waar mogelijk samen met maatschappelijke partners. Zij dragen positief bij aan onze doelstellingen en vergroten onze daadkracht. Onze partners zijn voornamelijk maatschappelijke organisaties, maar ook duurzaam opererende bedrijven. Ook hebben wij zeer regelmatig overleg met maatschappelijke organisaties in uiteenlopende forums en zijn aanwezig bij evenementen en seminars.

Wij onderscheiden vier soorten partners:

- **Themapartners**
Zie paragraaf 3.3.
- **Strategische partners**
Met onze strategische partners onderhouden wij een langdurig, inhoudelijk samenwerkingsverband, om invulling te geven aan onze missie. Daarnaast werken we met deze partners samen voor communicatie- en wervingsdoelstellingen. Sommige strategische partners zijn ook productpartners.
- **Productpartners**
Wij ondersteunen deze partners via bepaalde producten, bijvoorbeeld de Waddenvereniging via het ASN Waddendeposito.
- **Marketingpartners**
Incidenteel maken wij gebruik van de communicatiekanalen van onze marketingpartners om onze wervings- en communicatiedoelstelling te realiseren. Andersom bieden wij onze marketingpartners ook toegang tot onze communicatiekanalen.

<i>Maatschappelijke partners in 2012</i>	<i>Thema-partner</i>	<i>Strategische partner</i>	<i>Product-partner</i>	<i>Marketing-partner</i>
Amnesty International Nederland				
Cordaid Kinderstem				
Cordaid Memisa				
Cordaid Microkrediet				
Fair Trade Original				
FNV Mondiaal / FNV Voordeel				
Natuur & Milieu				
On Track				
Oxfam Novib				
Plan				
Solidaridad				
Stichting Duurzame Waardekaart				
Urgenda				
Waddenvereniging				
War Child				

22

Wij vullen de projecten van onze duurzame thema's in via samenwerkingsverbanden met maatschappelijke partners. Voor elk thema werken we met twee partners samen. In 2012 werd Urgenda onze achtste themapartner. Samen met Urgenda steunen we Texel en zijn inwoners bij hun plannen om in 2020 energieneutraal te zijn. Daarmee geven we invulling aan het thema 'duurzame energie'.

Met de FNV heeft de ASN Bank vanouds nauwe banden. In 2012 zetten we een actie op met FNV Voordeel, ten behoeve van FNV Mondiaal. Elk FNV-lid dat een rekening opende bij de ASN Bank, ontving een welkomstpremie van € 20. voor iedere nieuwe klant ontving FNV Mondiaal € 5 voor het Waste Pickers-project in Bangladesh. FNV Mondiaal licht de afvalwerkers in dit land voor over de gevaren voor hun gezondheid en biedt ze een kans op betere verdiensten. Zo streeft FNV Mondiaal naar betere leef- en werkomstandigheden voor deze groep mensen.

Ter gelegenheid van ons vijftigjarige bestaan gaven wij onze klanten in 2010 een Duurzame Waardekaart cadeau. Daarmee steunden wij de Stichting Duurzame Waardekaart. Deze kaart biedt duurzame consumenten een aantrekkelijke marktplaats en stimuleert zo duurzame consumptie. Maar liefst 37 duizend klanten activeerden hun kaart. De mogelijkheden tot samenwerking bleken echter beperkt. Daarom hebben wij de samenwerking eind 2012 beëindigd.

Een andere partner was Fair Trade Original. Met een donatie hielpen we deze organisatie Thaise boeren te ondersteunen bij het verkrijgen van hun fairtrade-

certificering. In dat kader voerden we vanaf september 2011 een productactie op de achterkant van de pakken Fair Trade Original-hagelslag. Deze actie liep door tot 1 juli 2012. Iedereen die via de actiewebsite een ASN-rekening opende, ontving een mandje met producten uit de nieuwe Aziatische kooklijn van Fair Trade Original. Bovendien stortten wij € 10 per nieuwe rekening in het project voor Thaise boeren.

Klanten van de ASN Bank kregen in 2012 een gratis abonnement op On Track aangeboden. On Track is een wandelwebsite waar abonnees gratis wandel-, fiets- en kanotochten kunnen downloaden.

Duurzame ondernemers

We constateren met genoegen dat steeds meer ondernemers actief bijdragen aan duurzame ontwikkeling. Wij ervaren hen als bevlogen, praktische mensen, die duurzame ideeën uitwerken tot een levensvatbare *business case*. Daarin definiëren zij

winst niet alleen in financiële termen, maar ook als winst voor de samenleving, de planeet of een bepaalde doelgroep.

De ASN Bank is aangesloten bij twee organisaties van ondernemers die zich inzetten voor een duurzame samenleving. Alle ondernemers die hun processen willen verduurzamen, kunnen zich aansluiten bij MVO Nederland. Deze organisatie biedt hun advies, toegang tot een breed netwerk en kennis van de MVO Nederland Academie. In De Groene Zaak verenigen ondernemers zich die streven naar een duurzaam businessmodel op basis van zes *business principles*. De ASN Bank is een van de *founding partners* van De Groene Zaak.

Daarnaast zijn wij actief voor startende ondernemers die – met of zonder winst oogmerk – willen bijdragen aan de duurzaamheid van de samenleving. Wij sponsoren CleanDrinks, dat als doel heeft de duurzame economie te bevorderen door duurzame, innovatieve mensen samen te brengen, te informeren en te inspireren. Jonge, startende duurzame ondernemers bieden wij een steun in de rug via Voor de Wereld van Morgen, de internetcommunity voor ‘duurzame doeners’. Hierover leest u meer in het volgende hoofdstuk.

Deze jonge ondernemers constateren veelal dat het huidige (economische) gedachtegoed voor hen niet goed functioneert. Naar aanleiding daarvan startte

professor Jan Jonker van de Radboud Universiteit Nijmegen een onderzoek nieuwe manieren van organiseren waarin duurzaamheid vaak centraal staat. Deze nieuwe businessmodellen creëren meervoudige waarden: zowel economische als sociale en ecologische waarden. Wij sponsorden dit onderzoek en riepen leden van Voor de Wereld van Morgen op hun eigen businessmodel in te sturen. De uitkomsten van het onderzoek leidden tot een seminar, een boekje en publicatie op Voor de Wereld van Morgen.

Medewerkers

De medewerkers maken de ASN Bank tot wat zij is: een organisatie van betrokken mensen, die zich met hart en ziel inzetten voor duurzaamheid. Meer over onze medewerkers en het personeelsbeleid leest u in hoofdstuk 8.

Raad van advies

Het overleg met maatschappelijke belanghebbenden krijgt structureel vorm in de raad van advies van de ASN Bank. Deze is samengesteld uit vertegenwoordigers met uiteenlopende maatschappelijke achtergronden. De raad toetst of de ASN Bank haar duurzame missie waarmaakt en adviseert de directie gevraagd en ongevraagd. De directie en de raad overleggen regelmatig over de activiteiten en resultaten en over de duurzame koers van de bank. Een kort verslag van de activiteiten van de raad vindt u voorin dit jaarverslag.

4. Inzet voor duurzaamheid

De ASN Bank beheert het geld van haar klanten op basis van hun duurzame idealen. Veel klanten verwachten dat wij die idealen breder vertegenwoordigen en namens hen de duurzaamheid van de samenleving bevorderen. Zo nemen we als bank een extra stap om te werken aan een sociale, groene wereld. In dit hoofdstuk leest u meer over de activiteiten die wij in dat kader ontplooiën.

25

4.1 Acties en bewustwording

De sociale media zijn bij uitstek geschikt om acties te voeren die de duurzaamheid bevorderen, en om mensen bewust te maken van wat er op dit gebied speelt en hun handelingsperspectief te bieden. Op onze Facebookpagina en Voor de Wereld van Morgen (zie paragraaf 4.2) plaatsen wij regelmatig duurzaam nieuws. We organiseerden in 2012 chatsessies over ons duurzaamheidsbeleid en vestigden aandacht op de Dag van de Mensenrechten en de Week van de Armoede.

Enkele commerciële acties gaven we een duurzame component via de sociale media. Zo deelden klanten en anderen elkaar meer dan duizend complimenten uit – veelal voor duurzame initiatieven en keuzes – via onze Facebookpagina. Deze actie sloot aan op onze Goed bezig!-campagne. Deze wees mensen die duurzame keuzes maken, op de mogelijkheid over te stappen op een duurzame bank. Facebook hielp ook bij het succes van de spaaractie in het voorjaar, die was gecombineerd met een donatie aan het Bio Vakantieoord. Namens spaarders doneerden we ruim € 323.785 aan dit goede doel.

We zetten ook Twitter in om meer mensen te bereiken met onze duurzame boodschap. Naar aanleiding van de algemene vergadering van aandeelhouders van de ASN Beleggingsfondsen tweette Loesje (van de posters): 'Met alles kun je geld verdienen. De kunst is om dat niet te doen'. Deze tweet werd ruim honderd maal geretweet en bereikte daarmee meer dan 115.000 mensen. Zo hadden we voor deze besloten vergadering een groot publiek online. Tijdens de Dag van het Ethisch Beleggen verstuurden klanten en medewerkers zo'n 350 berichten, waarmee we in de top 40 van 'trending topics' kwamen.

4.2 Stimulansen voor duurzaamheid

De ASN Bank zet zich ook in voor de samenleving door acties en steun aan duurzame initiatieven van anderen. Dat doen wij op verschillende manieren.

Kennis uitwisselen

Een belangrijke manier om duurzaamheid te bevorderen is het uitwisselen van kennis. Dat doen wij bijvoorbeeld via de Eerlijke Bankwijzer. Dit initiatief van Oxfam Novib, FNV, Milieudefensie, Dierenbescherming, IKV Pax Christi en Amnesty International vergelijkt de duurzaamheid van Nederlandse banken. Voor ons gaat het er niet alleen om dat daaruit blijkt dat we een duurzame bank zijn. Ook belangrijk

is dat we via dit kanaal met maatschappelijke organisaties en andere banken kennis over duurzaam bankieren uitwisselen.

Bij onze aandeelhouder, SNS Bank, en bij andere onderdelen van SNS REAAL is steeds meer aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en belangstelling voor de manier waarop de ASN Bank dat al vijftig jaar doet. Wij waren in 2012 op allerlei niveaus met collega's in de groep in gesprek over het duurzaamheidsbeleid, met als doel het hele concern duurzamer te maken.

Ook internationaal wisselen we kennis uit, bijvoorbeeld met de banken die zijn aangesloten bij de PRI, Principles for Responsible Investment, en bij UNEP Finance. UNEP is het milieuprogramma van de Verenigde Naties; UNEP Finance is het partnerschap tussen UNEP en de financiële sector. De manier waarop de ASN Bank de CO₂-uitstoot van bedrijven verwerkt in het ASN Duurzaam Aandelenfonds, is bij UNEP Finance gepresenteerd als voorbeeld voor andere financiële instellingen. Volgens Sustainability en de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) is de manier waarop wij de inzichten van John Ruggie als speciaal VN-vertegenwoordiger voor mensenrechten hebben vertaald in ons mensenrechtenbeleid, een voorbeeld voor andere financiële instellingen.

Voor de Wereld van Morgen

Met onze internetcommunity Voor de Wereld van Morgen richten wij ons steeds meer op startende duurzame ondernemers. Dit platform staat ten dienste van 'duurzame doeners' die een initiatief of bedrijf willen starten dat past in de vier duurzame thema's van de ASN Bank. Het helpt hen initiatieven te ontwikkelen en ideeën te realiseren, en biedt hun gelegenheid met elkaar te discussiëren, informatie te delen en contacten te leggen. Eind 2012 had Voor de Wereld van Morgen ruim 50.000 leden, tegen 45.000 eind 2011: een toename van 11 procent. Op Voor de Wereld van Morgen voeren wij acties waarmee wij invulling geven aan onze missie. We ondersteunen acties ook via de netwerksites Facebook en LinkedIn, waarop we actief zijn. Leden van deze sites en strategische partners van de ASN Bank kunnen daar ook acties starten en berichten plaatsen.

De ASN Bank Wereldprijs

Op Voor de Wereld van Morgen organiseerden we voor de vijfde maal de ASN Bank Wereldprijs. Deze bestond ook ditmaal uit vijf prijzen van € 10.000: een prijs voor elk van de vier duurzame thema's van de ASN Bank en een publieksprijs. Projecten die meededen, moesten bijdragen aan de duurzaamheid

2012: klimaat centraal

De berichten over het klimaat werden in 2012 steeds verontrustender. Er verschenen nieuwe rapporten van diverse belangrijke instituten. Vooral de rapporten van gevestigde instellingen zoals de International Energy Agency (IEA), de Wereldbank en het United Nations Environment Programme (UNEP) waren zorgwekkend. De kernboodschap was dat het klimaat sterker verandert dan tot nu toe werd aangenomen. Bovendien zijn de gevolgen ernstiger dan tot nu toe werd gedacht. De ASN Bank zette zich in 2012 op verschillende manieren in voor het klimaat.

Herziening klimaatbeleid

Wij werkten aan de herziening van ons klimaatbeleid. De verschillende onderdelen van ons duurzaamheidsbeleid herzien we in principe elke drie jaar. In 2012 was het klimaatbeleid aan de beurt. Bij de herziening van ons klimaatbeleid riepen we de hulp van het publiek in, met andere woorden, we deden aan crowdsourcing. Via Voor de Wereld van Morgen informeerden wij het publiek hierover en betrokken het bij de herziening van ons klimaatbeleid. Daarbij wilden we vooral weten hoe mensen de rol van de ASN Bank zien. Daarom vroegen we:

- Hoe zie je de rol van ASN Bank op het gebied van kennis over klimaatverandering?
- Hoe zie je de rol van de ASN Bank op het gebied van klimaatbestendige maatregelen?
- Wat kan de ASN Bank doen aan de productie van duurzame energie?
- Wat kan de ASN Bank meer doen aan energiebesparing en -efficiency?

27

We ontvingen ongeveer honderd inhoudelijke reacties, die we in de herziene ASN Bank Issuepaper Klimaat hebben verwerkt. Daarnaast kregen we veel positieve reacties van mensen die het waardeerden dat we op deze open manier de discussie aangingen. Meer over de ASN Bank Issuepaper Klimaat leest u in hoofdstuk 7.

Acties en projecten

Ook op andere manieren – bancaire en niet-bancair – pakten we in 2012 het klimaatprobleem aan:

- We verbeterden de manier waarop we de *carbon footprint* (de CO₂-uitstoot) van onze aandelenfondsen berekenen; zie hoofdstuk 7.
- Samen met onze maatschappelijke partner Natuur & Milieu voerden we de actie Zon Zoekt Dak. Dankzij deze actie zijn 2.200 daken voorzien van bijna achttienduizend zonnepanelen in totaal. Dat was ruim 4,3% van de toename van de zonne-energie in Nederland.
- In Urgenda vonden we een tweede maatschappelijke partner voor ons thema 'duurzame energie'. Samen met Urgenda steunen we de ambitie van het eiland Texel om in 2020 energieneutraal te zijn.
- We financierden weer diverse duurzame-energieprojecten, zoals windmolenpark Northwind voor de kust van Zeebrugge in België, en het grootste zonnepark van Frankrijk, Toul-Rosières (zie paragraaf 6.1).
- De provincie Overijssel koos het beleggingsbedrijf van de ASN Bank als beheerder van Energiefonds Overijssel van 250 miljoen euro. Het beleggingsbedrijf werkt hierbij samen met Royal HaskoningDHV en Start Green Venture Capital. Ondernemers en woningbouwcorporaties kunnen bij Energiefonds Overijssel terecht voor financiering of investeringen in nieuwe energiebronnen zoals biomassa, zon en aardwarmte.

Dag van het Ethisch Beleggen

Op 13 december organiseerden we voor klanten de twaalfde Dag van het Ethisch Beleggen in Het Sieraad in Amsterdam. De middag had als thema: *Ik zie wat jij niet ziet: klimaat*. ASN-directeur Jeroen Jansen zette uiteen waar de ASN Bank staat als het om het klimaat gaat. Anne-Marie Rakhorst, directeur van Search, liet zien hoe duurzaamheidsvraagstukken met creativiteit kunnen worden opgelost. Sociale ondernemingen waren onderwerp van de presentatie van Rinske van Noordwijk, directeur van Greenwish. Cabaretier Dolf Jansen voorzag de middag van een geestige, kritische noot met zijn 'klimaatgrappen'.

van de samenleving. Iedereen kon stemmen op zijn favoriete projecten. Van de 120 projecten bleven er na de eerste stemronde 20 over. Duizenden bezoekers van Voor de Wereld van Morgen brachten hun stem uit op een van deze projecten. Mede op basis van die stemming koos de jury – waarvan wij zelf ook

deel uitmaakten – twaalf finalisten. Zij streden via een ‘pitch’ voor de jury om de vier themaprijzen. Het project met de meeste publieksstemmen won de publieksprijs. De prijzen werden uitgereikt tijdens een drukke, inspirerende bijeenkomst in Chizone op Scheveningen. De winnaars waren:

Duurzaam thema:

■ Eerlijke handel	Fair Friends: internetplatform voor eerlijke producten, gecombineerd met werving van fondsen voor goede doelen.
■ Tegen kinderarbeid	My Louis: duurzame vuilniszakken verkopen om projecten voor jongeren in sloppenwijken te financieren.
■ Duurzame energie	Ontwikkeling van zeer efficiënte computeronderdelen: een zuinige computervoeding die vrij (via <i>open source</i>) beschikbaar komt.
■ Tegen wapens	The Art of Peace: een talentencentrum waar Somalische jongeren hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen.
Publieksprijs	Colt Solar Project: zonne-energieproject van COLT, een organisatie die straatkinderen opvangt in Phnom-Penh.

28

Talenten voor de Toekomst

Steeds meer jongeren zetten zich in voor een betere, duurzamere wereld. Daarom startten we samen met Timu Kota, Be More en Morgen de wedstrijd ‘Talenten voor de Toekomst’. Via deze wedstrijd zochten we jongeren onder de 25 die bezig zijn met duurzaamheid, nieuwe energie of een betere wereld. De tien winnaars kregen een eervolle vermelding, een podium voor hun ideeën, projectbegeleiding en een duurzame workshopreis naar Oeganda. De wedstrijd liep vanaf november 2011 op Voor de Wereld van Morgen.

Sponsoring

De ASN Bank sponsort bijzondere projecten die passen bij onze visie en die wij willen stimuleren. Daarmee beogen we zowel onze naamsbekendheid te vergroten als duurzaamheid bij een breder, en zo mogelijk jong publiek onder de aandacht te brengen. We sponsoren daarom elk jaar bijzondere projecten, zowel klein als groot. Een kleine selectie. In een bedrijfstak die zoveel mensen inspireert als de filmindustrie, wordt opvallend weinig aan duurzaamheid gedaan. Daarom sponsorden wij de Green Film Making Competition, die werd georganiseerd door Strawberry Earth. Bij deze competitie werden Nederlandse filmmakers uitgedaagd om een korte, duurzaam geproduceerde film te maken. Strawberry Earth verzorgde voor de filmmakers workshops over duurzaamheid, waar wij een bijdrage aan leverden. Daarna konden ze aan de slag met hun eigen idee. Uiteindelijk kregen zes filmmakers de gelegenheid hun film te maken. Een vakjury, waarvan ook wij deel uitmaakten, beoordeelde de films op inhoud en duurzaamheid. De maker van de winnende film – die

inmiddels een Oscarnominatie heeft gekregen – ontving € 20.000. Met deze competitie heeft Strawberry Earth een grote verandering in de branche teweeggebracht. In 2013 start de tweede editie. We sponsorden de Puur Restaurant Week in november. Het doel daarvan was de consumptie van biologische en fairtradevoeding en duurzame vis een impuls te geven. Dat deed de actie mede door de gasten van deelnemende restaurants te informeren over de herkomst van de gerechten. In het najaar van 2012 verscheen het boek *Talking Dress* van Marieke Eyskoot. Dit boek inspireert iedereen om na te denken over het vergroenen van zijn of haar kleding. Met handige tips, maar ook schokkende weetjes inspireert de schrijfster de lezer. In navolging van het boek kwam ook een app uit met ‘groene’ kledingadressen. De ASN Bank steunde beide projecten.

ASN Foundation

De ASN Bank verstrekt al jaren giften aan projecten en organisaties die bijdragen aan onze missie. Dit doen wij via de Stichting ASN Foundation. Deze stelt geld beschikbaar aan organisaties en projecten om duurzame initiatieven mogelijk te maken. Wij steunen projecten over de gehele wereld. De organisatie die de gift aanvraagt, moet in Nederland zijn gevestigd. De donaties – ruim 130 in 2012 – lopen uiteen van € 100 tot € 25.000. Grote giften gingen in 2012 onder meer naar kinderkoor De Mussen, een talentontwikkelingsprogramma voor kinderen en jongeren uit de Haagse Schilderswijk, naar Habitat for Humanity, een bouwproject in Lesotho voor aidswezen en kwetsbare kinderen, en naar Stichting Mitra voor de bouw van twee melkveestallen in

Anandwan en Hemalkasa in India. Meer informatie vindt u in het jaarverslag en de nieuwsbrief van de ASN Foundation, en op onze website.

Verbod op investeren in cluster-munitie

Ons verzoek aan de Nederlandse regering om het investeren in cluster-munitie te verbieden, is een voorbeeld van de manier waarop wij ook 'buiten de bankbalans om' duurzaamheid bevorderen. De ASN Bank investeert niet in cluster-munitie vanwege ons beleid tegen wapens. Samen met MN Services en APG Asset Management verzochten we de overheid om deze investeringen te verbieden voor alle Nederlandse investeerders. Van tevoren bespraken we de actie met IKV Pax Christi.

De actie had succes. Op 13 oktober 2011 maakte de regering bekend dat zij plannen ging uitwerken voor een verbod op investeren in cluster-munitie door financiële instellingen. Op 21 maart 2012 schreef de toenmalige minister van Financiën Jan Kees de Jager in een brief aan de Eerste Kamer: 'Clustermunitie veroorzaakt onaanvaardbaar leed. Daarom vind ik het erg belangrijk dat niet direct geïnvesteerd kan worden in de productie, verkoop of distributie van deze wapens.' Per 1 januari 2013 is het verbod op investeren in cluster-munitie ingegaan.

4.3 Erkenning van onze inzet

In 2012 ontvingen wij diverse eervolle vermeldingen en prijzen. Wij bedanken iedereen die hier een bijdrage aan heeft geleverd. Hierna leest u de belangrijkste vermeldingen.

Eerlijke Bankwijzer

Op 9 februari publiceerde de Eerlijke Bankwijzer een praktijkonderzoek naar het beleid van banken op het gebied van landroof. De ASN Bank behaalde als enige Nederlandse bank de score 'goed'. Deze gold voor de investeringen van de ASN Bank, de ASN Beleggingsfondsen en ASN Vermogensbeheer. Dat betekent dat wij voldoende beleid hebben om de onrechtmatige verwerving van land door ondernemingen waarin wij investeren, te voorkomen. Het komt namelijk regelmatig voor dat bedrijven de lokale bevolking onrechtmatig verdrijven van haar land. Daarbij gaat het om bedrijven die land nodig

hebben omdat zij actief zijn in bijvoorbeeld landbouw, bosbouw en biobrandstoffen.

Per 31 december 2012 scoorden we positief op alle thema's en sectoren waarop de Eerlijke Bankwijzer banken beoordeelt. Dat betekent dat wij hiervoor beleid hebben dat de Eerlijke Bankwijzer als voldoende duurzaam beoordeelt. Wij zijn daarmee een van de twee best scorende banken van Nederland.

ASN-kanten het meest tevreden

De Consumenten Geldgids onderzocht in februari 2012 de mening van bijna vijfduizend mensen over de dienstverlening van hun bank. De klanten van de ASN Bank waren over de gehele linie het meest tevreden: zij beoordeelden ASN Online Bankieren met 8,5, de kosten met 8,2 en de medewerkers met 8,3. Daarmee kwam de ASN Bank op een totaalscore van 8,3, een tiende punt meer dan in juni 2011.

Imago-onderzoek Management Team

Het blad Management Team (MT) publiceerde in mei zijn jaarlijkse overzicht van de vijfhonderd bedrijven in Nederland met het beste imago. De ASN Bank behaalde daarin de 46ste plaats; we stegen veertig plaatsen ten opzichte van vorig jaar. De top 500 werd in mei 2012 gepubliceerd. 'Triodos en de ASN Bank, die zich niet ervoor schamen zich te profileren als wereldverbeteraars, scoren goed met die visie die bankieren ziet als manier om bij te dragen aan een betere toekomst', schreef MT. 'Blijkbaar zijn wij gevoelig geworden voor de waarden die deze banken belichamen: respect voor mens, milieu en duurzame vooruitgang. En anders dan bij de meeste grote financiële partijen geloven we hen ook.'

Beste spaarbank van Nederland

In de spaarmonitor van de Consumenten Geldgids die op 21 mei verscheen, stond de ASN Bank bovenaan de top 5 van beste spaarbanken.

Tv-spot wint vakprijs

De tv-commercial van de ASN Bank is een van de winnaars van de SAN Accenten 2012. Dit is de enige communicatievakprijs van, voor en door adverteerders. Wij ontvingen deze prijs in de categorie 'dienstverlening financieel'. Onze tv-spot kreeg heel positieve reacties van de jury. Deze beoordeelde de campagne als consistent, onderscheidend, helder, impactvol en vlijmscherp. Deze aansprekende resultaten, zo benadrukte de jury, werden gerealiseerd met beperkt budget.

Klantvriendelijkste bank van 2012

Onderzoeksbureau Marketresponse onderzocht ook

in 2012 wat Nederlanders het klantvriendelijkste bedrijf vinden. De ASN Bank won, net als in 2011, in de categorie banken, met een totaalscore van 8,34. Daarmee werden we voor het tweede jaar op rij tot klantvriendelijkste bank van Nederland gekozen. Het nakomen van beloftes is volgens het onderzoek van Marketresponse opnieuw een van onze sterkste punten.

ASN Vermogensbeheer 'klasse apart'

In 2012 onderzocht de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) hoe elf vermogensbeheerders duurzaamheid en verantwoord beleggen voor filantropische instellingen in hun beleid en praktijk integreren. Het uitgebreide rapport verscheen in november 2012. De VBDO concludeerde dat ASN Vermogensbeheer en Triodos Private Banking een 'klasse apart' van beheerders vormen. Zij haalden als enige een hoge score op elk onderzocht onderdeel, te weten verantwoord beleggingsbeleid, het dienstenaanbod op het gebied van verantwoord beleggen en de verantwoorde bedrijfsvoering van de beheerder zelf.

ASN Duurzaam Mixfonds wint Groene Stier

Het ASN Duurzaam Mixfonds won in november de Groene Stier, de Gouden Stier voor het beste duurzame beleggingsfonds. Belegger.nl reikte de Gouden Stieren 2012 uit aan de koplopers in de financiële dienstverlening. Een jury van deskundigen koos de winnaars. De jury prees het ASN Duurzaam Mixfonds om de goede verhouding tussen risico en rendement, het groene, duurzame karakter en de lage kosten.

Prijzen voor de website

De website van de ASN Bank kwam in juli jl. als beste financiële website uit het halfjaarlijkse onderzoek van WUA! Dit bureau concludeerde dat de ASN Bank haar duurzame merkbepoorting waarmaakt. Als respondenten zich online oriënteren op een spaarbank, zien zij ons als sympathiek, deskundig, professioneel en betrouwbaar. Uit het jaaronderzoek van WUA! (augustus 2011 - juli 2012) kwam onze website uit de bus als op vijf na beste website van Nederland – en daarmee de beste bankenwebsite. WUA! stelde een top 100 van websites samen op basis van ruim dertienduizend beoordelingen. De ASN Bank won in november de prijs voor Financiële Website van het Jaar 2012. Dit is een publieksprijs die jaarlijks wordt uitgereikt aan de eigenaars van de beste websites in Nederland. Niet alleen de populariteit van websites wordt gemeten, maar ook kwaliteit van de genomineerde sites. De ASN Bank won, net als vorig jaar, in de categorie financieel de

prijs voor Beste Website dankzij de positieve evaluatie van klanten.

Wij danken onze klanten en andere geïnteresseerden van harte voor deze mooie waarderingen. We blijven ons inzetten om onze klanten van dienst te zijn met heldere producten, een prima, eerlijk verdiende rente en een goede service.

4.4 Plannen voor 2013

Wij kunnen ons al meer dan vijftig jaar inzetten voor duurzaamheid dankzij het vertrouwen dat onze klanten ons schenken. Om dat vertrouwen te verdienen zijn wij transparant over onze activiteiten. Bovendien willen we dat zowel ons duurzaamheidsbeleid als onze dienstverlening aansluit bij de wensen van onze klanten. Dat gaan wij in 2013 op onder meer de volgende manieren realiseren:

- In 2012 hebben we nieuwe stappen gezet in ons klimaatbeleid voor de langere termijn voor onze beleggingen, investeringen en financieringen. In 2013 gaan we een strategie uitwerken om op langere termijn de activiteiten op onze bankbalans netto klimaatneutraal te maken.
- In 2013 blijven we zoeken naar geschikte lange-termijndoelen voor ons duurzaamheidsbeleid voor de pijlers biodiversiteit en mensenrechten.
- Wij streven ernaar om met een ISO 14001-certificatie onze directe milieubelasting effectiever aan te pakken.
- We formuleren ons duurzaamheidsbeleid voor dieren in de ASN Bank Issuepaper over dierenwelzijn.
- We introduceren een app voor mobiel bankieren en een eenvoudige betaalrekening voor de zakelijke markt. Ook versterken we onze inzet op de sociale media om onze klanten beter van dienst te kunnen zijn.
- We streven ernaar meer duurzame-energieprojecten te financieren, zowel via de balans van de ASN Bank als via het ASN Groenprojectenfonds en Energiefonds Overijssel.
- De ASN Bank gaat haar aanbod aan beleggingsproducten voor beleggende klanten herzien, rekening houdend met de afschaffing van de distributievergoedingen per 1 januari 2014.
- We zetten ons in om de tevredenheid van klanten op een hoog niveau te handhaven.
- We streven naar een medewerkerstevredenheid die eveneens 8 of hoger is. Ook nemen we initiatieven om het duurzame personeelsbeleid verder uit te werken.

5. Producten en diensten

In dit hoofdstuk vindt u een overzicht van de opvallendste ontwikkelingen rond onze duurzame diensten sparen, beleggen, betalen en vermogensbeheer, en de service die wij klanten daar omheen bieden.

31

Rivieren spelen een belangrijke rol in het waterbeheer.

Zicht op de brug over de Waal.

Foto: H. Braam.

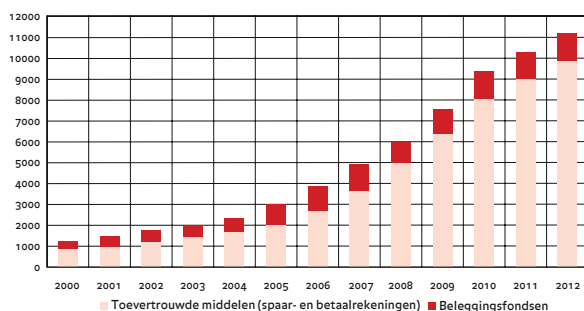
Volgens de ASN Bank hoort bij onze duurzame missie dat wij onze klanten centraal stellen. Dat uitgangspunt maakt al jaren intrinsiek deel uit van onze cultuur. Inmiddels heeft de toezichthouder, de Autoriteit Financiële Markten, banken opgedragen zichtbaar te maken dat zij de klant centraal stellen. Daarom werken wij aan een grotere zichtbaarheid van dit onderdeel van ons beleid en onze praktijk.

5.1 Sparen

Het totale spaartegoed nam in 2012 met 9,2% toe van € 8,85 miljard tot € 9,66 miljard. Deze groei kwam voornamelijk tot stand in ASN Ideaalsparen, ons direct opvraagbare spaarproduct voor particulieren.

Met ASN Ideaalsparen steunen wij actief vier duurzame thema's: vóór eerlijke handel en duurzame energie, en tegen kinderarbeid en wapenindustrie. Klanten kunnen een of meer van deze thema's kiezen, waaraan wij namens hen bijdragen. Onze maatschappelijke partners ontvangen voor hun themaprojecten jaarlijks een bijdrage uit de winst van de ASN Bank. Deze bijdrage is gerelateerd aan de hoogte van het spaartegoed en de themakeuze van de ASN-klanten. Over geheel 2012 keerden we in dit kader aan acht verschillende projecten in totaal € 1,4 miljoen uit (zie hoofdstuk 1 en 3).

Vermogen onder beheer (in miljoenen euro's)

In het voorjaar van 2012 voerden wij met ASN Ideaalsparen bovendien een bijzondere campagne rond het thema 'vakantiegeld'. Voor iedereen die in de actieperiode een rekening ASN Ideaalsparen opende of minstens € 1.500 bijstortte op een bestaande rekening, doneerde de ASN Bank € 5 aan het Bio Vakantieoord. Daar kunnen kinderen met een ernstige lichamelijke beperking, samen met hun ouders, broertjes en zusjes, een aangename vakantie doorbrengen. Deze campagne

leverde niet alleen veel nieuwe klanten en spaargeld op, maar ook het prachtige bedrag van € 323.785 voor het Bio Vakantieoord.

Aan sparen met fiscaal voordeel via de werkgever kwam in 2012 een einde. Zowel de Spaarloonregeling als de Levensloopregeling werden formeel per 1 januari 2012 opgeheven. Dit leverde begin 2012 veel uitstroom op van 'niet aan de ASN Bank gebonden' spaarloonklanten. Dit waren klanten met rekeningen die ooit door hun werkgever bij de ASN Bank waren ondergebracht. Voor de Levensloopregeling geldt nog wel een overgangssituatie tot 1 januari 2022. De beoogde Vitaliteitsregeling, die per 1 januari 2013 voor de Levensloopregeling in de plaats zou komen, werd door het nieuwe kabinet geschrapt.

5.2 Betalen

Begin 2009 introduceerden we onze betaalrekening voor particulieren, de ASN Bankrekening. Dit is een volledige, voordelige online betaalrekening voor klanten vanaf achttien jaar. Klanten ontvangen rente over een positief tegoed, terwijl ze slechts lage maandelijkse kosten betalen. In 2012 werden er netto bijna 16.000 rekeningen geopend. Mede hierdoor stonden er eind 2012 in totaal circa 98.000 ASN Bankrekeningen in onze boeken. Daarnaast is er, speciaal voor jongeren van 12 tot 25 jaar, de ASN Jongerenrekening. Hiermee kunnen jongeren betalen, maar niet rood staan. De rekening is gratis. Sinds de introductie in mei 2011 zijn er bijna 12.000 van deze rekeningen geopend. In totaal waren er eind 2012 dus bijna 110.000 ASN-betalrekeningen.

In juli 2010 kwam de ASN Creditcard op de markt, een succesvolle samenwerking met creditcardspecialist ICS. Eind 2012 waren er bijna 21.000 cards in gebruik. Net als bij het vernieuwde ASN Ideaalsparen steunt de houder van een ASN Creditcard naar keuze de duurzame thema's waarvoor de ASN Bank zich sterk maakt: vóór eerlijke handel en duurzame energie en tegen kinderarbeid en wapenindustrie. Bij iedere betaling met de card gaat een klein percentage daarvan naar de themaprojecten van onze maatschappelijke partners. Ook dit bedrag komt uit de inkomsten van de ASN Bank. Het kost de klant dus niets extra. Dat leverde over geheel 2012 nog eens bijna € 140.000 op voor de betreffende projecten.

5.3 Beleggen

Na het slechte beleggingsjaar 2011 onttrokken beleggers in 2012 over het algemeen geld aan beleggingsfondsen. De ASN Beleggingsfondsen ontkwamen niet aan deze trend, hoewel de uitstroom uiteindelijk meeviel. Het totale vermogen in de ASN Beleggingsfondsen nam in 2012 toe met € 81 miljoen (6,0%). Dat kwam echter vooral door positieve koersresultaten.

Het ASN Groenprojectenfonds en het ASN-Novib Microkredietfonds hadden in 2012 te maken met politieke onzekerheden rondom het fiscale voordeel dat participanten in beide fondsen genieten. In eerste instantie was er sprake van geleidelijke, gedeeltelijke afbouw van het fiscale voordeel. Halverwege 2012 werd duidelijk dat het fiscale voordeel voor beleggers in het ASN Groenprojectenfonds na 2012 zou worden gehandhaafd op het niveau van 2012, terwijl dat voor het ASN-Novib Microkredietfonds per 1 januari 2013 volledig zou verdwijnen.

Dit had tot gevolg dat er voor het eerst sinds jaren een uitstroom uit het ASN-Novib Microkredietfonds dreigde. Wij vonden dit ongewenst, want dit fonds financiert microkredieten voor kleine ondernemers in ontwikkelingslanden, waaraan een groeiende behoefte is. Wij anticipeerden hierop met een ver-

snelde campagne rond dit fonds. Daardoor groeide het fondsvermogen uiteindelijk nog bescheiden.

Kleine ondernemer in Georgië.

Foto: ASN Bank

Het ASN Groenprojectenfonds kreeg daarentegen te maken met een onverwachte autonome instroom aan gelden. Door de ad hoc-wetgeving in de afgelopen periode was inmiddels echter een gebrek aan investeringsmogelijkheden ontstaan. We moesten daarom moeite doen om binnen het wettelijk vastgestelde percentage van maximaal 30% aan liquiditeiten in dit fonds te blijven. Dit deden we door aan dit fonds juist géén publicitaire aandacht te schenken.

Ontwikkeling ASN Beleggingsfondsen

(bedragen in duizenden euro's; aantallen x 1000)	2012		2011	
	Aantal aandelen	Fondsvermogen	Aantal aandelen	Fondsvermogen
ASN Duurzaam Aandelenfonds	5.154	316.503	5.376	292.661
ASN Duurzaam Obligatiefonds	3.821	107.583	4.217	114.369
ASN Duurzaam Mixfonds	1.902	125.931	2.035	124.395
ASN Milieu & Waterfonds	10.973	196.342	11.481	184.549
ASN Duurzaam Small & Midcapfonds	1.878	42.295	2.013	39.080
ASN Groenprojectenfonds	12.786	339.419	12.073	309.240
ASN-Novib Microkredietfonds	4.468	248.809	4.152	231.264
Totaal vermogen beleggingsfondsen		1.376.882		1.295.558

Overzicht ASN Beleggingsfondsen

Fonds	Belegt in:	Rendement* in %		
		2012	laatste drie jaar**	laatste vijf jaar**
ASN Duurzaam Aandelenfonds	Beursgenoteerde bedrijven wereldwijd	13,90	7,70	0,39
ASN Duurzaam Obligatiefonds	Obligaties van overheden en ondernemingen	6,96	3,40	4,51
ASN Duurzaam Mixfonds	Obligaties en aandelen	10,58	5,67	3,09
ASN Milieu & Waterfonds	Duurzame energie, water en milieu	10,60	5,45	-0,01
ASN Duurzaam Small & Midcapfonds	Kleine tot (middel)grote Europese ondernemingen	18,18	5,55	-2,30
ASN Groenprojectenfonds	Projecten onder de groenregeling	5,69	1,95	2,66
ASN-Novib Microkredietfonds	Microfinancieringsinstellingen	5,51	5,57	5,08

* Rendement op basis van beurskoers, inclusief herbelegging

** Gemiddeld per jaar

34

Een toelichting op de resultaten en beleggingen van de afzonderlijke fondsen vindt u in het Jaarverslag ASN Beleggingsfondsen, het Jaarverslag ASN-Novib Microkredietfonds en het Jaarverslag ASN Groenprojectenfonds, die wij afzonderlijk publiceren.

Energiefonds Overijssel

ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. (ABB), het beleggingsbedrijf van de ASN Bank, kreeg er in 2012 een activiteit bij: het werd de beheerder van Energiefonds Overijssel van € 250 miljoen. De provincie Overijssel is ambitieus over nieuwe energie: duurzame vormen van energie moeten in 2020 voor 20% voorzien in de totale energiebehoefte van de provincie. Energiefonds Overijssel biedt ondernemers, woningcorporaties en andere maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om hun projecten op het gebied van energiebesparing en het produceren van nieuwe energie te financieren. Niet op de traditionele manier met subsidies, maar door participaties, leningen en garanties.

ABB beheert Energiefonds Overijssel. Daarbij werkt het samen met Royal HaskoningDHV en Start Green Venture Capital. Dit samenwerkingsverband kwam als beste aanbieder naar voren uit de Europese aanbesteding. De afdeling Duurzame Financieringen van de ASN Bank is verantwoordelijk voor de kredietverlening door Energiefonds Overijssel.

5.4 Vermogensbeheer

Eind 2010 introduceerden wij ASN Vermogensbeheer. Deze activiteit groeide in 2011, maar in de eerste drie kwartalen van 2012 was er geen sprake van aanwas van nieuwe klanten. In het laatste kwartaal nam het aantal nieuwe klanten echter toe, waardoor het jaar toch positief eindigde. Het vermogen onder beheer nam toe met 10% tot € 85,4 miljoen. We behaalden voor onze klanten solide beleggingsresultaten, vooral in aandelen, met rendementen van 10% en hoger. We organiseerden in 2012 twee succesvolle klantenbijeenkomsten. Onze traditionele voorjaarswandeling had als hoogtepunt een lezing door een van de veldonderzoekers van Human Rights Watch. In oktober organiseerden we een bijeenkomst voor relaties met als gastspreker Jan Egeland, voormalig ondersecretaris van de Verenigde Naties en directeur van Human Rights Watch Europa.

5.5 Service

De service van de ASN Bank kenmerkt zich door een persoonlijke aanpak. Wij hebben een eigen afdeling klantenservice, die een centraal onderdeel van onze organisatie vormt. De ASN Klantenservice helpt klanten met vragen zowel via ons gratis telefoonnummer als per e-mail en brief. Gemiddeld beantwoordden de medewerkers van de ASN Klantenservice in 2012 dagelijks 1100 telefoontjes, 300 mails en enkele tientallen brieven. Daarbij gaat kwaliteit boven kwantiteit. De medewerkers worden niet beoordeeld op de hoeveelheid telefoontjes die zij beantwoorden, maar op de vraag of zij met inlevingsvermogen luisteren naar het verhaal

van de klant, en tot een oplossing komen waarin de klant zich kan vinden. Bij elke vraag gaan zij na wat zij voor de klant kunnen betekenen.

In 2012 introduceerden wij een nieuwe versie van ASN Online Bankieren, ter vervanging van het systeem uit 2003. Het technische platform werd vernieuwd, waardoor we mobiel bankieren kunnen ontsluiten. De verbeterpunten die klanten ons hadden aangereikt voor ASN Online Bankieren namen we mee in de nieuwe versie. Eind 2012 bankierden 357 duizend klanten online.

De ASN Bank heeft al bijna 110.000 klanten met een betaalrekening. Het aanbieden van een betaalrekening hangt samen met een toename van het risico op internetcriminaliteit. De afgelopen twee jaar werken 'cybercriminelen' met een nieuw soort virus. Dit nestelt zich in de computer van de klant en wordt actief als deze online bankiert. Doordat het virus geen gebruikmaakt van de banksystemen, kunnen wij het niet tegenhouden via onze eigen beveiliging. Zonder paniek onder klanten te willen zaaien, maakten wij hen bewust van de gevaren die zij lopen als ze hun computer onvoldoende beveiligen. Wij riepen klanten op bij problemen meteen te bellen, zodat wij deze samen met de klant kunnen oplossen. Op onze website plaatsten wij uitgebreide informatie over internetcriminaliteit en veilig bankieren.

6. Investerings en financieringen

Uit de missie van de ASN Bank vloeit voort dat wij een samenleving helpen realiseren waarin mensen vrij zijn hun eigen keuzes te maken, zonder dat dit ten koste gaat van anderen. Een rechtvaardige samenleving zonder armoede, waarin iedereen onderwijs kan volgen en beschikt over goede huisvesting en gezondheidszorg. De huidige investeringen van de ASN Bank zijn een afspiegeling van deze duurzame samenleving van de toekomst.

37

Waterzuiveringsinstallatie.

Foto: W. Pattijn.

De ASN Bank bestaat bij de gratie van het vertrouwen van haar klanten. Zij moeten ervan op aan kunnen dat wij hun spaargeld op een zorgvuldige, risicomijdende manier uitzetten. Dat doen wij vooral in leningen aan overheden (landen, provincies en gemeenten) en, in het kader van woninghypotheken, aan financiële instellingen. Andere belangrijke investeringscategorieën zijn waterschappen, energiebedrijven, zorginstellingen, woningcorporaties, onderwijs, cultuur en recreatie, en duurzame energie. Deze spreiding zorgt voor een goede balans tussen verschillende sectoren en spreiding van de risico's. In bijlage 3 van dit verslag ziet u waarin wij uw geld investeren; in paragraaf 9.5, *Toelichting op de balans*, vindt u de verdeling over sectoren van onze beleggingen en leningen. Een toelichting op de belangrijkste investeringscategorieën leest u hier.

Uitgangspunten en ontwikkelingen in 2012

Onze doelstelling is als bank bij te dragen aan duurzame economische ontwikkeling. Dat wil zeggen dat wij handelen binnen de kaders die we als bank hebben. Daarbij houden we rekening met twee belangrijke uitgangspunten. Ten eerste investeren we het geld van onze klanten alleen op een manier waar zij achter kunnen staan. Ten tweede moeten wij ons houden aan de eisen van de toezichthouders.

De eisen die de toezichthouders stellen aan ons kapitaal, bepalen voor een groot deel de kaders van ons investeringsbeleid. Daarbij kunnen wij zelf voor namelijk de mate van risico en liquiditeit bepalen. Hoe meer liquide de investeringen zijn, hoe sneller uw spaargeld beschikbaar is als u dat wilt opnemen. De mate van risico is een complexer vraagstuk. Deze hangt samen met de risico's die gepaard gaan met een investering en de hoeveelheid kapitaal die we moeten aanhouden om deze risico's af te dekken. Wij kiezen voor investeringen met een laag risico-profiel, die aan onze duurzaamheidscriteria voldoen.

Zoals uit de lijst met onze investeringen blijkt, zijn particuliere woningfinancieringen de grootste investeringscategorie. We investeren namelijk in leningen met hypotheek als onderpand, die zijn gekoppeld aan onze duurzaamheidscriteria (zie de ASN Bank Issuepaper Banken en Verzekeraars). Door in zulke hypotheek te investeren zorgen we ervoor – net als bij investeringen in de sector sociale woningbouw – dat de aankoop van een eigen huis voor mensen mogelijk is (zie verder paragraaf 6.4).

Investeringen in de sector duurzame energie hebben onze speciale aandacht. Rekeninghoudend met ons lage risicoprofiel kunnen wij jaarlijks een beperkt

aantal projecten in deze sector financieren. Hoe belangrijk we duurzame-energieprojecten ook vinden, de financiële risico's moeten beheersbaar blijven. Als we meer in deze sector willen gaan investeren, hebben we een groter eigen vermogen nodig. Dat realiseren we door de jaarlijkse winst toe te voegen aan ons eigen vermogen. Het huidige kapitaalsniveau stelt ons in staat de groei van de ASN Bank voort te zetten.

6.1 Kredietverlening

Het bedrijfsleven krijgt steeds meer belangstelling om maatschappelijk te ondernemen. Wij vinden het belangrijk dat de innovatieve technologieën en producten die daaraan bijdragen, de kans krijgen zich te ontwikkelen en verspreiden. Wij verstrekken daartoe zakelijke kredieten op basis van de kennis van de markt die aanwezig is bij onze afdeling Duurzame Financieringen. Deze afdeling beheert en verstrekt zakelijke kredieten voor de ASN Bank en het ASN Groenprojectenfonds (zie het organogram met toelichting in hoofdstuk 11).

In totaal financierde de ASN Bank in 2012 voor € 109 miljoen (2011: € 138 miljoen) aan nieuwe projecten en het ASN Groenprojectenfonds voor € 63 miljoen (2011: € 13 miljoen). Een lijst met de uitzettingen van de ASN Bank vindt u in bijlage 1. Hierna ziet u enkele voorbeelden van onze duurzame financieringen.

Voorbeelden van financieringen door de ASN Bank

Duurzame energie

■ **Centrale Photovoltaïque de Toul-Rosières 2 SAS**

De ASN Bank financierde voor ruim € 23 miljoen de exploitatie van Centrale Photovoltaïque de Toul-Rosières 2 SAS, een onderdeel van het grootste zonnepark van Frankrijk. Het park is gevestigd op een voormalige luchtmachtbasis bij de stad Auxerre. Het beslaat ruim 500 hectare en krijgt uiteindelijk een productiecapaciteit van 115 megawatt. Dat is genoeg om een stad van meer dan vijftigduizend mensen van elektriciteit te voorzien. De financiering van de ASN Bank is voor het deel van het park van 36 megawatt dat het Marguerite Fund heeft gekocht. Dit Europese fonds combineert publieke en private middelen en belegt daarmee in energie, klimaat en infrastructuur in Europa. Van de financiering van € 108 miljoen namen wij bijna twintig procent voor onze rekening.

■ **Northwind**

De ASN Bank verstrekke een lening van ruim € 34 miljoen aan Northwind, een offshore windproject op de Lodewijkbank. Deze ligt 37 kilometer voor de Belgische kust in de Belgische Exclusieve Economische Zone. Het project wordt ontwikkeld en gebouwd door een consortium van de Belgische retailer Colruyt en groene-energiebedrijf Aspiravi Offshore N.V. Het windpark maakt deel uit van de lange-termijnvisie van Colruyt op duurzame energie. Colruyt wil zijn bijdrage leveren aan de opwekking van zoveel mogelijk hernieuwbare energie in België. Northwind zal bestaan uit 72 Vestas V112-3MW windturbines. Zij wekken samen jaarlijks ongeveer 875 gigawatt aan energie op, genoeg voor 250.000 huishoudens. De totale investering in Northwind is € 850 miljoen, plus een *non-recourse* projectfinanciering van circa € 600 miljoen. Daarmee was Northwind de grootste privé-investering én de belangrijkste projectfinanciering in België in 2012. Bij de financiering zijn vier grote financiële multilaterale organisaties betrokken, een Deens pensioenfonds en vijf commerciële banken, waaronder de ASN Bank.

Duurzaam bouwen en renovatie

■ **ETECK B.V.**

We financierden voor ETECK B.V. de installaties voor decentrale opwekking van energie in zeven projecten in heel Nederland: STACK, In 't Park, NAC, Stad van de Zon, Westwijk II, 100 Hoog en Easy Street. De financieringen betroffen in totaal circa 850 woningen en 21 commerciële ruimten, die nu duurzaam worden verwarmd en gekoeld.

■ **Stichting Eigen Bouw Deventer**

We verstrekten twee leningen van samen € 26 miljoen aan Stichting Eigen Bouw voor de financiering van de portefeuille woningen en de verduurzaming hiervan. Stichting Eigen Bouw verduurzaamt haar woningvoorraad in sociaal opzicht en met oog op energiebesparing. Zij zet zich in voor huisvesting van voornamelijk 55-plussers met middeninkomens. De stichting werkt samen met een zorgaanbieder om de bewoners van zorg en welzijnsfaciliteiten te voorzien via een nieuw zorgloket. De stichting combineert haar plannen voor energiebesparing met de uitvoering van (groot) onderhoud.

■ **Stichting Volkshuisvesting Wooncompagnie**

We financierden voor circa € 6,5 miljoen Stichting Volkshuisvesting Wooncompagnie, een financieel gezonde corporatie met circa dertien duizend woningen in beheer. De stichting bouwt 51 eengezinswoningen in Het Plateel, bij het historische centrum van Purmerend. Het project past in de duurzame doelstelling van de ASN Bank, omdat de woningen duurzaam zijn gebouwd en voorzien van energielabel A. Bovendien worden zij verhuurd aan huishoudens met een laag tot middeninkomen. Deze huishoudens mogen geen aanspraak maken op de regeling van de Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB, waaronder het leeuwendeel van de woonvoorraad van woningbouwcorporaties valt). Zij verdienen echter doorgaans onvoldoende om te kunnen huren in de vrije sector.

Equator Principles

De *Equator Principles* voor grote projectfinancieringen verlangen dat deze financieringen voldoen aan de sociale en milieucriteria van de International Finance Corporation (IFC). De ASN Bank onderschrijft de Equator Principles. Daarmee bevestigen wij ons beleid om uitsluitend leningen te verschaffen aan projecten die worden ontwikkeld op een maatschappelijk verantwoorde wijze, en in overeenstemming met de eisen voor een goed duurzaamheidsbeleid. Wij passen de Equator Principles – naast onze eigen duurzaamheidscriteria – toe op alle projecten die wij financieren die in totaal groter zijn dan \$ 10 miljoen (wij hanteren omgerekend een grens van € 8 miljoen). De Equator Principles onderscheiden drie categorieën projecten, variërend van een hoge mogelijke negatieve invloed op milieu en mensenrechten (categorie A) tot een lage invloed (C). Doordat wij onze eigen duurzaamheidscriteria hanteren, financieren en toetsen we geen projecten uit categorie A. Wel toetsten we elf projecten in categorie B en één in categorie C, alle in laagrisicolanden. De onderstaande tabel laat zien hoeveel projecten van elke categorie we in 2012 hebben getoetst en goedgekeurd.

Projectcategorie	Getoetst	Goedgekeurd
A	0	0
B	11	11
C	1	1

40

Financieringen door het ASN Groenprojectenfonds

Het ASN Groenprojectenfonds verleent kredieten in de sectoren duurzaam bouwen en duurzame energie, zoals energie uit windmolens en decentrale energievoorzieningen (warmte-koudeopslag, warmtekrachtkoppeling en zonne-energie). Wij hebben hierin een grote expertise opgebouwd, vooral op gebied van warmte-koudeopslag. Om de Regeling groenprojecten te ondersteunen zijn wij lid van de Duurzame Energie Koepel. Daarmee willen we zoveel mogelijk harmonisatie tot stand brengen tussen overheid en belanghebbenden op gebied van duurzame energie.

In 2012 kon het ASN Groenprojectenfonds aanzienlijk meer uitlenen dan in 2011. De beleggers stroomden toe nadat het kabinet-Rutte II had besloten de afbouw van de fiscale voordelen voor beleggers in groenfinanciering beperkt te houden. Dat betekent dat de heffingskorting op groene beleggingen gehandhaafd blijft op het niveau van 2012. Particuliere beleggers in het ASN Groenprojectenfonds kunnen dus jaarlijks mogelijk een fiscaal voordeel behalen van maximaal 1,9% (0,7% heffingskorting plus 1,2% vrijstelling), naast het rendement van het fonds.

Voorbeelden van financieringen door het ASN Groenprojectenfonds

Duurzame energie

■ **Bevordering Windenergie Nederland B.V.**

Het ASN Groenprojectenfonds verstrekke in totaal voor ruim € 14,8 miljoen aan leningen aan Bevordering Windenergie Nederland B.V. (BWN) voor de bouw van vier nieuwe windturbines in het havengebied van Vlissingen. Deze Enercon E-82 3MW-windturbines vervangen de zeven kleinere turbines die hier enkele decennia geleden waren gebouwd.

■ **Windpark A4**

Het fonds verstrekke voor ruim € 5,3 miljoen leningen aan energie- en afvalnutsbedrijf HVC. Dit bouwt een windpark van drie windturbines ten oosten van de A4 bij Leimuiderbrug, ongeveer twaalf kilometer ten zuiden van de luchthaven Schiphol. Bij de hoogte van de windturbines is rekening gehouden met de eisen en aanvliegroutes van Schiphol. De aandeelhouders van HVC zijn 56 gemeenten en zes waterschappen. HVC wil een forse bijdrage leveren aan de klimaatdoelstellingen van deze aandeelhouders. Daarom is het niet alleen actief in afvalinzameling en grondstoffenbeheer, maar ook in de verduurzaming van de energievoorziening van de deelnemende overheden.

Duurzaam bouwen

■ **ZON Energie LDC Zandvoort**

Met een lening van € 814.747 financierde het fonds ZON Energie LDC Zandvoort B.V. voor installaties voor warmte-koudeopslag (WKO) in project Louis Davids Carré in Zandvoort. De gemeente wil met dit project een deel van het stadscentrum vernieuwen. Het bestaat uit twee scholen en 181 woningen, en verder een openbare bibliotheek, sportzaal, kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, en gezondheidscentrum.

■ **Vaanster XI B.V.: Monarch I en II**

Het fonds verstrekke een lening van € 1,2 miljoen voor de financiering van een installatie voor het decentraal opwekken van energie voor twee kantoorgebouwen in Den Haag: Monarch I en II. De twee gebouwen hebben een totaal oppervlak van 33.500 m² en zijn gelegen aan de Utrechtsebaan (A12) in het Beatrixkwartier in Den Haag. Zij voldoen aan de hoogste ambities op het vlak van duurzaam bouwen.

■ **Stichting Woonconcept**

Stichting Woonconcept ontving drie leningen. De eerste lening, van € 11.960.000, is bestemd voor de bouw van een WKO-installatie en zonnepanelen voor Zorgcomplex De Schiphorst te Meppel. Met de tweede lening van € 673.943 bouwt Stichting Woonconcept een collectieve warmtepomp voor het collectieve bronwatersnet van het Jannes van der Sleedenhuis, een woon-zorgcomplex in Hoogeveen. De derde lening, van € 366.632, financierde de WKO-installatie voor 59 appartementen van 'het Anker' te Assen.

Natuur

■ **Stichting Nationaal Groenfonds**

Het fonds verstrekke Stichting Nationaal Groenfonds een lening van € 8 miljoen met een looptijd van 4,5 jaar. Hiermee verstrekt het Nationaal Groenfonds op zijn beurt leningen aan provincies voor de aankoop en ontwikkeling van natuurgebieden.

6.2 Staatsobligaties

Staatsobligaties zijn leningen aan overheden van landen. Deze hebben vaak behoefte aan kapitaal. Door staatsobligaties uit te geven kunnen zij snel over kapitaal beschikken. Deze leningen lossen zij met belastinggeld af. De Nederlandsche Bank verplicht alle banken een deel van hun vermogen aan te houden in goed verkoopbare beleggingen, zoals staatsobligaties. Staatsobligaties zijn goed verhandelbaar en het beleggingsrisico is relatief gering – hoewel de eurocrisis recentelijk heeft aangetoond dat het risico hoger is dan lange tijd werd gedacht. Bovendien spelen overheden een belangrijke rol in zowel het verduurzamen van de samenleving als in het functioneren van een rechtvaardige, duurzame samenleving. Zij zorgen voor basisvoorzieningen als wonen, onderwijs en gezondheidszorg en regels voor bijvoorbeeld het stimuleren van duurzame energie. Wij investeren in staatsobligaties van landen die voldoen aan onze duurzaamheidscriteria.

Omdat wij geen valutarisico willen lopen op onze beleggingen in staatsobligaties, komen alleen staatsobligaties in euro's in aanmerking voor ons beleggingsuniversum. De landen die deze uitgeven, beoordelen wij eerst op basis van onze absolute criteria voor mensenrechten, klimaat en biodiversiteit. Bepaalde landen vallen dan direct al af. We beleggen bijvoorbeeld niet in staatsobligaties van landen die de mensenrechten schenden, zoals China en de Verenigde Staten. Deze landen passen immers de doodstraf toe.

De duurzaamheidsprestaties van de landen die voldoen aan onze absolute criteria, beoordelen we in een tweede stap aan de hand van de onderstaande relatieve indicatoren. Daarbij waarderen we een land hoger naarmate de uitkomsten hoger zijn en de verschillende indicatoren dichter bij elkaar liggen. Een land met een onevenwichtige verdeling over de indicatoren krijgt een lagere waardering.

ASN-indicatoren om de prestaties van landen te meten

Onderwerp	Indicator
Mensenrechten	
Defensie-uitgaven	Aandeel defensie in de begroting van een land
Corruptie	Risico op corruptie
Kinderarbeid	Risico dat er kinderarbeid voorkomt
Vakbondsvrijheid	Risico dat vakbondsvrijheid laag is
Dwangarbeid	Risico dat er gedwongen arbeid voorkomt
Discriminatie	Risico dat er wordt gediscrimineerd
Vrijheid van mening	Risico op beperking van de vrijheid van mening
Inkomensongelijkheid	Verschil tussen de hoogste en laagste inkomensgroepen
Ontwikkelingshulp	Aandeel ontwikkelingsgeld van de overheidsbestedingen
Klimaat	
CO ₂ -uitstoot	Uitstoot broeikasgassen per inwoner
Duurzame elektra	Duurzame elektriciteit in verhouding tot de totaal opgewekte elektriciteit
Biodiversiteit	
Kernenergie	Hoeveelheid geproduceerde kernenergie per inwoner
SO ₂ -uitstoot	Uitstoot zwaveldioxide per inwoner
Beschermde natuurgebied	Aandeel beschermd natuurgebied van het totaal
Gestort afval	Op land gestort afval per inwoner

De ASN Bank Issuepaper Staatsobligaties, die u onder meer vindt op www.asnbank.nl, bevat een toelichting op deze indicatoren. Deze issuepaper heb-

ben wij in 2012 geactualiseerd. De landen waarvan de ASN Bank per 31 december 2012 staatsobligaties aanhield, zijn vermeld in bijlage 1.

6.3 Andere vastrentende waarden

Wij beleggen niet alleen in staatsobligaties, maar ook in vastrentende waarden van onder andere:

- *Lokale en regionale overheden*
Net als nationale overheden spelen zij een belangrijke rol in het functioneren van de samenleving. Als wij de staatsobligaties van een land hebben goedgekeurd op basis van de criteria in de ASN Bank Issuemap Staatsobligaties, dan zijn daarmee ook de lokale overheden goedgekeurd. In deze categorie beleggen wij voornamelijk in obligaties van Nederlandse gemeenten en provincies.
- *Waterbeheer*
In Nederland is waterbeheer van groot belang. Water speelt een belangrijke rol bij de inrichting van onze leefomgeving, bijvoorbeeld bij wonen, werken, natuurbeheer en recreatie. Als het om milieu gaat, verdiept een aantal waterschappen sinds 2007 zijn activiteiten op het gebied van onder meer klimaatverandering, waterkwaliteit, natuurbeheer en biodiversiteit en export van kennis naar derdewereldlanden. Omdat de waterschappen sterk uniform opereren, toetsen wij de sector als geheel op mensenrechten en milieu.
- *Gezondheidszorg en ouderenzorg*
Goede gezondheidszorg zien wij als een essentieel onderdeel van een rechtvaardige samenleving. Het is een belangrijk mensenrecht. Wij willen daar met onze investeringen een bijdrage aan leveren. Zorginstellingen vervullen een belangrijke sociale rol doordat zij zorg realiseren, met aandacht voor de kwaliteit en veiligheid van patiënten en werknemers. Wij toetsen of de zorginstellingen zo zijn ingericht dat zij een bijdrage leveren aan goede zorg, nu en in de toekomst.
- *Woningcorporaties*
Woningcorporaties hebben een maatschappelijke doelstelling: zij zorgen voor goede, betaalbare huisvesting, juist voor mensen met een lager inkomen. Deze sociale doelstelling vullen zij steeds meer aan met milieudoelstellingen. Daarom komen zij in aanmerking voor investering door de ASN Bank.

6.4 Woningfinancieringen

Bij het beleggen in banken en verzekeraars stuiten wij erop dat zij meestal niet transparant zijn over hun kredieten en investeringen. We weten niet aan wie ze leningen verstrekken en waarvoor. Dat kunnen sectoren zijn waarin wij beslist niet willen investeren. Daarom beleggen wij niet in banken en verzekeringsmaatschappijen. Er zijn echter uitzonderingen. Vooral de 'leningenportefeuilles' van banken en verzekeraars kunnen een investeringsmogelijkheid zijn. Daarvan is immers wel bekend waarin het geld wordt geïnvesteerd, bijvoorbeeld in woningfinancieringen, studentenleningen, leningen aan semioverheden en microkredieten. Wij toetsen daarbij zowel de bank of verzekeraar die de leningenportefeuilles uitgeeft, als de leningenportefeuilles zelf aan onze duurzaamheidscriteria.

Hoewel de ASN Bank geen individuele woninghypotheken verkoopt, biedt zo'n leningenportefeuille ons de mogelijkheid toch in woningen te investeren. Het financieren van woningen past immers in onze duurzame visie. Als hypotheken voldoen aan de criteria zoals vastgelegd in de ASN Bank Issuemap Banken en Verzekeraars, kunnen zij worden goedgekeurd als investering. Het betreft hier hypotheken met karakteristieken van NHG (Nederlandse Hypotheek Garantie). De hypotheken waarin wij investeren, worden verstrekt door SNS Bank. Wij denken dat mensen in de duurzame samenleving van de toekomst willen wonen in goede, betaalbare, energiezuinige woningen. Hoewel wij het liefst energiezuinige woningen financieren die zijn gebouwd van duurzame materialen, is dit in de praktijk nog niet op grote schaal mogelijk. Daarom leggen wij het accent op het sociale aspect: we investeren in hypotheken voor voornamelijk mensen met lagere en middeninkomens. Zoals voor alle investeringen geldt, streven wij voortdurend naar verduurzaming van onze investeringen in woninghypotheken. Daaraan geven wij de komende jaren verder invulling in het kader van onze doelstelling op lange termijn voor het klimaat (zie paragraaf 1.3). SNS Bank werkt in concernverband aan een beleidsstuk waarin alle aspecten van een sociaal, duurzaam woonbeleid worden uitgewerkt.

Het grootste deel van de hypothekenportefeuille van de ASN Bank bestaat uit onderhandse leningen aan groepsmaatschappijen waarbij de hypotheken als onderpand gelden. In paragraaf 10.2.1 leest u hier meer over.

7. Beleggen

Transparantie is een van de fundamenteën van vertrouwen. Het is voor de ASN Bank een belangrijk thema. Onze klanten weten waarin hun geld is geïnvesteerd en belegd, want wij vinden het vanzelfsprekend hier volledige openheid over te geven. De financiële crisis heeft nog eens extra aangetoond hoe belangrijk het is dat banken helder zijn over de vraag waarin zij investeren.

45

De zorg voor schoon water: waterzuiveringsinstallatie.

Foto: W. Pattijn.

Wij kunnen alleen volledig transparant zijn als ook de bedrijven en landen waarin wij investeren en beleggen, volledige openheid van zaken geven. Alleen dan kunnen we vaststellen hoe landen en bedrijven omgaan met hun inwoners respectievelijk werknemers, met de natuur en het klimaat. Wat betreft ondernemingen zijn we ervan overtuigd dat de toekomst ligt bij ondernemingen die investeren in bijvoorbeeld goede arbeidsomstandigheden en oplossingen voor het klimaatprobleem. Wij selecteren deze op basis van ons duurzaamheidsbeleid.

7.1 Duurzaamheidscriteria

Ons duurzaamheidsbeleid is vastgelegd in de ASN Bank Issuepapers. Daarin zijn de duurzaamheidscriteria geformuleerd die we hanteren voor de selectie van alle investeringen en beleggingen. Deze criteria gelden dus ook voor alle financieringen van de ASN Bank (zie hoofdstuk 6). De beheerder van de ASN Beleggingsfondsen, ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. (ABB), en ASN Vermogensbeheer nemen deze duurzaamheidscriteria integraal over als basis voor hun beleggingsbeleid.

Ondernemingen, staatsobligaties en instellingen die voldoen aan onze duurzaamheidscriteria, zijn opgenomen in de ASN Beleggingsuniversa. De beheerders van de ASN Beleggingsfondsen, de spaargelden van de ASN Bank en ASN Vermogensbeheer putten bij het samenstellen van hun portefeuille uit deze lijsten met goedgekeurde ondernemingen en instellingen. Of zij een bepaalde belegging ook werkelijk selecteren, hangt af van de financiële prestaties. Bij elkaar voldeden 308 beursgenoteerde ondernemingen eind 2012 aan de duurzaamheidscriteria.

Met behulp van drie instrumenten geven wij voor de ASN Bank en de ASN Beleggingsfondsen invulling aan duurzaam beleggen en investeren:

- de duurzaamheidscriteria zoals vastgelegd in de ASN Bank Issuepapers bij de selectie van beleggingen en investeringen,
- *engagement*, ofwel de dialoog met de ondernemingen of instellingen waarin wij beleggen of willen beleggen,
- het uitoefenen van stemrecht bij beleggingen in aandelen.

Elk van deze activiteiten vindt plaats volgens een vast proces, dat uiteindelijk leidt tot een bepaald resultaat: de goed- of afkeuring van een bedrijf, (staats)obligatie of instelling; het uitbrengen van

een stem op een aandeelhoudersvergadering of de afronding van een dialoog met een onderneming. We lichten deze processen hierna toe.

De afdeling Duurzaamheidsbeleid & -Onderzoek is verantwoordelijk voor de formulering van het duurzaamheidsbeleid, het onderzoek, de dialoog met ondernemingen en de uitvoering van het stembeleid. Tevens mengt de afdeling zich namens de ASN Bank in maatschappelijke debatten over duurzaamheidskwesties.

7.2 Selectie

Het selectieproces is een van de kernprocessen waarmee wij de missie van de ASN Bank voor onze klanten invullen. Onze duurzaamheid komt vooral tot uitdrukking in de selectie van beleggingen op basis van criteria op het gebied van mensenrechten, klimaat en biodiversiteit. Het is daarom belangrijk dat we er zeker van zijn dat de selectie plaatsvindt volgens onze duurzaamheidscriteria.

De selectie van duurzame beleggingen is een gecompliceerd en grondig proces, dat plaatsvindt volgens een vaste procedure. Wij onderzoeken continu of beleggingen voldoen aan onze beleggingscriteria. Daarbij gebruiken we informatie van het bedrijf zelf, en van gespecialiseerde onderzoeksinstellingen, de media, niet-gouvernementele organisaties en vakbonden.

De afgeronde onderzoeken bespreken we in de ASN Selectiecommissie. Deze bestaat uit de directie van de ASN Bank, de directie van ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. en het hoofd Duurzaamheidsbeleid & -Onderzoek. De commissie laat zich adviseren door de afdeling Duurzaamheidsbeleid & -Onderzoek. Zij kwam in 2012 zes maal bijeen. Alleen de ASN Selectiecommissie heeft de bevoegdheid een investering voor het beleggingsuniversum goed of af te keuren. Als de commissie positief is over een belegging in een onderneming, overheid of instelling, nemen wij deze in het beleggingsuniversum op.

Wij streven ernaar om alle ondernemingen en landen in het universum binnen drie jaar opnieuw aan de criteria te toetsen en te bespreken. Als uit nieuwe informatie blijkt dat dit eerder moet plaatsvinden, vervroegen wij de toetsing. In 2012 lichtten we 723 ondernemingen, instellingen en landen door omdat zij aan heronderzoek toe of nieuw waren. Daarvan zijn 547 niet toegelaten tot het ASN Beleggingsuniversum.

Het ASN Beleggingsuniversum: altijd in ontwikkeling

De ASN Bank en ASN Beleggingsfondsen investeren niet in ondernemingen die – op wat voor manier dan ook – zijn betrokken bij wapenproductie, -handel en -distributie. In landen investeren we alleen als ze verdragen en conventies voor het uitbannen van controversiële wapens hebben ondertekend.

Toegelaten in 2012: Philips

Koninklijke Philips Electronics N.V. is actief op de markten voor gezondheidszorg, consumentenproducten en verlichting. Philips is een duurzame koploper. Het heeft uitgebreid beleid voor mensen- en arbeidsrechten en voor milieu, en richtlijnen hierover voor de tienduizenden leveranciers van producten en diensten. Philips controleert of de leveranciers de richtlijnen naleven. Ook heeft het een vooruitstrevend programma voor conflictgrondstoffen – grondstoffen zoals tin en coltan, waarvan de productie verweven kan zijn met de financiering van gewapende conflicten – in zijn keten.

Het belang van Philips in DutchAero stond jarenlang de toelating tot ons beleggingsuniversum in de weg. DutchAero is betrokken bij de Joint Strike Fighter (JSF), die onder ons wapencriterium valt. Mede op ons aandringen stapte Philips begin 2012 uit DutchAero. Daarop keurde de ASN Selectiecommissie de onderneming goed.

Verwijderd in 2012: Deutsche Telekom

Deutsche Telekom is een van de grootste telecombedrijven van Europa. Het biedt vaste netwerken, breedbandtechnologie en mobiele communicatie, internet en ict-diensten. Het bedrijf is actief in vijftig landen wereldwijd en heeft circa 247.000 medewerkers. Bij heronderzoek bleek dat Deutsche Telekom via dochteronderneming T-Systems informatie- en technologiesystemen ontwikkelt om wapens in te zetten en te besturen. Daarom hebben wij Deutsche Telekom afgekeurd.

47

7.3 Engagement

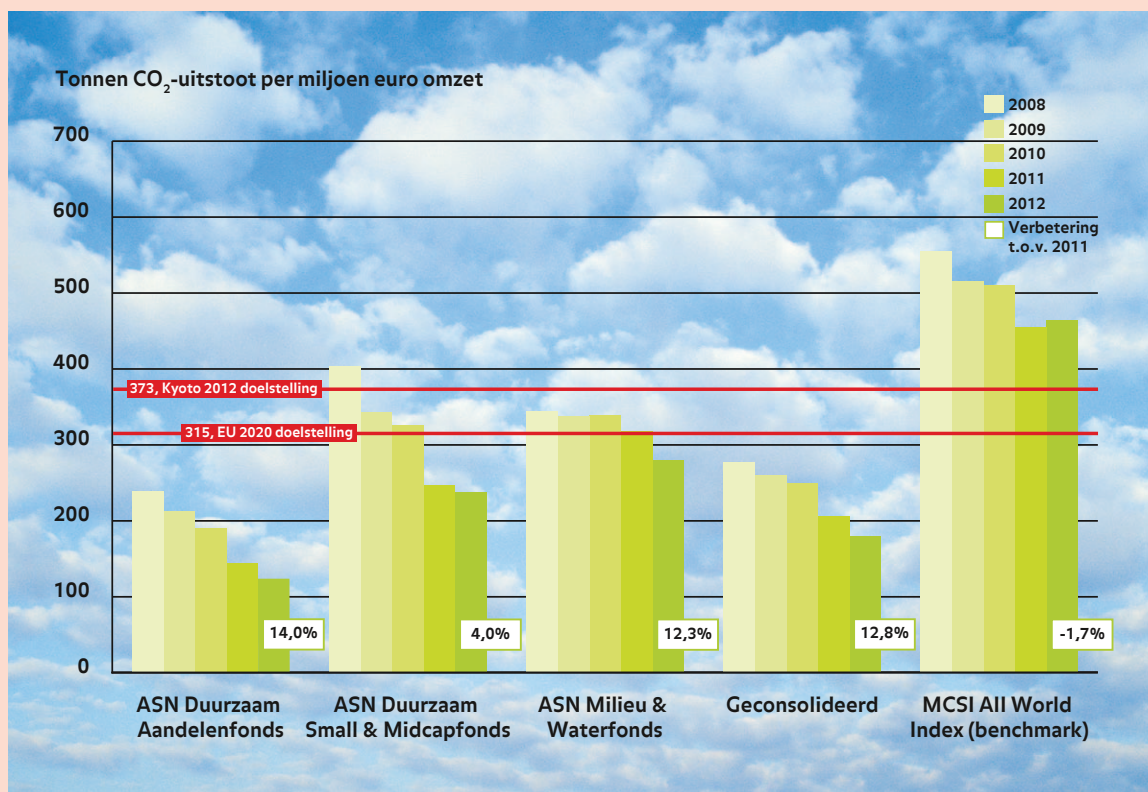
Regelmatig benaderen wij de ondernemingen en instellingen waarin we investeren of waarin onze fondsen beleggen, met een vraag of een verzoek. Daarmee beogen wij hen bewuster te maken van hun prestaties op het gebied van mensenrechten, klimaat en biodiversiteit en deze te verbeteren. Dit ‘engagement’ passen wij toe in de volgende gevallen:

1. Bij ondernemingen in het universum van het ASN Duurzaam Small & Midcapfonds. Hierin bevinden zich twee categorieën bedrijven: ondernemingen die ‘voorlopig’ zijn toegelaten tot het universum, en bedrijven die definitief zijn toegelaten. De voorlopig toegelaten ondernemingen voldoen wel aan onze absolute duurzaamheidscriteria, maar scoren nog niet op alle relatieve duurzaamheidscriteria een voldoende. Door actief met hen in dialoog te gaan sturen wij aan op verbeteringen. Na drie jaar onderzoeken wij of deze ondernemingen definitief kunnen worden toegelaten. De criteria om hen definitief toe te laten, zijn gelijk aan die voor het ASN Duurzaam Aandelenfonds. Als een onder-

neming voldoet, laten wij haar definitief toe. Zo niet, dan verwijderen wij de onderneming uit het fondsuniversum.

2. Als een onderneming in het beleggingsuniversum mogelijk niet meer voldoet aan onze beleggingscriteria. Dat vermoeden kan voortkomen uit de driejaarlijkse toetsing of uit nieuwe informatie. Wij sturen de onderneming daarover concrete vragen of verzoeken haar het beleid aan te passen of de uitvoering ervan te verbeteren. Afhankelijk van de antwoorden nemen wij opnieuw contact op met de onderneming. Als de gewenste reactie uitblijft, beslist de ASN Selectiecommissie of de onderneming uit het universum verwijderd moet worden.
3. Ter aanmoediging. Ondernemingen, instellingen en projecten stellen het zeer op prijs als zij worden geselecteerd voor ons universum. Wij stellen hen dan ook zoveel mogelijk op de hoogte van hun toelating. Wanneer wij regelmatig contact hebben met de ondernemingen en instellingen waarin wij investeren, begrijpen zij beter wat wij verwachten van hun prestaties op het gebied van mensenrechten, klimaat en biodiversiteit.

CO₂-uitstoot

Wie belegt in een onderneming, investeert ook in de CO₂-uitstoot die de bedrijfsactiviteiten genereren – of in de vermindering daarvan. Dat geldt dus ook voor onze aandelenfondsen: ASN Duurzaam Aandelenfonds, ASN Milieu & Waterfonds en ASN Duurzaam Small & Midcapfonds. De effectiviteit van ons klimaatbeleid meten wij door de CO₂-uitstoot van onze aandelenfondsen te berekenen. Wij maken hiervoor gebruik van Trucost, een Engels onderzoeksbureau dat is gespecialiseerd in het vaststellen van de milieubelasting van bedrijfsactiviteiten.

Van 2007 tot en met 2012 berekenden we de hoeveelheid CO₂ die een onderneming uitstootte per miljoen euro omzet. Het nadeel van deze methode was dat de inflatie de cijfers positief beïnvloedde. In 2012 hebben we een nieuwe berekeningsmethode uitgewerkt. Deze gaat niet meer uit van de relatieve, maar van de absolute CO₂-uitstoot. Trucost levert informatie over de CO₂-uitstoot van elke onderneming waarin onze aandelenfondsen beleggen. Deze vermenigvuldigen we met het procentuele belang dat het fonds heeft in de onderneming. De uitkomsten van alle ondernemingen in een fonds tellen we bij elkaar op. Dit totaal delen we door het aantal belangen dat het fonds in alle ondernemingen samen heeft. Zo komen we op één getal voor elk fonds: de gemiddelde absolute CO₂-uitstoot per bedrijf in tonnen per jaar. Doordat we per fonds de gemiddelde absolute CO₂-uitstoot berekenen, meten we de echte invloed van onze beleggingen op de draagkracht van de aarde. Na de formele aanpassing van het beleggingsbeleid voeren we deze manier van berekenen van de CO₂-uitstoot in 2013 door. De cijfers over 2012 zijn nog gebaseerd op de oude berekeningsmethode.

De CO₂-uitstoot waarvoor het ASN Duurzaam Aandelenfonds verantwoordelijk is, daalde van 142 ton per miljoen euro omzet ultimo 2011 tot 122 ton ultimo 2012. Deze daling werd gedeeltelijk veroorzaakt door de verkoop van belangen in bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot per miljoen euro omzet, zoals DSM, Merck & Co. en Intel. De aankopen van SCA en Pernod Ricard dempten deze daling enigszins.

In 2012 voerden wij een dialoog met:

- 38 ondernemingen uit het universum van het ASN Duurzaam Aandelenfonds,
- 50 ondernemingen uit het universum van het ASN Duurzaam Small & Midcapfonds,
- 3 ondernemingen uit het universum van het ASN Milieu & Waterfonds.

Doordat ondernemingen zich in het universum van meerdere fondsen kunnen bevinden, ging het in totaal om 87 ondernemingen. Daarnaast voerden wij een dialoog met ondernemingen die (nog) niet in ons universum waren opgenomen. Dat deden we direct, zoals met Philips (zie pagina 49), of in collectief verband met andere beleggers die de Principles

for Responsible Investment (PRI) hebben ondertekend. In totaal ging het hier om 29 bedrijven.

Principles for Responsible Investment

In 2010 ondertekenden wij de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties. Deze uitgangspunten zijn in 2006 geïntroduceerd als verzameling vrijwillige *best practice*-normen voor vermogensbezitters en vermogensbeheerders die in hun beleggingsproces rekening willen houden met milieu, maatschappij en goed bestuur. De PRI bieden beleggers een platform om samen – en daarmee met meer invloed – de dialoog aan te gaan met ondernemingen. Ook kunnen zij samen agendapunten indienen op aandeelhoudersvergaderingen, zogenaamde *shareholder resolutions*. Zo heeft de PRI-organisatie al veel agendapunten ingebracht, vooral over klimaat en mensenrechten. De leden van de PRI committeren zich om inzicht te geven in hun dialogen met ondernemingen en hun stemgedrag.

7.4 Stemmen

De ASN Beleggingsfondsen hebben stemrecht tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarin zij beleggen. Daardoor kunnen zij invloed uitoefenen op het beleid en management van die ondernemingen. Bij het stemmen gaan de fondsen uit van de missie en duurzaamheidscriteria van de ASN Bank en ASN Beleggingsinstellingen

Beheer B.V. Het aantal ondernemingen waarbij dit stemrecht wordt uitgeoefend, neemt al enkele jaren toe. In 2012 stemden we op 207 aandeelhoudersvergaderingen wereldwijd volgens dit duurzame stembeleid. De fondsen belegden eind 2012 in 237 ondernemingen; dertig daarvan bevonden zich niet in de fondsportefeuilles op het moment van de aandeelhoudersvergadering.

Stemmen voor een duurzame wereld

Enkele voorbeelden van ons stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen in 2012:

Meer transparantie over dierproeven bij Bristol Myers Squibb

Het uitvoeren van dierproeven is voor ons gekoppeld aan strikte voorwaarden. Wij staan dierproeven niet toe als zij voor cosmetische doeleinden worden uitgevoerd en niet wettelijk verplicht zijn gesteld. Ondernemingen moeten transparant zijn over dierproeven en beleid hebben dat voldoet aan het 3 R-principe: *reduce, refine, replace*. Op 1 mei 2012 stelden aandeelhouders voor dat Bristol Myer Squibb transparanter zou worden over het aantal en de soort gebruikte dieren. Hoewel het management van Bristol Myer Squibb adviseerde tegen te stemmen, stemden wij voor.

Winstdeling voor directie en management van ASML

Het management van ASML stelde op de aandeelhoudersvergadering voor om het beloningsbeleid te behouden en pas in 2012 verder te herzien. Dit beleid koppelt beloning echter alleen aan winst. Wij vinden dat beloning mede gebaseerd moet zijn op duurzaamheidscriteria en de prestaties op dat vlak. Daarom stemden wij tegen.

Meer transparantie over donaties Verizon Communications

Wij stemden voor een verzoek van aandeelhouders om meer inzicht te geven in de donaties die het bedrijf doet. Dat zou voor aandeelhouders inzichtelijk maken of Verizon donaties doet die bijdragen aan duurzaam ondernemen.

Directiecomité voor duurzaamheid bij Starbucks

In de Verenigde Staten dienen aandeelhouders regelmatig zelf agendavoorstellen in. Meer dan de helft hiervan gaat over zaken als klimaat en mensenrechten. Zo stelde een aandeelhouder van Starbucks voor op directieniveau een duurzaamheidscomité in te stellen. Dit comité zou toezicht houden op het duurzaamheidsbeleid van Starbucks en telkens nieuwe voorstellen doen om dit beleid te verbeteren. Het management van Starbucks adviseerde tegen dit voorstel te stemmen. Wij stemden op 21 maart 2012 voor.

7.5 Duurzaamheidsdilemma's

De ASN Bank wordt regelmatig geconfronteerd met dilemma's in haar duurzaamheidsbeleid. De keuze voor duurzaamheid is niet altijd eenduidig. Het begrip 'duurzaamheid' is immers veelomvattend, wat tot discussies leidt wanneer wij het in de praktijk uitwerken. De ASN Bank maakt daarin haar eigen keuzes. Daarbij duiken regelmatig dilemma's op. Investeren we in een windmolenfabrikant zonder mensenrechtenbeleid? Hoe handelen we bij een beschuldiging van corruptie die niet is bewezen? Door ons duurzaamheidsbeleid zo helder mogelijk te formuleren proberen we dergelijke dilemma's te

ondervangen. Zo leggen we bijvoorbeeld in het beleid vast dat we vanwege de veiligheid en het afval niet investeren in kernenergie. Daarmee laten wij de veiligheid en het afvalprobleem zwaarder wegen dan de bijdrage van kernenergie aan vermindering van het broeikaseffect. Dat is een duidelijke keuze in dit dilemma. Beleid geeft echter nooit antwoord op alle dilemma's. Wanneer een specifiek dilemma daar om vraagt, zoeken we een antwoord dat in lijn is met onze missie en de wensen van onze klanten. Dat doen wij op basis van eigen onderzoek, waarbij wij zowel onze stakeholders als specialisten raadplegen.

Duurzaamheidsdilemma in 2012

Farmaceutische industrie

Als mensen beschikken over goede, betaalbare medicijnen, kan dat hun levensstandaard aanzienlijk verhogen en hun gezondheid verbeteren. De farmaceutische industrie ontwikkelt en produceert medicijnen en is daarmee (mede)verantwoordelijk voor de beschikbaarheid en toegankelijkheid van medicijnen. Hoewel veel farmaceutische ondernemingen bijdragen aan toegankelijke medicijnen, zijn diezelfde ondernemingen veel in opspraak. Er is sprake van misstanden bij klinische testprocedures in ontwikkelingslanden. Sommige ondernemingen brengen illegaal medicijnen op de markt. Andere kopen wetenschappers en artsen om of vervalsen testresultaten. Dit stelt ons voor het dilemma: blijven we investeren in deze sector of niet? Als we niet meer investeren, dragen we ook niet meer bij aan de gezondheid van de wereldbevolking. Daarom gaan wij onderzoeken of we samen met anderen een strategie kunnen ontwikkelen om met farmaceutische ondernemingen in dialoog te gaan. Zo willen we veranderingen teweegbrengen.

8. Bedrijfsvoering

In ons kantoor in Den Haag werken ruim honderd medewerkers met passie voor een duurzame, leefbare wereld. Ook als kantoororganisatie geven we natuurlijk gehoor aan onze missie. Dat doen we door onze directe duurzaamheidsprestaties op allerlei manieren te verbeteren. Zo willen wij in 2013 de ISO 14001-certificatie behalen om onze milieubelasting effectiever aan te pakken.

53

Vervoer over water is een goed alternatief voor wegtransport.

Foto: W. Oskam.

8.1 Milieu

In 2012 hebben wij de belangrijkste milieubelasting van het kantoor van de ASN Bank, het papierverbruik en de uitstoot van het broeikasgas CO₂, verder aangepakt. Vanwege hun volume blijven zij ook in 2013 een speerpunt. Per 1 april 2012 is de

ASN Bank verhuisd (hierover leest u meer in het kader bij dit hoofdstuk). Het pand is grondig gerenoveerd en er zijn diverse energiebesparende maatregelen genomen, zoals gevelisolatie, isolerend glas en energiezuiniger apparatuur.

	2012	2011	2010	2009	2008
CO₂-uitstoot¹					
CO ₂ -uitstoot in ton	138	140	143	141	144
Ton CO ₂ -uitstoot per fte ²	1,35	1,62	1,75	1,82	2,22
Energieverbruik					
Kwh elektriciteit	314.696 ³	198.126	181.101	199.744	180.711
Kwh elektriciteit per fte ²	3.076	2.290	2.217	2.584	2.782
m ³ gas ⁴	34.709 ³	27.053	29.434	24.167	26.743
m ³ gas per m ² ⁴	14	13	15	12	13
Papierverbruik					
Papierverbruik in kilogram	215.721	249.766	258.919	211.103	214.538
Papierverbruik in kilogram per rekening	0,28	0,33	0,36	0,35	0,36
Waterverbruik					
m ³ water	642	677	637	604	585
m ³ water per fte ²	6,3	7,8	7,8	7,8	9,0
Afval					
Papierafval in ton	19,3	13,0	14,8	17,7	18,4

1 Dit cijfer omvat alle vervoer (woon-werkverkeer en zakelijk verkeer) en verwarming van de ASN Bank.

2 Fte (fulltime-equivalent): omgerekend naar aantal voltijdmedewerkers.

3 Inclusief het verbruik tijdens de periode van verbouwing van het nieuwe pand, en derhalve energieverbruik in beide panden. Als het energieverbruik van de verbouwing niet wordt meegenomen zijn deze cijfers als volgt: Kwh elektriciteit: 273.581; Kwh per fte: 2694; m³ gas: 27.945; m² gas per m²: 11.

4 Het nieuwe pand aan de Bezuidenhoutseweg maakt gebruik van stadsverwarming, wat wordt uitgedrukt in gigajoules. Deze gigajoules zijn omgerekend in m³ gas volgens de opgave van het energiebedrijf: 1 gigajoule is 25,85 m³ gas.

CO₂-uitstoot

Onze kantooractiviteiten leiden tot uitstoot van CO₂ doordat we fossiele brandstoffen gebruiken voor het vervoer van medewerkers, gas gebruiken voor verwarming, en elektriciteit verbruiken. Op verschillende manieren brengen wij de netto-uitstoot van broeikasgassen terug. Ten eerste wordt al onze elektriciteit op duurzame manier opgewekt, onder meer via de zonnepanelen op het dak van ons nieuwe pand en doordat we gebruikmaken van elektriciteit die volledig duurzaam wordt opgewekt. Ten tweede zijn wij voortdurend bezig het energieverbruik te verminderen, zowel in het kantoorpand als in het vervoer van medewerkers. Zo leidde het leasebeleid, waarin bijna jaarlijks scherpere emissie-eisen worden gesteld, er in 2009, 2010 en 2011 toe dat de CO₂-uitstoot per gebruikte leaseauto gemiddeld daalde. Per 2012 golden hiervoor opnieuw

scherpere eisen. Alle nieuwe modellen moeten een gemiddelde uitstoot hebben van minder dan 130 gram per kilometer. Ook onze terughoudendheid tegenover vliegen draagt sterk bij aan de reductie van CO₂-uitstoot per fte. Dit leidt tot voortdurende verlaging van de absolute CO₂-uitstoot en de CO₂-uitstoot per fte.

Absoluut gezien nam het elektriciteitsverbruik in 2012 toe doordat ons nieuwe, grotere kantoor nog niet is aangesloten op de installatie voor warmte-koudeopslag. Vooral de airconditioning verbruikt nog veel elektriciteit. Ook gebruiken we meer gas voor verwarming dan in het vorige pand. Dat heeft echter niet geleid tot een hogere CO₂-uitstoot doordat we in 2012 veel minder hebben gevlogen dan in 2011. In 2013 onderzoeken we de mogelijkheden om onze verbruikscijfers van gas en elektriciteit

terug te dringen. Bovendien zijn we van plan een warmte-koude-installatie aan te leggen.

Onze resterende CO₂-uitstoot willen we niet compenseren via de gebruikelijke weg, door CO₂-certificaten te kopen, maar door projecten te steunen die een bredere doelstelling hebben. We zochten in 2012 naar een project dat daaraan voldoet. We hebben echter nog geen definitieve keuze voor een project gemaakt. Daarom hebben wij de compensatie voor 2011 (140 ton CO₂) en 2012 (138 ton CO₂) gereserveerd, en compenseren die in 2013.

Terugdringen papierverbruik

Het kost veel papier om de circa 600.000 klanten van de ASN Bank te informeren via bijvoorbeeld rekeningafschriften, brieven en ons klantenmagazine. Onze strategie is het gebruik van papier en enveloppen voortdurend terug te dringen. Dit is mede mogelijk doordat we ons steeds verder ontwikkelen als internetbank. De doelstelling voor 2012 was het papierverbruik gelijk te houden aan dat in 2011 of te verminderen. Het papierverbruik per rekening daalde met 15% ten opzichte van 2011. Het was 30% lager dan in het referentiejaar 2006. Het absolute en relatieve papierverbruik daalde sterk ten opzichte

van 2011, ondanks de groei van het aantal klanten. Daaraan droegen maatregelen bij als vermindering van het aantal rekeningafschriften en de introductie van de internetversie van ons klantenmagazine Ideaal. Daar stond tegenover dat de verhuizing naar het nieuwe kantoor aanleiding was om onze archieven op te ruimen, waardoor we relatief veel papierafval hadden.

Wij denken dat we nog wel enige papierreductie kunnen realiseren. Tegelijkertijd willen we gehoor geven aan het verzoek van klanten die prijs stellen op schriftelijke informatie. Als meer klanten kiezen voor elektronisch bankieren, zonder papieren rekeningafschriften, en voor de internetversie van Ideaal, kunnen we het papiergebruik verder reduceren.

Overige maatregelen

De derde belangrijke manier om op het kantoor onze missie te realiseren is het inkoopbeleid. Wij beoordelen alle leveranciers op ons leveranciersbeleid. De sociale en milieu-impact van de vele honderden producten die wij inkopen, loopt sterk uiteen. Daarom hebben wij alle producten in drie categorieën ingedeeld:

<i>Categorie</i>	<i>Omvat</i>	<i>Beleid</i>
A: hoge prioriteit	Producten waarvan wij grote aantallen kopen, en die een hoog risico hebben of eenvoudig te verduurzamen zijn, zoals bankpassen	Wij doen op basis van onze duurzaamheidscriteria onderzoek naar deze producten
B: gemiddelde prioriteit	Producten met een groot inkoopvolume die geen hoog risico hebben of lastig te verduurzamen zijn, zoals it-diensten en postbezorging	Bedrijven moeten onze duurzaamheidsverklaring onderschrijven
C: lage prioriteit	Producten in kleine aantallen met een geringe inkoopwaarde of een laag risico, zoals kantoorbenodigdheden	Basale toetsing

Leegstaand kantoor krijgt nieuwe bestemming

De voortdurende groei van de bank leidt ook tot een toename van het aantal medewerkers. Daardoor was een nieuwe, ruimere behuizing noodzakelijk geworden. Vanuit onze duurzame missie besloten we geen nieuw pand te laten bouwen, maar een bestaand, leegstaand kantoorgebouw te kopen en renoveren. Op 31 maart 2012 verhuisden we naar dit kantoor aan de Be-zuidenhoutseweg 153 in Den Haag.

Duurzaam (ver)bouwen

‘In Nederland staan veel grote kantoorgebouwen leeg’, aldus Joyce van der Est, adjunct-directeur van de ASN Bank. ‘Bedrijven en overheidsinstellingen kiezen te gemakkelijk voor nieuwbouw, met alle negatieve effecten van dien op het milieu en de openbare ruimte. Hergebruik van bestaande bouw is maatschappelijk gezien veel meer verantwoord. Door zo’n pand duurzaam te verbouwen kan het weer decennia mee.’

Bij de renovatie stelden we hoge criteria

aan de duurzaamheid van de werkzaamheden. Belangrijke leveranciers en bedrijven die bij het bouwproces waren betrokken, waaronder Tagis Bouw, Boksman en Burgers Ergon, zijn geselecteerd op hun duurzame visie en getoetst aan onze duurzaamheidscriteria. We kozen zoveel mogelijk voor aannemers en leveranciers van materialen en inrichting uit de buurt van Den Haag. Daarmee voorkwamen we dat werknemers en materialen van heinde en verre moesten komen. Het materiaal dat bij de verbouwing vrij kwam, werd óf hergebruikt, óf via gescheiden afvalstromen verwerkt.

Hergebruik, energie, klimaat, water

Hergebruik was een belangrijk uitgangspunt bij de verbouwing. Veel bouw materiaal werd opnieuw gebruikt. Ook schaften we gebruikt kantoormeubilair aan voor de openbare ruimtes en de kamers van het management. Er ging eveneens veel aandacht naar energiebesparing. We lieten de gevel van het pand naar buiten zetten en goed isoleren, waardoor de ‘koudebrug’ tussen gevel en binnenruimte is verdwenen. Ook gebruiken we zoveel mogelijk daglicht. Bij de inrichting van het pand zijn duurzame materialen toegepast. Zo is de vloerbedekking gemaakt van hergebruikte tapijten en kunststof. Daarnaast zijn er bamboevloeren en wanden met planten om het binnenklimaat te verbeteren.

Het pand had energielabel G. Op 6 mei 2013 heeft het pand dankzij de renovatie energielabel A gekregen. Nu is het pand nog aangesloten op de stadsverwarming. We dienen de levensduur van deze installatie uit voordat we overstappen op een installatie voor warmte-koudeopslag (wko). Wanneer dat gebeurt, is energielabel A++ haalbaar.

‘We hebben een onbenut, leeg pand weer tot leven gebracht en een zinvolle bestemming gegeven. Daarbij gaan de sociale, ecologische en economische voordelen hand in hand. Dat past volledig in de stijl en missie van ASN Bank,’ aldus Joyce van der Est. ‘We behaalden een grote winst op het gebied van duurzaamheid doordat we zowel de kantoorlocatie als de materialen – ook voor de inrichting – zoveel mogelijk hergebruikten. Tevens hebben wij prettige werkplekken gerealiseerd voor onze medewerkers. Zij waren nauw betrokken bij de inrichting van het pand.’

8.2 Medewerkers

Het beloningsbeleid van de ASN Bank is geënt op dat van SNS REAAL. De cao van SNS REAAL, die goede, marktconforme primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden bevat, geldt ook voor onze bank. SNS REAAL startte in 2012 een discussie over de arbeidsvoorwaarden, met het doel deze te versoberen. Daar is ook de ASN Bank bij betrokken.

In 2013 namen we initiatieven om de ASN Bank-cultuur beter tot uitdrukking te laten komen in de manier waarop we het medewerkersbeleid vormgeven. De volgende initiatieven werkten we verder uit:

- Op vele manieren betrekken we alle medewerkers bij de ASN Bank en haar missie, bijvoorbeeld via een introductieprogramma en bijeenkomsten. Daarbij streven we naar een brede betrokkenheid van medewerkers bij klanten, bij elkaar en bij onze duurzame missie.
- We stimuleren een open dialoog en interactie, zowel verticaal als horizontaal in de organisatie.
- We bieden medewerkers goede ontwikkelingsmogelijkheden en we willen toegankelijk zijn voor iedereen op de arbeidsmarkt.
- We creëren een positieve sfeer, waarin mensen ontwikkelingskansen en verantwoordelijkheden krijgen. Ook stimuleren we waar mogelijk de duurzaamheid van medewerkers, bijvoorbeeld in het woon-werkverkeer en via vrijwilligerswerk.

Doelstellingen, competenties en ontwikkeling

Het personeelsbeleid is gebaseerd op volwassen arbeidsverhoudingen: op beginselen van wederzijdse verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en zorgvuldigheid. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in de prestatie- en competentiebeoordelingscyclus. In het jaarlijkse planningsgesprek geeft de leidinggevende in concrete doelstellingen aan wat hij het komende jaar van de medewerker verwacht. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van competenties met het oog op de huidige functie en de ambities van de medewerker.

In 2011 startten wij met een beoordeling van de functiewegingen die bij de ASN Bank worden gehanteerd. Alle functies werden opnieuw gewogen, onder andere in het licht van de toegenomen omvang van onze bank. Dit proces is in 2012 afgerond. In onze prestatie- en competentiebeoordelingscyclus sturen we deels op generieke competenties, en deels op competenties die zijn toegespitst op de individuele medewerkers. Als bedrijf hanteert de ASN Bank een specifieke competentie: samenwerken. Door samen te werken – zowel binnen de

afdeling als tussen verschillende afdelingen van de bank – komen we tot betere prestaties.

Het persoonlijke ontwikkelplan (POP) is een belangrijk middel voor de medewerkers om hun eigen ontwikkeling te sturen. In het POP wordt de richting vastgelegd waarin de medewerker zich wil ontwikkelen, evenals afspraken over de manier waarop hij of zij dat doel kan bereiken. Wij maken interne en externe opleidingen mogelijk om de ontwikkeling van de medewerker te realiseren.

Tevredenheid van medewerkers

Jaarlijks voert SNS REAAL een medewerkersonderzoek uit. In 2012 vulde 89% van de medewerkers dit onderzoek in. De tevredenheid was 8,1, tegen 8,2 in 2011. Daarmee is de doelstelling die de directie zichzelf permanent stelt, een cijfer van minstens 8, gehaald. De medewerkers zijn er trots op dat ze bij de ASN Bank werken en doen dat met plezier. Het managementteam en de medewerkers hebben de uitkomsten van het onderzoek besproken. Naar aanleiding daarvan hebben wij onder meer aandacht besteed aan de relatie met SNS REAAL en de interne communicatie.

Communicatie met medewerkers

Wij intensiveren de communicatie met medewerkers. We organiseren regelmatig medewerkersbijeenkomsten in en na kantoor tijd om ons beleid, lopende zaken en resultaten te bespreken en successen te vieren. Medewerkers kunnen vragen stellen aan de directie die we deels tijdens de bijeenkomsten, deels schriftelijk beantwoorden. Dit voldoet duidelijk aan een behoefte. Nieuw waren de verjaardagslunches, waarbij de medewerkers die in een bepaalde maand jarig zijn, door de directie worden uitgenodigd voor een gezamenlijke, informele lunch. We vierden onze verhuizing naar het nieuwe pand met een open dag voor medewerkers en hun familie.

We betrekken medewerkers actief bij ons duurzaamheidsbeleid. Zo hielden we een workshop over het klimaatbeleid van de bank. Ook waren medewerkers welkom op een klantenbijeenkomst over mensenrechten. Daarnaast communiceren we met elkaar via onder meer afdelingsoverleggen en het intranet. Nieuwe medewerkers maken we wegwijs in de organisatie met behulp van het ASN Handboek.

In de interne communicatie was de situatie bij ons moederbedrijf SNS REAAL een belangrijk gespreksonderwerp. Hoewel niet duidelijk was wat de invloed hiervan op onze medewerkers zou zijn, heb-

ben wij dit toch enkele keren centraal besproken. Ook de versoering van de arbeidsvoorwaarden die SNS REAAL in 2012 voorstelde, was onderwerp van discussies.

Onze commissaris Rob Langezaal presenteerde het manifest over wat SNS Retail Bank voor bank wil zijn en op welke doelgroepen en activiteiten zij zich wil richten. Duurzaamheid maakt nadrukkelijk deel uit van dit manifest. Ernst-Jan Boers, CEO van SNS Retail Bank, kwam meerdere malen langs, eerst om kennis te maken met de ASN-medewerkers, en vervolgens om ons deelgenoot te maken van de gebeurtenissen bij SNS REAAL.

Vertegenwoordiging

De ondernemingsraad van SNS REAAL vertegenwoordigt ook de medewerkers van de ASN Bank. Twee OR-leden hebben de ASN Bank als aandachtsgebied.

Ontwikkelingen personeelsbestand

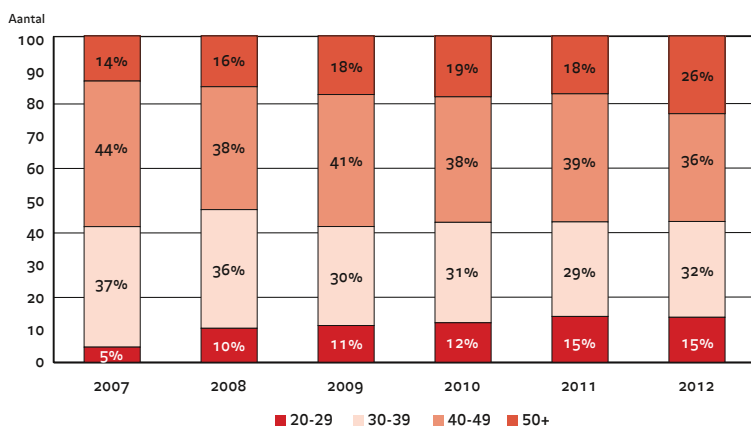
Het aantal medewerkers steeg met 7 tot 114. Het aantal fte's nam toe tot 102,3. Het ziekteverzuim was in 2012 laag: 2,6%. Ziekteverzuimsgesprekken en, indien nodig, een goede begeleiding door de bedrijfsarts staan centraal in het verzuimbeleid.

58

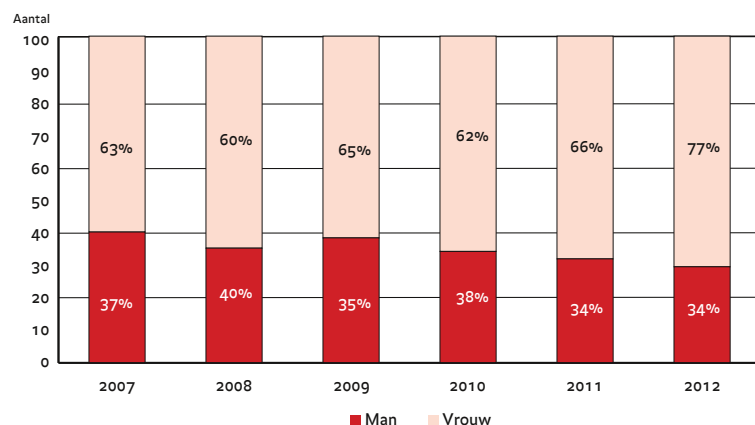
	2012	2011	2010	2009	2008
Aantal nieuwe medewerkers	14	22	7	16	18
Medewerkers uit dienst	7	6	5	4	6
Aantal medewerkers per 31 december	114	107	91	89	71
Aantal fte's* per 31 december	102,3	96,0	80,9	79,9	69,3
Parttimers (in %)	38,6%	39,3%	39,6%	38,2%	37,7%
Ziekteverzuim (in %)	2,6%	3,2%	2,9%	4,2%	2,6%
Kosten arbozorg (in euro's)	24.273	25.530	27.316	20.116	19.100
Kosten opleidingen (in euro's)	79.256	68.208	87.592	54.519	73.800

* Fte (fulltime-equivalent): omgerekend naar aantal voltijdmedewerkers.

Samenstelling personeelsbestand (leeftijd)

Samenstelling personeelsbestand (m/v)

Medewerkers zetten zich in voor de maatschappij

In 2012 hebben ASN-medewerkers zich op verschillende manieren ingezet voor de maatschappij.

Onder de naam *Voor de Wereld van Vandaag* doen medewerkers van de ASN Bank vrijwilligersactiviteiten in en rond Den Haag, waar de bank is gevestigd. Begin 2012 konden alle medewerkers initiatieven hiervoor aandragen. Na een stemming kwam woon-zorgcentrum WZH Het Anker als winnaar uit de bus. Daarom zet de ASN Bank zich een jaar lang in voor WZH Het Anker. Minstens vier keer gaat een groep medewerkers naar het woon-zorgcentrum om met de bewoners leuke activiteiten te doen. We verwachten zo minstens 150 bewoners een mooie dag te bezorgen.

We vinden het belangrijk dat kinderen met geld leren omgaan. Daarom gaven vrijwilligers van de ASN Bank hierover les op vijf Haagse scholen. Dat gebeurde in het kader van het project *Geld. Je zult het maar hebben* dat in juli plaatsvond. We maakten het project met een donatie mede mogelijk.

In het kader van de *Week van het Geld* (12 tot en met 18 november) gaven diverse medewerkers les op de Prinses Marijke School in Den Haag. Zij spraken met kinderen over de rol en invloed van geld met behulp van de Cash Quiz die voor dit doel is ontwikkeld. De Week van het Geld werd georganiseerd door *Wijzer in geldzaken*, een initiatief van veertig organisaties, waaronder de overheid, banken en scholen.

In het kader van de reguliere werkzaamheden leverden we een bijdrage aan de geldspecial van *Hoe overleef ik?*, een blad dat vooral is bedoeld voor meisjes tussen twaalf en zestien jaar.

59

9. Financiële resultaten

61

Water speelt een belangrijke rol bij recreatie.

Foto: S. Heijenga.

9.1 Balans

<i>Voor winstverdeling, in duizenden euro's</i>		<i>31-12-2012</i>	<i>31-12-2011</i>
Activa			
Kas en kasequivalenten		81	140
Vordering op banken		5.119.623	4.985.440
Vordering op klanten		2.073.274	1.962.296
Derivaten		-	28.265
Beleggingen		3.209.773	2.775.242
Materiële vaste activa		10.298	8.785
Immateriële vaste activa		-	525
Uitgestelde belastingvorderingen		10.693	5.376
Overige activa		163.893	122.323
Totaal activa		10.587.635	9.888.392
Passiva			
Toevertrouwde middelen		9.811.436	8.969.059
Overige schulden aan klanten		29.238	25.608
Schulden aan banken		47.983	-
Derivaten		-	67.123
Uitgestelde belastingverplichtingen		25.949	14.365
Overige verplichtingen		257.027	570.047
Aandelenkapitaal		11.350	11.350
Overige reserves		369.867	179.755
Resultaat boekjaar		34.920	51.063
Belang derden		-125	22
Eigen vermogen		416.012	242.190
Totaal passiva		10.587.635	9.888.392

9.2 Winst- en verliesrekening

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Baten		
Rentebaten	317.200	311.304
Rentelasten	248.986	222.985
Rentemarge	68.214	88.319
Provisie en beheervergoeding	20.626	19.046
Verschuldigde provisie en beheervergoeding	9.485	7.994
Nettoprovisie en beheervergoeding	11.141	11.052
Resultaat uit beleggingen	293	2.361
Totaal baten	79.648	101.732
Lasten		
Bijzondere waardevermindering	593	97
Personeelskosten	9.797	9.350
Afschrijving op materiële vaste activa	476	121
Overige operationele kosten	20.394	24.116
Bankenbelasting	1.235	-
Totaal lasten	32.495	33.684
Resultaat voor belastingen	47.153	68.048
Belastingen	12.401	17.067
Nettowinst	34.752	50.981
Belang derden	-168	-82
Nettoresultaat toewijsbaar aan aandeelhouders	34.920	51.063

9.3 Kasstroomoverzicht

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		
Nettowinst over de periode	34.920	51.063
Aanpassingen voor:		
- Afschrijving materiële en immateriële vaste activa	1.001	121
- Mutaties in de uitgestelde belastingen	6.267	29.728
Kasstroom uit operationele activiteiten	42.188	80.912
Mutaties vorderingen en schulden op klanten	-107.348	-324.807
Mutaties vorderingen en schulden op banken	-86.210	-1.409.157
Mutaties toevertrouwde middelen	842.377	977.492
Mutaties beleggingen (geen aan- en verkopen)	70.627	-79.527
Mutatie overige operationele activiteiten	-393.413	249.921
Nettokasstroom uit operationele bedrijfsactiviteiten	326.033	-586.078
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in beleggingen	1.542.501	3.356.028
Investerings in beleggingen en derivaten	-1.908.645	-2.885.384
Investerings in immateriële vaste activa	-	-
Investerings in materiële vaste activa	-1.989	-2.341
Nettokasstroom uit investeringsactiviteiten	-368.133	468.303
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Betaald dividend	-	-
Agiostorting door aandeelhouder	-	-
Belang derden	-147	16
Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten	-147	16
Kas en kasequivalenten op 1 januari	140	36.987
Nettotoename van kas en kasequivalenten	-59	-36.847
Kas en kasequivalenten op 31 december	81	140

64

9.4 Toelichting op de jaarcijfers

Algemeen

De ASN Bank N.V. is sinds 5 januari 1998 een 100%-deelneming van SNS Bank N.V., waarvan de jaarrekening wordt gedeponneerd bij het Handelsregister te 's-Hertogenbosch.

De gegevens van de vennootschap zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van SNS Bank N.V. Op basis van de garantie die SNS Bank N.V. heeft afgegeven conform artikel 403 BW2, is er op de zelfstandige jaarrekening van ASN Bank N.V. geen accountantscontrole toegepast.

In de jaarrekening van ASN Bank N.V. zijn de volgende deelnemingen geconsolideerd:

- ASN Groenbank N.V. (100%)
- ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. (100%)
- ASN Vermogensbeheer B.V. (62,99%)

In het vervolg van dit verslag wordt gesproken over de ASN Bank, ook als het de deelnemingen betreft.

Tenzij anders is aangegeven, zijn de bedragen vermeld in duizenden euro's.

Waarderingsgrondslagen

Beleggingen

Alle beleggingen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde. Voor onderhandse leningen en hypotheekleningen is de marktwaarde gelijk aan de geamortiseerde kostprijs. Obligaties worden tegen de reële waarde gewaardeerd. Daarbij worden de niet-gerealiseerde winsten en verliezen die voortvloeien uit veranderingen van de reële waarde, in het eigen vermogen verwerkt, en bij verkoop in de winst- en verliesrekening verwerkt als resultaat uit beleggingen.

Vaste activa

Dit onderdeel bestaat uit bedrijfsmiddelen en onroerend goed. Deze worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur. Op onroerend goed in aanbouw wordt gedurende de verbouwperiode niet afgeschreven.

Voorzieningen

De voorziening voor latente belastingverplichtingen

betreft de belastingbedragen die in toekomstige perioden moeten worden betaald met betrekking tot belastbare tijdelijke verschillen. De latente belastingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het tijdvak waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden genomen op het moment dat zij bekend zijn, terwijl positieve resultaten pas worden verantwoord nadat zij zijn gerealiseerd.

Belastingen

De belastingen worden berekend over de resultaten, rekening houdend met fiscale faciliteiten. ASN Bank N.V. en haar deelnemingen ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. en ASN Groenbank B.V. maken onderdeel uit van de fiscale eenheid van SNS Bank N.V. en dragen jaarlijks de aldus berekende vennootschapsbelasting af.

Kasstroom

Het kasstroomoverzicht laat de mutatie zien van de geldmiddelen van de ASN Bank, uitgesplitst in operationele activiteiten, investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten. De geldmiddelen bestaan uit de kasmiddelen en kasequivalenten. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Financiële instrumenten

Renterisico

De vennootschap staat bloot aan renterisico. Het renterisico op onze beleggingen werd tot en met 2011 deels afgedekt door middel van futures en swaps. In 2012 zijn deze derivaten overgedragen aan de aandeelhouder, waarbij het renterisico vanaf 2012 op groepsniveau wordt gemitigeerd.

Kredietrisico

Het maximale kredietrisico dat is besloten in de financiële activa op balansdatum, zonder rekening te houden met verkregen zekerheden, bestaat uit het nominale bedrag van de vordering die op de balans is opgenomen. Gelet op de aard en de looptijd van de vorderingen en/of de verkregen zekerheden is het kredietrisico beperkt. Er is geen sprake van belangrijke concentraties van kredietrisico.

Valutarisico

Per balansdatum is de som van de activa die in vreemde valuta zijn gewaardeerd, nihil. Er is der-

halve geen valutarisico aanwezig.

9.5 Toelichting op de balans

Uitzettingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Vorderingen op banken	5.119.623	4.985.440
Vorderingen op klanten	2.073.274	1.962.296
Beleggingen	3.209.773	2.775.242
Totaal uitzettingen	10.402.670	9.722.978

De ASN Bank zet de haar toevertrouwde middelen uit in beleggingen en leningen aan banken en klanten. Deze uitzettingen zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Woningfinancieringen	4.602.220	4.392.891
Staatsleningen	3.062.875	2.596.614
Banken	680.474	797.278
Gemeenten en provincies	571.858	578.964
Gezondheidszorg en bejaardenzorg	433.509	422.470
Woningbouw	431.846	331.100
Watebeheer	355.048	339.853
Duurzame energie	198.268	188.775
Diversen	40.653	51.596
Onderwijs, cultuur en recreatie	25.931	22.793
Aandelen	-	650
Totaal beleggingen	10.402.682	9.722.984
Voorziening waardevermindering	-12	-6
Totaal	10.402.670	9.722.978

In bijlage 3 zijn de beleggingen op debiteurenniveau gespecificeerd.

Verloop vorderingen op banken

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Balanswaarde begin van het jaar	4.985.440	3.576.283
Aankopen	250.000	1.200.000
Verkopen/aflossingen	-	-
Amortisatie	-	-
Overige mutaties	-115.817	209.157
Balanswaarde eind van het jaar	5.119.623	4.985.440

Verloop vorderingen op klanten

<i>In duizenden euro's</i>	2012	2011
Balanswaarde begin van het jaar	1.962.296	1.639.755
Aankopen	308.774	466.803
Verkopen/aflossingen	-191.982	-142.609
Amortisatie	-380	268
Overige mutaties	-5.434	-1.921
Balanswaarde eind van het jaar	2.073.274	1.962.296

Beleggingen

Notering beleggingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>Aandelen</i>		<i>Vastrentende waarden</i>		<i>Totaal</i>	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Ter beurse genoteerd	-	-	3.199.423	2.766.201	3.199.423	2.766.201
Niet ter beurse genoteerd	10.350	9.041	-	-	10.350	9.041
Totaal	10.350	9.041	3.199.423	2.766.201	3.209.773	2.775.242

67

Waardering beleggingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>Aandelen</i>		<i>Vastrentende waarden</i>		<i>Totaal</i>	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
(Geamortiseerde) kostprijs	9.913	8.872	3.023.954	2.670.965	3.033.867	2.679.837
Herwaardering	437	169	131.520	58.634	131.957	58.803
Lopende rente	-	-	43.949	36.602	43.949	36.602
Totaal	10.350	9.041	3.199.423	2.766.201	3.209.773	2.775.242

Verloop beleggingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>Aandelen</i>		<i>Vastrentende waarden</i>		<i>Totaal</i>	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Balanswaarde begin van het jaar	9.041	8.289	2.766.201	3.158.070	2.775.242	3.166.359
Aankopen	1.041	1.622	1.907.604	2.883.763	1.908.645	2.885.385
Verkopen	-	-5	-1.542.281	-3.356.023	-1.542.281	-3.356.028
Herwaarderingen	268	-865	72.886	114.416	73.154	113.551
Amortisatie	-	-	-12.334	-5.152	-12.334	-5.152
Overige mutaties	-	-	7.347	-28.873	7.347	-28.873
Balanswaarde eind van het jaar	10.350	9.041	3.199.423	2.766.201	3.209.773	2.775.242

Derivaten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>Positieve reële waarde</i>		<i>Negatieve reële waarde</i>		<i>Saldo</i>	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Derivaten	-	28.265	-	67.123	-	-38.858

Tot en met 2011 maakte de ASN Bank gebruik van derivaten om ongewenste renterisico's op economische basis af te dekken (hedgen). Met futures en swaps werd het renterisico op een deel van de

obligatieportefeuille afgedekt. In 2012 is besloten om deze derivaten over te dragen aan de aandeelhouder en de renterisico's in het vervolg op groepsniveau af te dekken.

Materiële vaste activa

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Gebouwen (in aanbouw)	9.921	8.563
Informatieverwerkende apparatuur	10	22
Overige roerende bedrijfsmiddelen	367	200
	10.298	8.785

Eind maart is het gerenoveerde pand aan de Bezuidenhoutseweg 153 betrokken. Vanaf april 2012 wordt op het gebouw afgeschreven.

Verloop materiële vaste activa

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Cumulatieve aanschaffingswaarden	10.939	9.307
Cumulatieve afschrijving	-641	-522
	10.298	8.785

68

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Balanswaarde begin van het jaar	8.785	6.565
Investeringen	1.983	2.341
Desinvesteringen	-73	-
Afschrijvingen	-397	-121
Balanswaarde eind van het jaar	10.298	8.785

Immateriële vaste activa

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Goodwill	-	525

In 2010 nam de ASN Bank een meerderheidsbelang van 62,99% in NBC Vermogensbeheer B.V. (inmiddels ASN Vermogensbeheer). Bij deze aankoop betaalde de ASN Bank een goodwill van € 525 duizend.

Deze waardering van de goodwill wordt jaarlijks getoetst door middel van een impairmenttest. Vooral als gevolg van slechte marktontwikkelingen is in 2012 besloten om de goodwill volledig af te boeken.

Uitgestelde belastingvordering

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Latente belastingvordering	10.693	5.376

De rentedragende waardepapieren worden gewaardeerd op marktwaarde. De herwaardering van de rentedragende waardepapieren veroorzaakt een niet-gerealiseerd resultaat. Van dit resultaat wordt een voorziening voor latente belastingverplichtin-

gen opgenomen, ter hoogte van het geldende tarief voor de vennootschapsbelasting. De belastingverplichting wordt gesplitst in een actief en een passief deel.

Overige activa

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Te vorderen interest	81.177	84.887
Nog te ontvangen en vooruit betaald	82.716	37.436
Totaal overige activa	163.983	122.323

Toevertrouwde middelen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Spaargelden particulieren	9.129.048	8.300.451
Overige schulden aan klanten	682.388	668.609
Totaal toevertrouwde middelen	9.811.436	8.969.059

Schulden aan klanten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Depot hypotheek	21.071	22.274
Onderhandse leningen opgenomen geld	1.700	2.795
Direct opvraagbare schulden	6.467	539
Totaal schulden aan klanten	29.238	25.608

69

Uitgestelde belastingverplichting

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Latente belastingverplichting	25.949	14.365

De rentedragende waardepapieren worden gewaardeerd op marktwaarde. De herwaardering van de rentedragende waardepapieren veroorzaakt een niet-gerealiseerd resultaat. Van dit resultaat wordt

een voorziening voor latente belastingverplichtingen opgenomen ter hoogte van het geldende tarief voor de vennootschapsbelasting. Het betreft hier een passieve latente belastingverplichting.

Overige verplichtingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Overige schulden	17.164	357.546
Lopende rente	234.817	208.931
Overige overlopende passiva	5.046	3.570
Totaal overige verplichtingen	257.027	570.047

Eigen vermogen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Aandelenkapitaal	11.350	11.350
Agioreserve	115.886	115.886
Algemene reserve	154.927	103.829
Herwaardering aandelen en obligaties	99.054	-39.960
Belang derden	-125	22
Winst	34.920	51.063
Totaal eigen vermogen	416.012	242.190

Onderdeel van het eigen vermogen is de herwaarderingsreserve op aandelen en obligaties. De herwaarderingsreserve laat zien welk effect een acute verkoop van de aandelen- en obligatieportefeuille zou hebben op het resultaat van de ASN Bank. Bij aanhouden van de obligatieportefeuille tot het

einde van de looptijd is het effect op het eigen vermogen en resultaat van de ASN Bank nihil.

Exclusief de herwaarderingsreserve op de obligatieportefeuille bedroeg het eigen vermogen eind 2012 € 317 miljoen (eind 2011 € 282 miljoen).

70

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Eigen vermogen exclusief herwaarderingsreserve op obligatieportefeuille	316.958	282.332

Overzicht mutaties eigen vermogen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>Aandelen- kapitaal</i>	<i>Agio</i>	<i>Herwaar- derings- reserve</i>	<i>Overige reserves</i>	<i>Resultaat lopend boekjaar</i>	<i>Belang derden</i>	<i>Totaal</i>
Stand 01-01-2011	11.350	115.886	-128.083	60.629	43.098	6	102.886
Resultaat vorig boekjaar							
Mutatie herwaarderingsreserve			88.123				88.123
Mutatie aandelenkapitaal							
Mutatie agio							
Mutatie overige reserves				43.200	-43.098		102
Resultaat lopend boekjaar					51.063		51.063
Belang derden						16	16
Stand 31-12-2011	11.350	115.886	-39.960	103.829	51.063	22	242.190
Stand 01-01-2012	11.350	115.886	-39.960	103.829	51.063	22	242.190
Resultaat vorig boekjaar							
Mutatie herwaarderingsreserve			139.014				139.014
Mutatie aandelenkapitaal							
Mutatie agio							
Mutatie overige reserves				51.063	-51.063		
Resultaat lopend boekjaar					34.920		34.920
Overige mutaties				35			35
Belang derden						-147	-147
Stand 31-12-2012	11.350	115.886	99.054	154.927	34.920	-125	416.012

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>
Verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	32.703
Verplichtingen uit hoofde van (on)herroepelijke faciliteiten	58.812

Om tegemoet te komen aan de wensen van haar financieringsklanten biedt de ASN Bank producten als borgtochten en garanties aan. Wij nemen de onderliggende waarden van deze producten niet als activa of passiva in de balans op. Het hierboven genoemde bedrag geeft het maximale potentiële kredietrisico van de ASN Bank voor deze producten aan. Daarbij

gaan we uit van de veronderstelling dat al onze tegenpartijen hun contractuele verplichtingen niet meer nakomen en alle bestaande zekerheden geen waarde zouden hebben.

De onherroepelijke faciliteiten bestaan voornamelijk uit kredietfaciliteiten die zijn toegezegd aan klanten, maar waarop nog geen beroep is gedaan.

9.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening

Rentemarge

71

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Renteopbrengsten beleggingen	317.200	311.304
Rente betaald aan klanten	248.986	222.985
Totaal rentemarge	68.214	88.319

De afdekking van het renterisico vindt vanaf 2012 volledig op groepsniveau plaats. Tot en met 2011 werd het renterisico van een deel van de obligatieportefeuille door de ASN Bank zelf afgedekt met futures en swaps. Deze derivaten zijn in 2012 over-

gedragen aan SNS Bank. De toename van de rente betaald aan klanten is toe te schrijven aan de sterke groei van spaartegoeden. De relatieve rentemarge was in 2012 lager dan in 2011.

Overige baten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Provisiebatens	20.626	19.046
Provisielasten	9.485	7.994
Opbrengst uit effecten	293	2.361
Totaal	11.434	13.413

De overige baten worden hoofdzakelijk gevormd door de provisiebatens die de ASN Bank van beleggingsklanten ontvangt voor het beheer van haar beleggingsfondsen, en inkomsten gerelateerd aan andere producten, zoals de ASN Bankrekening. De stijging komt voornamelijk door de groei van het ASN-Novib Microkredietfonds. Daar tegenover staan de provisies die de bank aan SNS Asset Management en externe partners betaalt voor het

beheer van haar vermogen. Ook de toename van de provisielasten is voornamelijk toe te schrijven aan de groei van het ASN-Novib Microkredietfonds.

De opbrengsten uit effecten zijn sterk gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit wordt verklaard door het resultaat dat in 2011 werd gerealiseerd bij de verkoop van staatsobligaties.

Bijzondere waardevermindering

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Bijzondere waardevermindering	593	97

De bijzondere waardeverminderingen in 2012 bestaan voor € 525.000 uit de afboeking van de goodwill die is betaald voor ASN Vermogensbeheer B.V.

Personeelskosten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Lonen en salarissen	5.565	5.215
Pensioenlasten	1.084	953
Overige sociale lasten	808	646
Overige personeelskosten	2.340	2.535
Totaal personeelskosten	9.797	9.350

72

Het gemiddelde aantal fte's in 2012 was 100,3 (in 2011: 86,5). Alle personeelsleden zijn werkzaam in Nederland. Het hoogste brutoloon bij de ASN Bank is 5,3 maal (2011: 5,5) hoger dan het laagste brutoloon.

Overige operationele kosten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Kantoor- en algemene kosten	13.873	15.845
Marketingkosten	6.521	8.271
Totaal overige operationele kosten	20.394	24.116

Onder de kantoor- en algemene kosten is in 2012 een vrijval van de reservering van € 3,4 miljoen geboekt voor een claim op basis van het depositogarantiestelsel in verband met het faillissement van DSB.

Belastingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
Belastbare winst	47.153	68.048
Belastingdruk	12.401	17.067
Nettowinst	34.752	50.981
Belang van derden	-168	-82
Nettoresultaat toewijsbaar aan aandeelhouders	34.920	51.063

Statutaire regeling over de bestemming van de winst

De winstbestemming is geregeld in artikel 34 van de statuten.

Dit artikel luidt:

1. De winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.

73

Winstbestemming

Voorgesteld wordt de winst over 2012 van € 34,9 miljoen toe te voegen aan het eigen vermogen.

Den Haag, 18 juni 2013

Directie:

Ewoud Goudswaard
Jeroen Jansen
Joyce van der Est

Raad van commissarissen:

Rob Langezaal (voorzitter)
Bart de Ruigh
Annemiek van Melick

10. Risicobeleid

Bij de ASN Bank zijn meerdere afdelingen betrokken bij de beheersing van de diverse risico's die op de bank van toepassing zijn. Tevens werkt de bank nauw samen met de risicocommissies en -afdelingen van SNS REAAL. Een beschrijving van de risicobeheerorganisatie van SNS REAAL kunt u lezen in het jaarverslag van SNS REAAL.

75

Productielocatie voor drinkwater.

Foto: S. Swart.

Het totaalbedrag van de uitzettingen van de ASN Bank bedroeg eind 2012 € 10,4 miljard. Hiervan bestond 44,2 % uit Nederlandse woninghypotheken, waarvan een deel is voorzien van Nationale Hypotheekgarantie (NHG).

De beleggingsportefeuille van de ASN Bank bedroeg eind 2012 € 3,2 miljard. Het overgrote deel van de beleggingsportefeuille (73%) bestaat uit beleggingen met een AAA-rating.

De belangrijkste cijfers:

	2012	2011
Balanstotaal	€ 10,6 miljard	€ 9,9 miljard
<i>Risk weighted assets</i>	€ 2,6 miljard	€ 1,3 miljard
Toetsingsvermogen	€ 317 miljoen	€ 283 miljoen
Tier 1-ratio	12%	22%

De tier 1-ratio is gedaald ten opzichte van vorig jaar. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de onderhandse leningen met daaraan verpande woninghypotheken die aan SNS Bank zijn verstrekt, zwaarder meegewogen worden in de *risk weighted assets* als gevolg van de lagere rating van SNS Bank. De weging van risico's vindt plaats op basis van Basel II.

10.1 Organisatie van het risicobeheer

De afdeling Controlling van de ASN Bank coördineert de beheersing van risico's die op de ASN Bank van toepassing zijn. In de praktijk zijn er diverse afdelingen betrokken bij de beheersing van de verschillende risico's.

Bij SNS REAAL is het Groep Risico Comité (GRC) het hoogste, primair kaderstellende orgaan voor risicobeheersing. Het GRC definieert voor financiële en niet-financiële risico's het gewenste risicoprofiel en stelt de risicobereidheid, de risicobeleidskaders en het risicobeheersingsraamwerk vast. Daarnaast zijn er diverse groepscomités waarmee de ASN Bank nauw samenwerkt. Zij zorgen voor een andere uitwerking van de GRC-kaders. De Asset & Liability Comité's ALCO Groep en ALCO Bank werken het beleid voor de financiële risico's nader uit. Het Groep Kredietrisico Comité stuurt het kredietrisico, inclusief het beleid voor tegenpartijkredietrisico en de goedkeuring van kredieten en revisies.

Alle landen, bedrijven en organisaties waarin de ASN Bank investeert, worden getoetst door de afdeling Duurzaamheidsbeleid & -Onderzoek van de ASN Bank op basis van heldere duurzaamheidscriteria. De ASN Beleggingscommissie bepaalt vervolgens in welke categorieën het spaargeld wordt uitgezet. In de ASN Beleggingscommissie zijn diverse expertises vertegenwoordigd. Zij zijn er verantwoordelijk voor dat de beleggingen passen in het gematigde risicoprofiel van de ASN Bank.

Behalve met de diverse risicocomités werkt Controlling nauw samen met de risicobeheerafdelingen van SNS REAAL. Deze adviseren de ASN Bank via de ASN Beleggingscommissie over het risicobeheer en rapporteren over het risicoprofiel. Zij fungeren als gemeenschappelijke servicecentra en zijn verantwoordelijk voor het modelleren, meten, monitoren, rapporteren en adviseren van en over risico's. Zij zijn niet verantwoordelijk voor het formuleren van de definities en het bepalen van het beleid.

De afdeling Controlling houdt contact met diverse risicobeheerafdelingen bij SNS REAAL, waaronder:

Group Risk Management (GRM)

GRM ondersteunt de ASN Bank bij:

- de signalering van veranderingen van marktomstandigheden en regels die van belang zijn voor strategie en beleid;
- de prijsbepaling van producten;
- de inrichting en uitvoering van het asset & liability-management;
- de coördinatie van strategische projecten gerelateerd aan het beheer van financiële risico's (Basel III).

Compliance, Veiligheidszaken & Operationeel Risicomanagement

Deze groepsstaf adviseert de directie van de ASN Bank over niet-financiële risico's. Ook geeft zij adviezen om een integere bedrijfsvoering te waarborgen, die voldoet aan wet- en regelgeving. Niet-financiële risico's zijn de risico's die verband houden met het gedrag van medewerkers en de inrichting van de bedrijfsprocessen. De ASN Bank beschikt over een eigen compliancefunctionaris. Deze local compliance officer wordt functioneel aangestuurd door de directeur Compliance, Veiligheidszaken & Operationeel Risicomanagement. Belangrijke taken van de *local compliance officer* zijn formulering van beleid, advisering over een integere, beheerste bedrijfsvoering, coördinatie en stimulering van de beheersing van operationele risico's en integriteits-

risico's, en permanent toezicht op de uitvoering van processen.

Juridische Zaken

Juridische Zaken bereidt het risicomanagement-beleid voor en ondersteunt het operationeel. De belangrijkste taken van deze afdeling op dit terrein zijn:

- signalering van en advisering over (toekomstige) wet- en regelgeving;
- het adviseren over producten en productdocumentatie;
- het behandelen van (dreigende) juridische geschillen;
- het adviseren over samenwerkingsovereenkomsten.

Kredietrisicomanagement

De afdeling Kredietrisicomanagement richt zich op de operationele ondersteuning bij het beheersen van het kredietrisico. De taakomschrijving van deze afdeling bij de ondersteuning van de ASN Bank is:

- Kredietrisicomanagement geeft een bindend advies over het gehele kredietenbeleid en over de kredietrisico's van individuele kredieten van meer dan € 3,5 miljoen.

In het kader van kredietrisicomanagement reviseert de afdeling Duurzame Financieringen van de ASN Bank jaarlijks alle kredieten die de ASN Bank heeft uitgezet.

Group Audit

Group Audit ressorteert onder de voorzitter van de raad van bestuur van SNS REAAL en rapporteert tevens aan de auditcommissie van de raad van commissarissen. Zo kan deze afdeling haar werkzaamheden onafhankelijk van de bedrijfsonderdelen verrichten. Group Audit doet onderzoeken voor de directie op basis van een van tevoren vastgestelde risicoanalyse. De afdeling onderzoekt het interne risicobeheer- en controlesysteem, de hiermee verbonden verwerkingsprocessen en (de betrouwbaarheid van) de managementinformatie.

Daarnaast toetst Group Audit de permanente werking van de beheersmaatregelen die in procedures zijn opgenomen. De afdeling weegt de bevindingen op basis van een vooraf vastgestelde norm. Zo ontstaat adequate managementinformatie, die gerelateerd is aan de organisatie- en procesdoelstellingen.

77

10.2 Risicobeheer bij de ASN Bank

De risico's die op de ASN Bank betrekking hebben, zijn in grote lijnen in te delen in vijf categorieën, te weten: kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico, operationeel risico en reputatierisico.

10.2.1 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat een debiteur geheel of gedeeltelijk in gebreke blijft, of dat diens

positie verslechtert, met negatieve gevolgen voor het resultaat of de vermogenspositie van de ASN Bank.

Kredietrisicoprofiel van de ASN Bank

Het kredietrisico is onder te verdelen in beleggingen, vorderingen op klanten en vorderingen op banken. De bedragen waarover de ASN Bank kredietrisico loopt, zijn als volgt verdeeld:

In duizenden euro's	2012	2011
Beleggingen	3.209.773	2.775.242
Vorderingen op klanten	2.073.274	1.962.296
Vorderingen op kredietinstellingen	5.119.623	4.985.440
Totaal uitzettingen	10.402.670	9.722.978

De kredietportefeuille wordt gevormd op basis van onze duurzame doelstellingen. Dankzij de groei van

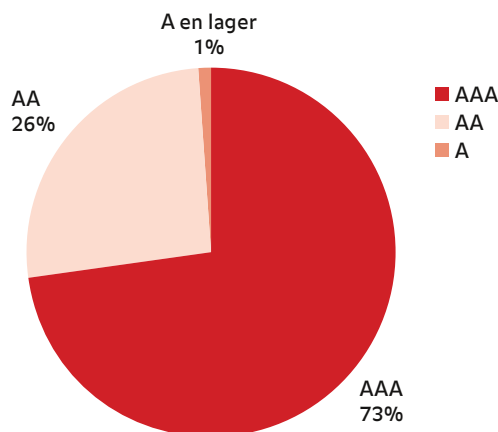
de toevertrouwde middelen nam de portefeuille in 2012 verder toe tot € 10.403 miljoen.

Kredietrisicoprofiel beleggingen

De beleggingsportefeuille van vastrentende beleggingen nam met 15,7% toe tot € 3.210 miljoen ultimo 2012 en bedroeg daarmee 31% van de totale kredietportefeuille. De beleggingsportefeuille bestaat vooral uit staatsleningen. Een klein deel van deze portefeuille houden wij aan in overige obligaties en aandelen.

De kredietwaardigheid van de beleggingen geeft een indicatie van het kredietrisico op de betreffende belegging. Wij houden het overgrote deel van de beleggingsportefeuille (73%) aan in beleggingen met een AAA-rating.

Rating staatsobligaties ASN Bank

Onderstaand overzicht toont de verdeling van de beleggingsportefeuille in ratingklassen:

78

In duizenden euro's	2012	2011
AAA	2.343.211	2.589.708
AA	831.749	144.469
A	24.463	22.278
BBB	-	1.452
BB	-	-
Zonder rating*	10.350	17.335
Totaal	3.209.773	2.775.242

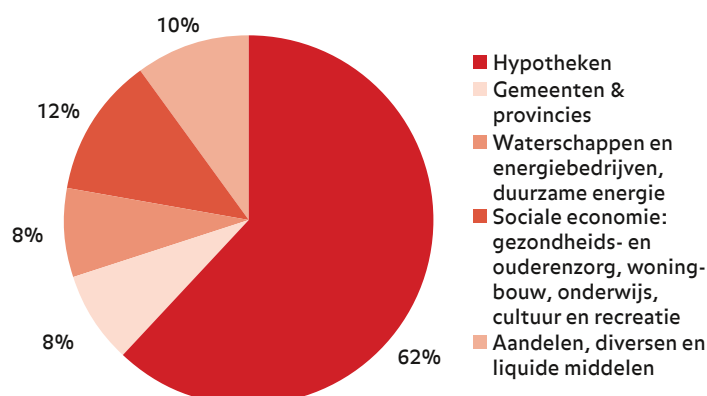
*Aandelen

In 2012 is de rating van Frankrijk verlaagd tot AA+. Dit verklaart de verschuiving van beleggingen met rating AAA naar rating AA.

Kredietrisicoprofiel vorderingen op klanten en kredietinstellingen

De kredietverlening van de ASN Bank aan bedrijven, gemeenten, waterschappen en zorginstellingen ondersteunt onze missie, zoals toegelicht bij de uitzettingen (hoofdstuk 6). Ultimo 2012 bedroegen de vorderingen op klanten en kredietinstellingen 69% van de totale uitzettingen. Onze strikte duurzaamheidscriteria sluiten vele sectoren op voorhand uit van kredietverstrekking, met concentratierisico als gevolg. Wij beperken dit concentratierisico door onze kennis over de betreffende sectoren, en doordat we voldoende zekerheden stellen om eventuele defaults (in gebreke van betaling zijn) te kunnen opvangen. De grafiek toont de verdeling van de kredietportefeuille over sectoren.

Vorderingen op klanten naar categorie

Woningfinancieringen

De ASN Bank heeft een kleine portefeuille woning-hypotheken die zij in het verleden aan klanten heeft verkocht. In 2004 beëindigde zij de verkoop van deze hypotheken. Per ultimo 2012 bedroeg de waarde van deze portefeuille € 53 miljoen.

Daarnaast heeft de ASN Bank ter waarde van € 4,5 miljard onderhandse leningen verstrekt aan SNS Bank en RegioBank. Deze leningen zijn bedoeld om woninghypotheken te financieren. Deze individuele hypotheken zijn ter zekerheid als onderpand verstrekt. De ASN Bank heeft zelf de criteria benoemd waaraan deze woninghypotheken moeten voldoen. Deze criteria zijn vrijwel gelijk aan de criteria van de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) die golden op het moment dat de lening werd afgesloten, namelijk:

- De individuele hypotheek mag maximaal 125% van de *Foreclosure Value* (LtFV) bedragen.
- Het gewogen gemiddelde van de set hypotheken die verpand is aan de lening, mag maximaal 110% bedragen van de *Foreclosure Value*.
- De hypotheken die worden gefinancierd kunnen eerste en tweede hypotheken zijn. Tweede hypotheken zijn alleen toegestaan wanneer de eerste hypotheek ook gefinancierd is.
- De uitstaande hypotheeklening mag maximaal € 350.000 bedragen.

Per ultimo 2012 heeft de ASN Bank voor € 4,5 miljard onderhandse leningen verstrekt met een hypothecair onderpand ter waarde van € 4,585 miljard. Van deze hypotheken valt 16,5% feitelijk onder de NHG. Alle hypotheken voldoen aan de door de ASN Bank gestelde criteria.

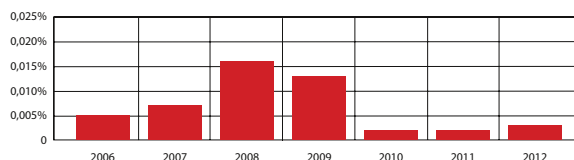
De gemiddelde *Loan to Value* (LtV) van deze hypotheken bedroeg per ultimo 2012 68,17%. De gemiddelde LtFV van deze hypotheken bedroeg 77,91%. Dit betekent dat de waarde van deze hypotheken (€ 4,585 miljard) 68,17% is van de waarde van de woningen. De waarde van de hypotheken bedraagt 77,91% van de executiewaarde. Hierbij is de aanname dat de executiewaarde 87,5% bedraagt van de waarde van de woning. De LtFV is gebaseerd op het hypothecaire onderpand. Er is geen rekening gehouden met eventuele spaardelen of andere garanties die de klant kan hebben verstrekt. De waarde van de woningen geeft aan wat de zekerheid van het hypothecair onderpand voor de ASN Bank is. Daarnaast is van belang wat het betalingsgedrag van klanten van deze hypothekenportefeuille is. Van deze klanten heeft 96,5% geen betalingsachterstand; 98,3%

heeft geen betalingsachterstand of maximaal één maandtermijn achterstand; 0,48% heeft een betalingsachterstand van meer dan zes maanden.

Bijzonder Beheer

Een essentieel onderdeel van het risicobeleid is de tijdige inzet van de afdeling Bijzonder Beheer van SNS Bank, onderdeel van Kredietrisicomanagement. Deze afdeling ondersteunt de ASN Bank bij het beheer van betalingsachterstanden. Er is een uniforme werkwijze ingericht om riskante posten te herkennen. De beheersing van achterstanden vindt in nauw overleg met de ASN Bank plaats. Bijzonder Beheer rapporteert hierover maandelijks aan de ASN Bank. Eind 2012 bedroeg de voorziening op vorderingen op klanten € 64.600, op een totale vordering van € 2,07 miljard (0,003%).

Voorzieningen in % van vorderingen op klanten

10.2.2 Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat veranderingen van de marktprijzen negatieve gevolgen hebben voor het resultaat en de vermogenspositie van de ASN Bank. Het marktrisico is onderverdeeld in koersrisico, renterisico en valutarisico.

In het gematigde risicoprofiel van de ASN Bank neemt het renterisico een belangrijke plaats in. Renterisico ontstaat doordat er verschillen bestaan in de rentegevoeligheid van de activa en passiva op de balans van de bank. Zo is de gewogen gemiddelde looptijd van de uitzettingen op de bankbalans in de regel langer dan die van de *funding*, waaronder spaartegoeden. Vanwege deze balansstructuur hebben wij normaliter baat bij een rentedaling. De ALCO Bank beheert onze marktrisico's. Bij het managen van de geconsolideerde rentepositie van SNS Bank wordt steeds vastgesteld of de risico's binnen het vastgestelde limietenkader vallen. Sturing binnen de limieten vindt plaats door rendementen en risico's af te wegen, in samenhang met de korte- en middellangetermijnvisie op renteontwikkelingen.

Het marktrisico van onze beleggingen in staatsobligaties is opgebouwd uit een renterisico en een landenrisico. Beide factoren hebben invloed op de

marktprijs van de onderliggende staatsobligaties. De ASN Bank belegde per eind 2012 in Nederlandse, Duitse, Oostenrijkse, Franse en Belgische staatsobligaties.

De ASN Bank heeft geen vreemde valuta op de balans en loopt dan ook geen valutarisico.

Om het renterisico te beperken maakten wij tot en met 2011 gebruik van renteswaps. Hiermee beperkten we de invloed van renteschommelingen op onze vermogenspositie. Vanaf 2012 worden deze renteswaps niet langer door de ASN Bank afgesloten, maar worden deze risico's afgedekt op groepsniveau.

Een toelichting hierop vindt u in paragraaf 10.3.

80

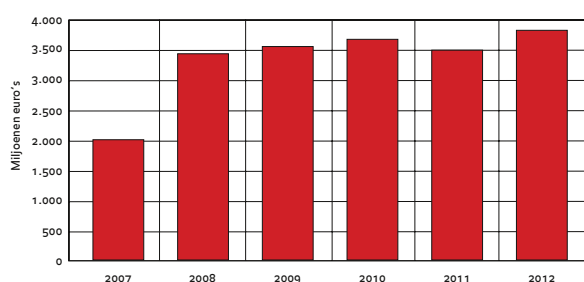
10.2.3 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de bank op korte termijn onvoldoende liquide middelen kan vrijmaken om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Wij trekken bij zowel particulieren als bij verenigingen en stichtingen toevertrouwde middelen aan ten behoeve van kredietverlening en beleggingen in staatsleningen en (onderhandse) leningen.

Onze funding bestaat derhalve volledig uit spaargelden van particuliere en zakelijke klanten. Hierdoor zijn wij niet afhankelijk van de geld- en kapitaalmarkt. De toevertrouwde middelen namen in 2012 met 9% toe tot € 9.811 miljoen.

Hoewel slechts een beperkt deel van de funding voor langere tijd is verzekerd (deposito's), lopen wij een beperkt liquiditeitsrisico. De investeringen in liquide activa zijn immers groot, zoals de grafiek toont, en bedragen 39% van de toevertrouwde middelen.

Liquide activa

10.2.4 Operationeel risico

Het operationele risico is het risico dat wij (strategische) doelstellingen niet realiseren als gevolg van onvoorspelbaarheid van prestaties, onbetrouwbaarheid van informatie of door onvoorziene verliezen, ontstaan door fraude of door inadequate of falende interne processen, externe gebeurtenissen, systemen of beveiliging.

Om de operationele risico's te beheersen krijgt de ASN Bank ondersteuning van de afdelingen van SNS REAAL die zijn genoemd in paragraaf 10.1, onder meer Group Audit en Compliance, Veiligheidszaken & Operationeel Risicomanagement. Onderdeel van deze ondersteuning is de screening van personeel, informatiebeveiliging van systemen en ondersteuning bij fraudegevallen. Group Audit bewaakt de procedures die in de organisatie zijn ingebed. Group Audit voert periodieke controles uit. Daarnaast heeft de ASN Bank een uitwijkfaciliteit, waardoor zij haar activiteiten in alle gevallen kan voortzetten.

De directie verklaart dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de ASN Bank haar operationele risico in het verslagjaar naar behoren heeft beheerst.

10.2.5 Reputatierisico

Het reputatierisico is het risico dat er verliezen ontstaan door een negatieve beeldvorming bij belanghebbenden, vooral klanten. Voor de ASN Bank ligt dat risico voornamelijk in de wijze waarop klanten menen dat wij ons duurzaamheidsbeleid en de dienstverlening aan klanten uitvoeren.

Wij profileren ons als een bank met een duurzaamheidsmissie. Dat is een belangrijke reden dat klanten voor ons kiezen. Zowel klanten, relaties als media stellen ons de vraag wat wij onder duurzaamheid verstaan. Wij proberen dit zo transparant en helder mogelijk uit te leggen in diverse uitingen van de ASN Bank. Zij kunnen zich daarnaast de vraag stellen of wij doen wat we beloven als het gaat om de keuze van investeringen. Om dit risico te helpen beheersen hebben wij ons duurzaamheidsbeleid vastgelegd in veertien ASN Bank Issuepapers. Deze papers beschrijven in detail wat wij bedoelen met duurzaam bankieren. Al deze beleidsstukken zijn openbaar.

Daarnaast hebben wij onze interne processen vastgelegd en toetst Group Audit (zie paragraaf 10.1) regelmatig de opzet en werking van de processen. Dit alles waarborgt dat wij daadwerkelijk uitvoeren wat ons duurzaamheidsbeleid belooft.

De reputatie van de ASN Bank kwam ter discussie te staan als gevolg van de relatie met SNS REAAL. Naarmate het nieuws over de financiële situatie van SNS REAAL negatiever werd, zetten de pers en klanten meer vraagtekens bij de onafhankelijkheid van de ASN Bank. Hun voornaamste vraag was of de ASN Bank haar duurzame missie kan vervullen als onderdeel van SNS REAAL, en of het geld van de ASN Bank niet wordt gebruikt om andere onderdelen van SNS REAAL te financieren. Deze publiciteit verraste veel klanten die zich er nog niet van bewust waren dat de ASN Bank een dochter is van SNS Bank. Begin 2013 nam het aantal vragen hierover toe doordat de situatie van SNS REAAL verder verslechterde, waardoor de Nederlandse staat uiteindelijk was genoopt SNS REAAL te nationaliseren. Wij zetten alle mogelijke communicatiemiddelen in om de vragen die bij onze klanten leefden te beantwoorden. Een belangrijk uitgangspunt is daarbij dat we volledig transparant willen zijn over onze werkwijze en over wat er met het geld van onze klanten gebeurt.

81

10.3 Afdekken van renterisico's

De ASN Bank maakte tot 2012 gebruik van derivaten om ongewenste marktrisico's op economische basis af te dekken (hedgen). Het renterisico op een deel van de obligatieportefeuille werd afgedekt met futures en swaps. Aangezien de ASN Bank een volledige dochter is van SNS Bank, kunnen deze risico's deels intern worden afgedekt. Het beheersen van de renterisico's is een verantwoordelijkheid van de centrale risicocommissie ALCO Bank. Aangezien het efficiënter is om de renterisico's centraal af te dekken, zijn in 2012 alle derivaten overgedragen aan SNS Bank. Deze transacties heeft tot verschuivingen op de balans geleid, waardoor het eigen vermogen van de ASN Bank is toegenomen met € 84 miljoen.

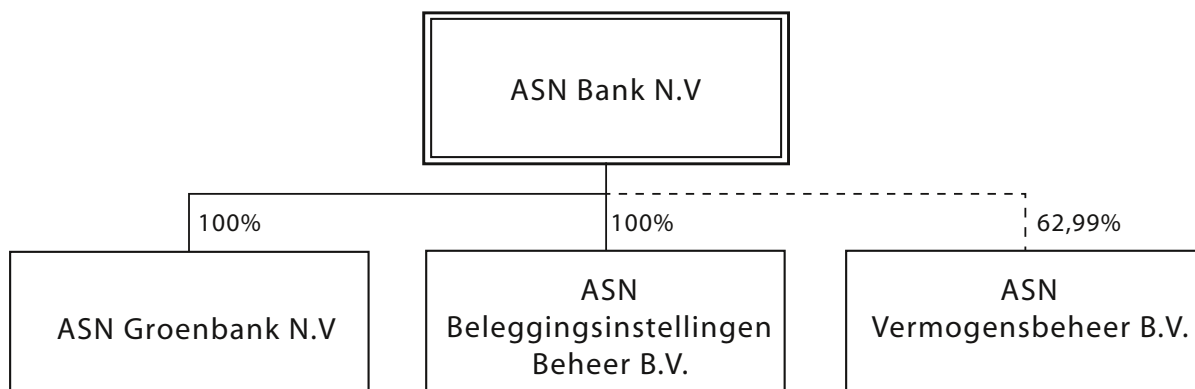
11. Corporate governance

83

11.1 Kapitaalstructuur

ASN Bank N.V. (de ASN Bank) is een zelfstandige juridische entiteit binnen SNS REAAL N.V. Alle aandelen van de ASN Bank worden gehouden door SNS Bank N.V.

84

ASN Groenbank N.V. is een volledige dochteronderneming van de ASN Bank. Zij is gericht op het aantrekken van 'groen' fiscaal gefacilieerd spaargeld van particulieren en het aanbieden van 'groene' duurzame leningen. In 2012 ontplooidde ASN Groenbank geen nieuwe activiteiten.

ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. is de beheerder van de beleggingsfondsen die de ASN Bank aanbiedt.

ASN Vermogensbeheer B.V. is een dochtermaatschappij van de ASN Bank. De ASN Bank houdt een belang van 62,99% van de aandelen. ASN Vermogensbeheer B.V. verzorgt de dienstverlening van vermogensbeheer voor klanten van de ASN Bank. Op 20 maart 2013 heeft ASN Bank N.V. de resterende aandelen van ASN Vermogensbeheer B.V. verworven. Daarmee is ASN Vermogensbeheer B.V. een volledige dochter van ASN Bank N.V. geworden.

11.2 Corporate governance

De *governance* (de bestuursstructuur) van de ASN Bank is erop gericht dat wij onze operationele processen optimaal inzetten voor onze klanten. Dit gebeurt in samenwerking met diverse ondersteunende bedrijfsonderdelen van SNS REAAL.

11.2.1 Highlights van de governance

De ASN Bank heeft een directie en een raad van commissarissen (RvC) met alle bevoegdheden die de wet aan de RvC toekent.

De RvC van de ASN Bank bestond in 2012 uit de volgende leden van de businessunit directie van SNS Bank: Rob Langezaal, Bart de Ruigh, Ernst-Jan Boers (tot 6 juli 2012) en Annemiek van Melick (per 6 juli 2012).

11.2.2 Nederlandse Code corporate governance (Code Frijns)

De Nederlandse Code corporate governance (de 'Code Frijns') is van toepassing op alle Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen, dus ook op SNS REAAL. De ASN Bank onderschrijft de beginselen van de Code Frijns. Zij streeft ernaar de principes en best-practicebepalingen van deze code zoveel mogelijk na te leven.

De Code Banken bevat principes die in het verlengde liggen van de Code Frijns. De Code Banken is van toepassing op alle bankactiviteiten van SNS REAAL, dus ook de ASN Bank.

SNS REAAL past de Code Banken toe. De naleving van de Code Banken is dan ook grotendeels op groepsniveau georganiseerd, bijvoorbeeld voor de interne auditfunctie en het beloningsbeleid. Ook voldoet het bouwwerk van SNS REAAL voor het risicobeheer aan de Code Banken. Voor de toepassing van de Code door SNS REAAL verwijzen wij u naar het jaarverslag van SNS REAAL.

De focus op de klant die de Code Banken vraagt, brengt de ASN Bank in praktijk door een open, transparante communicatie met klanten over haar missie, producten en beleggingsbeleid. Focus op de klant is een onderdeel van de cultuur van de ASN Bank. Wij stimuleren deze onder meer via de doelstellingen voor individuele medewerkers, en aan de hand van het productontwikkelingsproces. Dit proces is ingericht in overeenstemming met de Code Banken.

11.2.3 Raad van advies ASN Bank

De ASN Bank heeft een raad van advies die haar directie gevraagd en ongevraagd adviseert over het beleid in relatie tot de missie van de bank en daaruit afgeleide beleggingscriteria. De raad draagt de naam 'Raad van Advies ASN Bank'.

De Raad van Advies ASN Bank adviseert uitsluitend in het belang van de ASN Bank over het beleid, en met inachtneming van de visie en de missie van de ASN Bank. De samenstelling, (her)benoeming en werkwijze van de raad zijn vastgelegd in een reglement.

De voorzitter van de Raad van Advies ontvangt een jaarlijkse vergoeding van € 9.000, de leden van de Raad van Advies ontvangen ieder € 6.000 per jaar.

11.3 Remuneratierapport

Het remuneratierapport behandelt de remuneratie van de directie en van de raad van commissarissen van de ASN Bank, het beloningsbeleid dat in 2012 in de praktijk is gebracht, en de ontwikkelingen in het beloningsbeleid die in 2012 hebben plaatsgevonden.

Het beloningsbeleid van de directie van de ASN Bank is in lijn met het beloningsbeleid van SNS REAAL. Het huidige beleid is in 2011 vastgesteld en heeft als ingangsdatum 1 januari 2011. In 2012 is de maximale variabele beloning voor de directie van de ASN Bank (op eigen verzoek van de directie van de ASN Bank) verlaagd tot 15%. Minimaal 30% van de variabele beloning is gekoppeld aan doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Zolang SNS REAAL kapitaalsteun ontvangt van de Nederlandse Staat, is de variabele beloning bevroren.

Het hoogste brutoloon bij de ASN Bank is 5,3 maal hoger dan het laagste brutoloon.

11.3.1 Beloning directie ASN Bank

In duizenden euro's	Vaste beloningen (1)		Pensioen		Korte termijn (2)		Lange termijn (3)		Eenmalige vergoeding (4)		Totaal	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Ewoud Goudswaard	181	160	30	34	0	0	2	2	0	21	213	217
Jeroen Jansen	157	140	26	28	0	0	2	1	0	15	185	184
Joyce van der Est (5)	130	112	23	22	11	10	0	0	0	0	164	144
Totaal	468	412	79	84	11	10	4	3	0	36	562	545

1) Vast inkomen, bestaande uit salaris, vakantiegeld, dertiende maand, sociale lasten en bijdrage in de ziektekostenverzekering.

2) Vanaf 2011 wordt bij de variabele beloning korte termijn het deel genoemd dat met betrekking tot 2011 is toegekend.

3) Het betreft de uitkering van de langetermijntoekenning uit 2008. Gedurende de prestatieperiode (drie jaar) wordt de reële waarde van de voorwaardelijk toegekende aandelen verantwoord als last onder personeelskosten.

4) In verband met de herijking van het salaris van de heren Goudswaard en Jansen is in 2011 een eenmalige vergoeding uitbetaald die betrekking had op 2010.

5) Het arbeidscontract van 36 uur per week is begin 2012 omgezet in een contract voor 40 uur per week.

86

Overige beloningselementen

Voor zakelijk vervoer (inclusief woon-werkverkeer) beschikken de directieleden over een leaseauto. Zij betalen hiervoor, indien van toepassing, een eigen bijdrage. De leden van de directie van de ASN Bank ontvangen een bijdrage aan de ziektekostenverzekering.

Pensioen

De directie van de ASN Bank neemt deel aan de pensioenregeling in de CAO van SNS REAAL. De eigen bijdrage in de pensioenpremie, die wordt geheven over de pensioengrondslag, bedraagt 4,5%. In de tabel is in de kolom 2011 geen rekening gehouden met deze eigen bijdrage. In de kolom 2012 is wel rekening gehouden met deze eigen bijdrage.

Variabele beloning op korte termijn

De directieleden van de ASN Bank komen in aanmerking voor een variabele beloning van 15%, als zij de vooraf vastgestelde doelstellingen halen. Bij het vaststellen van de doelstellingen wordt rekening gehouden met de verschillende stakeholders. De doelstellingen zijn gericht op het succes van de ASN Bank op lange termijn, rekening houdend met het gewenste risicoprofiel. De maatstaven voor duurzaamheidsprestaties zijn gerelateerd aan de kwalitatieve duurzaamheidsdoelstellingen zoals beschreven in hoofdstuk 1. Ook bevatten zij andere doelstellingen, bijvoorbeeld op het gebied van klanttevredenheid en medewerkerstevredenheid.

Zolang er sprake is van kapitaalsteun van de Nederlandse Staat, is SNS REAAL zeer terughoudend met de toekenning van variabele beloning. Dit betekent

dat er over 2012 (net als over 2011) geen variabele beloning is, noch zal worden toegekend aan de directie van de ASN Bank, met uitzondering van de beoordelingstoeslag voor mevrouw Van der Est.

Variabele beloning op lange termijn

In 2007 werd een regeling voor variabele beloning op lange termijn ingevoerd. Met de invoering van het nieuwe beloningsbeleid is deze vanaf 2010 vervallen. Sinds 2010 zijn dan ook geen nieuwe rechten meer toegekend. De bestaande rechten zijn conform de oude regeling voor de directie van de ASN Bank jaarlijks berekend in de vorm van een vordering die recht geeft op uitbetaling in contanten. Drie jaar na de voorwaardelijke toekenning wordt de definitieve vaststelling berekend aan de hand van de mate waarin de directieleden aan de prestatiecriteria hebben voldaan. Deze definitief toegekende langetermijnbeloning wordt in contanten uitbetaald. In 2011 vond de uitkering plaats van de beloning die in 2008 is toegekend. In 2012 vond de uitkering plaats van de beloning die in 2009 is toegekend. Dit was tevens de laatste uitkering op grond van deze regeling.

11.3.2 Remuneratie RvC 2012

De leden van de RvC van de ASN Bank vervullen hun functie van lid uit hoofde van hun functie bij SNS Bank. Hiervoor ontvangen zij geen afzonderlijke vergoeding.

Onafhankelijk Assurancerapport

87

*Sluis bij de Hollandse IJssel.
Foto: R. van der Meer.*

Aan de lezers van het Jaarverslag 2012 van de ASN Bank

Introductie

De directie van de ASN Bank heeft ons verzocht zekerheid te verstrekken over de informatie in hoofdstukken 1.3, 1.4 en 3 t/m 8 (verder: de Geselecteerde Informatie) van het Jaarverslag 2012 (hierna ook: het Verslag). De directie van de ASN Bank is verantwoordelijk voor het opstellen van het Verslag, inclusief het bepalen van de te rapporteren materiële onderwerpen. Het is onze verantwoordelijkheid een assurance-rapport bij de geselecteerde informatie te verstrekken.

Wat was de reikwijdte van onze opdracht?

Onze opdracht was gericht op het verschaffen van een beperkte mate van zekerheid of de Geselecteerde Informatie in alle van materieel belang zijnde aspecten juist is weergegeven uitgaande van de G3 verslaggevingscriteria van het Global Reporting Initiative (GRI).

We verstrekken geen zekerheid bij de haalbaarheid van de doelstellingen, verwachtingen en ambities van de ASN Bank. De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan de werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid.

Wij hebben de informatie in de hoofdstukken 1.1, 1.2, 2, 9, 10 en 11 van het Jaarverslag 2012 niet in ons onderzoek betrokken. De financiële gegevens die onderdeel vormen van de hiervoor benoemde hoofdstukken 1.1, 1.2, 2, 9, 10 en 11 van ASN Bank vormen onderdeel van de jaarrekening van SNS REAAL N.V., waarvan de ASN Bank een onderdeel is. Om een grondig inzicht in de financiële resultaten en de financiële positie van SNS REAAL te verkrijgen, dient de lezer de gecontroleerde jaarrekening van SNS REAAL over 2012 te raadplegen.

Welke verslaggevingscriteria heeft de ASN Bank gebruikt?

De ASN Bank hanteert de "Sustainability Reporting Guidelines" (G3) van het Global Reporting Initiative voor het opstellen van de Geselecteerde Informatie van het Verslag.

Welke assurancestandaard hebben wij gebruikt?

We hebben onze opdracht uitgevoerd in overeenstemming met de Standaard 3410N "Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen" van het Koninklijke Nederlands Instituut van Registeraccountants. Op basis van deze standaard is het onder andere vereist dat de leden van het assurance-team over de specifieke kennis, vaardigheden en vaktechnische bekwaamheden beschikken die nodig zijn om assurance te kunnen verstrekken over duurzaamheidsinformatie alsmede dat die leden voldoen aan de vereisten van de Ethische Code voor Professionele Accountants van IFAC, inclusief onafhankelijkheid.

Wat hebben wij gedaan?

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het uitvoeren van een media- en internetanalyse naar maatschappelijke issues voor de ASN Bank ter verdieping van ons inzicht in de relevante duurzaamheidsonderwerpen en -vraagstukken in de verslagperiode;
- Het afnemen van interviews met relevante medewerkers inzake het beleid en het hanteren van de bijzondere beleggingscriteria bij de beleggingen en in de kredietverlening;
- Het beoordelen van de opzet en implementatie van systemen en processen voor informatieverzameling en -verwerking, waaronder de aggregatie van gegevens tot de Geselecteerde Informatie;
- Evalueren van interne en externe documentatie, op basis van deelwaarnemingen, om te bepalen of de Geselecteerde Informatie is onderbouwd.

Tijdens ons onderzoek hebben wij de noodzakelijke wijzigingen in het Verslag besproken met de ASN Bank en hebben wij vastgesteld dat deze wijzigingen zijn verwerkt in de definitieve versie.

Wat zijn onze conclusies?

Uit onze werkzaamheden is niet gebleken dat de Geselecteerde Informatie in alle van materieel belang zijnde aspecten, onjuist is weergegeven uitgaande van de G3 Guidelines van het Global Reporting Initiative.

Amstelveen, 21 juni 2013

KPMG Sustainability,
onderdeel van KPMG Advisory N.V.

W.J. Bartels RA, partner

Bijlage 1 Investerings door de ASN Bank

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>
Staatsleningen	3.062.875
Duitsland	1.291.356
Nederland	948.604
Frankrijk	335.265
Oostenrijk	275.353
België	212.297
Banken	680.474
SNS Bank	618.623
Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden	50.825
Bank voor Nederlandse Gemeenten	1.193
Nederlandse Waterschapsbank	1.000
CEB	8.833
Woningfinancieringen en overige vorderingen op klanten	4.602.220
ASN Bank Particulier	48.139
ASN Bank Zakelijk	1.513
ASN Bank: debetstanden particulieren	1.336
Leningenportefeuilles met hypotheek als onderpand:	4.551.232
SNS Bank	3.770.000
RegioBank	500.000
BLG Wonen	230.000
Storm BV	25.296
Colonnade	25.936
Provincies en gemeenten	571.858
Gemeente Rotterdam	50.000
Gemeente Enschede	45.000
Gemeente Venlo	41.353
Gemeente Zwolle	35.500
Gemeente 's-Hertogenbosch	30.000
Gemeente Middelburg	27.998
Gemeente Nieuwegein	26.000
Gemeente Kampen	20.833
Gemeente Utrecht	20.696
Gemeente Apeldoorn	20.000
Gemeente Zevenaar	15.000
Gemeente Groningen	14.500
Gemeente Leeuwarden	12.500
Gemeente Pijnacker	12.000
Gemeente Diemen	12.000
Gemeente Hengelo	12.000
Gemeente Veldhoven	11.428
Gemeente Alphen aan den Rijn	10.000
Gemeente Oosterhout	10.000
Gemeente Kaas & Braassem	10.000
Gemeente Weststellingwerf	8.500
Gemeente De Ronde Venen	8.400
Gemeente Heusden	8.333
Gemeente Maassluis	7.500
Gemeente Leiden	7.000

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>
Provincies en gemeenten (vervolg)	
Gemeente Boxmeer	6.800
Gemeente Oldenzaal	6.667
Gemeente Sluis	6.400
Gemeente Haaksbergen	6.000
Gemeente Culemborg	6.000
Gemeente Montfoort	6.000
Gemeente Papendrecht	5.000
Gemeente Gorinchem	5.000
Gemeente Tilburg	5.000
Gemeente Vlaardingen	5.000
Gemeente Vlissingen	5.000
Gemeente Bunschoten	4.800
Gemeente Schijndel	4.500
Gemeente Utrechtse Heuvelrug	4.000
Gemeente Krimpen	4.000
Gemeente Nijkerk	4.000
Gemeente Elburg	3.800
Gemeente Renkum	3.400
Gemeente Hoogeveen	2.000
Gemeente Hellevoort	1.950
Waterbeheer	355.048
Waterschap Brabantse Delta	38.250
Waterschap Rivierenland	30.000
Waterschap Scheldestromen	30.000
Waterschap Hollandse Delta	24.000
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	22.400
Hoogheemraadschap van Rijnland	21.000
Waterschap Rijn en IJssel	20.000
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht	20.000
Waterschap Aa en Maas	18.750
Waterschap Schieland & Krim	17.200
Wetterskip Fryslân	15.000
Waterschap De Dommel	15.000
Waterschap Reest en Wieden	13.500
Waterschap Zeeuwse Eilanden	13.000
Waterleiding Maatschappij Limburg	11.537
Waterschap Roer en Overmaas	8.640
Waterschap Noorderzijlvest	7.500
Waterschap Zuiderzeeland	7.000
Brabant Water	6.807
Waterschap Regge en Dinkel	5.000
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	4.000
Waterschap Veluwe	3.750
Stichting D.A.G. Friesland	1.111
Waterleidingmaatschappij Drenthe	877
Vitens v.h. Hydron Midden-Nederland	440
P.T. Air Manado (waterproject in Indonesië)	286
Gezondheidszorg / ouderenzorg	433.509
Academisch ziekenhuis Maastricht	43.656
Universitair Medisch Centrum Groningen	34.980

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>
Gezondheidszorg / ouderenzorg (vervolg)	
Academisch Medisch Centrum	20.000
Zorggroep Limburg	19.358
Stichting Dimence	18.857
Stichting Volkaert SBO	16.625
Stichting Antonius Ziekenhuis	15.919
Stichting Ziekenhuis Bethesda	14.699
Catharina Ziekenhuis	14.120
Stichting Arduin	13.850
Vincent van Gogh voor geestelijke gezondheidszorg	13.800
Stichting Zorgzaam Zeeuws-Vlaanderen	12.000
Stichting Sint Elisabeth Ziekenhuis	12.000
Stichting Geestelijke Gezondheidszorg Breburg	11.387
Stichting Magenta Zorg	9.922
Stichting Zeevesta	9.900
Haga Ziekenhuis Den Haag	9.541
Stichting Protestants Christelijk Ziekenhuis Ikazia	9.100
Sint Franciscus Gasthuis	8.750
VieCuri Medisch Centrum	8.500
Christelijke Zorgcombinatie Zwolle	8.280
Stichting Parnassia Bavo Groep	8.067
Stichting Argos Zorggroep	7.600
Stichting Tragel	7.275
Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis	7.083
Regionale Stichting Zorgcentra De Kempen	6.880
Stichting de Springplank	5.833
Stichting Verbeeten Fonds	5.802
Stichting De Blink	5.760
Maastric Clinic	4.650
Stichting Amphia	4.550
Stichting Revalidatie-Centrum 'De Hoogstraat'	4.538
Stichting Geestelijke Gezondheidszorg Oost Brabant	4.000
Stichting Saxenburgh Groep	3.499
Stichting De Stroom	3.403
Stichting Eindhoven Beheer	3.064
Stichting Reinaerde	2.760
Stichting Zorgpalet	2.608
Stichting Medisch Spectrum Twente	2.310
Stichting Rode Kruis Ziekenhuis	2.000
Stg. Woon-Leefcentra Lichamelijk Gehandicapten West-Brabant	1.843
Stichting De Vlasborch	1.562
Promens Care	1.506
Zorgpartners Friesland	1.500
Stichting Het GORS	1.351
Stichting Interakt	1.267
Zeeuws Radio-Therapeutisch Instituut	1.179
Stichting Odion	1.148
Stichting Woon & Zorgcentrum 'Herfstzon'	1.032
Stichting Zorgverlening 's Heeren Loo	625
Stichting Radar	564
Stichting Frion	455
Stichting Blixembosch	443
Stichting Heliomare	418

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>
Gezondheidszorg / ouderenzorg (vervolg)	
Stichting Gelre Ziekenhuizen	352
Stichting Mondriaan Zorggroep	343
Stichting Aveleijn/SDT	291
Stichting De Driestroom	263
Stichting Dichterbij	238
Stichting Wende	82
Stichting Revalidatie Centrum Roessingh	69
Brabantzorg	52
Woningbouw	431.846
Woningstichting Rochdale	35.917
Stichting Eigen Bouw	26.552
Stichting Duwo	25.000
Stichting Ymere	25.000
Woningcorporatie R&B Wonen	20.000
Woningcorporatie Eigen Haard	16.877
Stichting De Woonmensen	15.000
Woonstichting SSW	15.000
Woningcorporatie de Alliantie v.h. SCW	14.954
Stichting Area Wonen	14.105
Stichting Woongroep Holland	13.000
Woningbouwvereniging Bergopwaarts	11.300
Woningcorporatie Acantus Groep	11.168
Stichting Waterweg Wonen	11.000
Stichting Woonzorg Nederland	10.974
Stichting Woonbedrijf SWS	10.000
Woningstichting Servatius	10.000
Woningbouwvereniging St. Laurentius	10.000
Stichting Portaal	10.000
Stichting Woonstede	8.500
Stichting Sociale Woningbouw en Beheer	8.000
Bouwvereniging Eigen Woning	8.000
Woningstichting Haag Wonen	7.941
Woonstichting Triada	7.500
Stichting Woonbeheer Betuwe	7.500
Woningstichting SWZ	7.500
Stichting Volkshuisvestingsgroep Wooncompagnie	6.869
Intervolve Credit B.V.	5.339
Woningstichting Omnivera	5.225
Woonstichting Groninger Huis	5.000
Woningstichting Leusden	5.000
Stichting Weller Wonen	5.000
Stichting Steelande Wonen	5.000
Mijande Wonen	5.000
Woningstichting Weststellingwerf	5.000
Woonstichting Domesta	4.538
Stichting Woonzorg West Zeeuws-Vlaanderen	4.400
Woonstichting Vaals	4.000
Stichting Wonen Wierden	3.500
Woningcorporatie de Alliantie v.h. Atrium	3.376
Woningbouwvereniging Ons Doel	2.083
Stichting Dutch International Guarantees for Housing (DIGH)	1.090

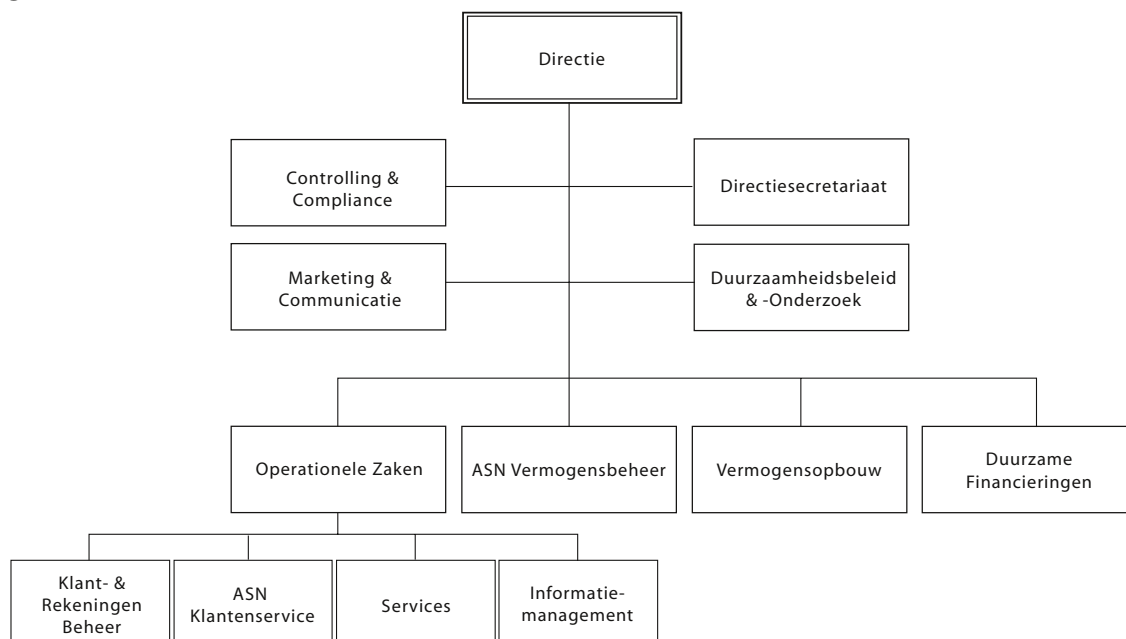
<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>
Woningbouw (vervolg)	
Stichting Habion	521
Stichting Mooiland Vitalis	117
Onderwijs, cultuur en recreatie	25.931
Erasmusacademie	9.450
Universiteit Twente	5.805
Nationaal Groenfonds	4.521
Stichting Texels Museum	1.704
Bibliotheek Vlissingen	1.578
Stichting Kinderopvang	1.598
Stichting Vrijburg	1.275
Aandelen	485
Triple Jump	405
Oikocredit	80
Duurzame energie	198.268
Windenergie	68.330
Belwind N.V.	28.226
C-Power N.V.	21.896
Global Tech I Offshore	8.415
Windpark Rijnwoude	5.118
Northwind N.V.	4.532
Vaanster Services B.V.	132
Kriekewind B.V.	11
Zonne-energie	109.636
Centrale Photovoltaïque de Toul-Rosières	18.855
Centrale Photovoltaïque Du Gabardan	16.310
Lavansol II SAS	15.641
Newsolar SAS	12.827
Belfuture CVBA	9.670
Lavansol M7 SAS	8.410
SECP OLMO2 SAS	7.589
FPV Pascialone SAS	7.551
NPG Willebroek N.V.	6.989
FPV Santa Lucia SAS	5.794
Diversen	20.302
Unica Financial Services B.V.	7.703
Dif Renewable Energy Fund	4.780
Dif Infrastructure Fund	4.302
Eteck B.V.	3.167
Impax New Energy Investors II	350
Diversen	40.653
Microfinancieringen	918
Oikocredit Nederland	26
Triple Jump	835
Oikocredit International	57
Overig	39.735
Tennet	24.463
CAIW	14.643
Wereldwinkels	236

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>
Diversen (vervolg)	
Groen Vervoer	39
Stichting Chizone	225
Algemeen Verbond van Volkstuinders Verenigingen in Nederland (AVVN)	105
Nuon energiebesparende investeringen in het MKB	12
Almeerse Reddings Brigade	12
Totaal	10.402.682

Bijlage 2 Organisatie en historie

Organisatie

96

Toelichting op het organogram

- **Controlling & Compliance** is verantwoordelijk voor alle (informatie)stromen op financieel gebied, waaronder de financiële rapportages en analyses, de (half)jaarverslagen van de beleggingsfondsen en het jaarverslag van de bank. Tevens ziet Controlling toe op het naleven van de regelgeving (compliance), het risicomanagement, de administratieve organisatie en de interne controle.
- **Marketing & Communicatie** is verantwoordelijk voor de communicatie over het beleid en de duurzame waarden van de ASN Bank en voor werving en behoud van klanten door campagnes. De afdeling ontwikkelt distributiekkanalen voor de ASN-producten en zet deze op. Tevens onderhoudt zij de contacten met de maatschappelijke partners waarmee wij samenwerken.
- **Duurzaamheidsbeleid & -Onderzoek** is verantwoordelijk voor de formulering en de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid van de ASN Bank. De afdeling schrijft de ASN Bank Issuepapers, doet onderzoek naar landen en ondernemingen waarin de ASN Bank en de ASN Beleggingsfondsen zouden kunnen investeren en voert het stembeleid en de dialoog met ondernemingen uit. Ook adviseert zij over de duurzame bedrijfsvoering van de bank.
- **Operationele Zaken** bestaat uit verschillende onderdelen. Informatiemanagement zorgt onder andere voor de beschikbaarheid van systemen en middelen voor de klanten en voor de medewerkers. Klant- & Rekeningenbeheer verwerkt de klant- en rekeninggegevens en verstuurt informatieaanvragen. De ASN Klantenservice verzorgt de dienstverlening aan klanten via telefoon, e-mail en brieven. Services ten slotte zorgt ervoor dat alle ASN-medewerkers beschikken over de ruimte en middelen die nodig zijn om te kunnen werken.
- **ASN Vermogensbeheer** beheert vermogens van € 250.000 of meer voor particulieren en instellingen, op basis van de duurzaamheidscriteria van de ASN Bank.
- **Vermogensopbouw** is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en afzet van spaar- en beleggingsproducten. De afdeling draagt tevens zorg voor de uitvoering van wet- en regelgeving voor zover deze betrekking heeft op de klanten en producten. Zij voert de dagelijkse directie over de ASN Beleggingsfondsen. Verder vertegenwoordigt zij de ASN Bank en de ASN Beleggingsfondsen op bijeenkomsten voor intermediairs en geïnteresseerden in deze fondsen.
- **Duurzame Financieringen** zet kredieten uit voor het ASN Groenprojectenfonds, de ASN Bank en Energiefonds Overijssel, en beheert deze.

Triple Jump

De ASN Bank is voor een kwart medeaandeelhouder van Triple Jump, dat als projectbeheerder verantwoordelijk is voor de uitzettingen van het ASN-Novib Microkredietfonds. Medeaandeelhouders zijn Oxfam Novib, NOTS Foundation en het management. Het doel van Triple Jump is voornamelijk via microfinancieringsinstellingen (MFI's) kapitaal uit te zetten in ontwikkelingslanden en zo de armoedebestrijding te versnellen. Triple Jump:

- ondersteunt startende MFI's met deskundigheid en leningskapitaal;
- verstrekt leningskapitaal en equity met een hoog risico aan MFI's die uit de startfase doorgroeien naar volwassenheid;
- verstrekt leningskapitaal en equity met een laag risico aan volgroeide, stabiele MFI's.

Behalve de uitzettingen van het ASN-Novib Microkredietfonds beheert Triple Jump de leningenportefeuille van Oxfam Novib, Calvert Social Investment Foundation en SNS Institutional Microfinance Fund. Momenteel beheert Triple Jump een equity- en leningenportefeuille van circa € 270 miljoen.

De ASN Foundation

Onze betrokkenheid reikt verder dan alleen duurzaam bankieren. Elk jaar schenkt de ASN Bank een deel van haar winst aan projecten en organisaties die bijdragen aan haar missie. Om ons giftenbeleid te formaliseren is in 2004 de Stichting ASN Foundation opgericht. De stichting geeft haar eigen jaarverslag uit.

Historie

Op 21 januari 1960 werd de ASN opgericht als bank van de socialistische arbeidersbeweging. Het voornaamste doel was werknemersspaarregelingen op maatschappelijk verantwoorde manier uit te voeren. Vanaf het begin overtrof de toestroom van particulier spaargeld echter die van spaarregelingen. Om die toestroom op te vangen, introduceerde de ASN in 1960 als eerste Nederlandse spaarbank het giraal sparen.

De bank investeerde vanaf het begin het spaargeld zoveel mogelijk volgens vakbondsprincipes, bijvoorbeeld in de publieke sector en op sociaal-cultureel terrein. Toch werd zij niet de 'bank voor de vakbeweging' die de oprichters voor ogen had gestaan. Daarom verlegde de ASN vanaf de jaren zeventig haar focus naar een nieuwe doelgroep: de mensen die betrokken raakten bij kwesties als oorlog en

vrede, mensenrechten en discriminatie, internationale economische verhoudingen en het milieu.

In de jaren tachtig en negentig groeide de ASN uit tot een echt ideële bank, zowel in haar producten als in de kantoororganisatie. Zij introduceerde duurzame beleggingsfondsen, met als eerste het ASN Aandelenfonds in 1993. De 'bijzondere beleggingscriteria' van de ASN op gebied van mensenrechten en milieu werden geformuleerd als uitgangspunt voor de selectie van zowel de beleggingen van de fondsen als de investeringen van de spaargelden. In 1996 veranderde de ASN haar naam in ASN Bank. Uit de nauwere samenwerking van de financiële instellingen die waren verbonden met de vakbeweging, was in 1990 de REAAL Groep ontstaan. Daarin kreeg de ASN een zelfstandige plek. In 1997 fuseerde de REAAL Groep met SNS Groep en werd de ASN Bank een dochtervennootschap van SNS Bank.

De ASN Bank breidde het aantal beleggingsfondsen uit tot zeven, waaronder een groen en een sociaal-ethisch fonds. Het belangrijkste accent bleef echter liggen op sparen; de bank introduceerde diverse succesvolle spaarrekeningen. Tevens ontwikkelde zij een grote expertise in de financiering van duurzaam bouwen en duurzame energieopwekking. Begin 2009 introduceerde de ASN Bank een betaalrekening, de ASN Bankrekening, en in 2010 de ASN Creditcard. Ook nam zij in 2010 een meerderheidsbelang in ASN Vermogensbeheer, dat vermogens vanaf € 250.000 beheert op basis van de duurzaamheidscriteria van de ASN Bank. Daarmee werd zij een complete financieel dienstverlener voor klanten die hechten aan eenvoud, transparantie en idealen.

De ASN Bank breidde in 2011 haar expertise en capaciteiten op duurzaamheidsgebied uit. Zij formuleerde al haar eigen duurzaamheidsbeleid en nam deel aan maatschappelijke debatten. Sinds 2011 voert zij ook zelf het onderzoek naar de duurzaamheid van landen, ondernemingen en projecten uit, evenals het engagement met ondernemingen en het stembeluid.

De voortdurende groei noopte de ASN Bank te verhuizen. Zij besloot geen nieuw pand te laten bouwen, maar een duurzame oplossing te kiezen: een bestaand, leegstaand kantoorgebouw kopen en duurzaam renoveren. Op 31 maart 2012 verhuisde de bank naar dit pand aan de Bezuidenhoutseweg 153 in Den Haag.

Eind 2012 verkreeg ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. het beheer van Energiefonds Overijssel, dat begin 2013 werd geïntroduceerd.

Bijlage 3 Raad van commissarissen, raad van advies en directie

Raad van commissarissen

Rob Langezaal (voorzitter)
Annemiek van Melick
Bart de Ruigh

Raad van advies

Femke Halsema (voorzitter)
Hans Kamps
Jan van der Kolk
Maarten van Huijstee
Willemijn Verloop

Directie ASN Bank N.V.

Ewoud Goudswaard
Jeroen Jansen
Joyce van der Est

Personalia

Raad van commissarissen

Rob Langezaal

Rob Langezaal (1958) is sinds november 2007 CCO en lid van de directie van SNS Retail Bank. Hij is verantwoordelijk voor de portefeuille marketing en verkoop en voor de labels SNS, ASN Bank, Regio-Bank en BLG Wonen. Rob Langezaal heeft ruim dertig jaar ervaring in uiteenlopende functies in de consumenten- en zakelijke markt, als CEO, divisie-manager en general manager. Rob Langezaal is lid van de raad van advies van XS4all Internet B.V., voorzitter van de raad van commissarissen van ASN Groenbank, voorzitter van de raad van commissarissen van RegioBank, voorzitter van de raad van commissarissen van SNS Beleggingsfondsen Beheer B.V. en lid van het bestuur van de Stichting Weet Wat Je Besteedt.

Annemiek van Melick

Annemiek van Melick (1976) is sinds 2012 CFRO en lid van de directie van SNS Retail Bank. Zij trad in november 2008 in dienst van SNS REAAL als directeur Corporate Strategy. Annemiek van Melick is ruim tien jaar werkzaam in de financiële sector. Zij heeft een brede achtergrond op gebied van capital markets, kapitaalstructurering, fusies & overnames en strategieadvies. Annemiek van Melick is tevens lid van de raad van commissarissen van

ASN Groenbank, lid van de raad van commissarissen van de RegioBank en lid van de raad van commissarissen van SNS Securities.

Bart de Ruigh

Bart de Ruigh (1956) is sinds 2010 COO en lid van de directie van SNS Retail Bank. Hij is verantwoordelijk voor productmanagement en de verwerking van transacties door verschillende dienstencentra, en tevens portefeuillehouder voor it en facilitair beheer. Bart de Ruigh werkt bijna dertig jaar in leidinggevende functies in de financiële dienstverlening, zowel bij banken als verzekeraars. Hij heeft ruime ervaring met operations, ict, productmanagement en organisatievraagstukken, evenals met finance & control, risicomanagement en facilitair beheer.

Raad van advies

Femke Halsema

Femke Halsema (1966) was vanaf 1998 lid van de Tweede Kamer voor GroenLinks en van november 2002 tot december 2010 fractievoorzitter. Zij werkte van 1993 tot 1997 bij de Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de PvdA, en van 1996 tot 1998 bij politiek-cultureel centrum De Balie. Zij heeft de Vrede van Utrecht-leerstoel aan de Universiteit Utrecht en de Leonardoleerstoel van Tilburg University bekleed. Als freelancer werkt zij aan een boek en een documentaireserie, en schrijft zij regelmatig essays voor de Volkskrant. Daarnaast vervult zij bestuurlijke functies. Zij is sinds 1 januari 2012 bestuursvoorzitter van Stichting Vluchteling en sinds juni 2011 voorzitter van de raad van commissarissen van de Weekblad PersGroep. Ook is zij bestuursvoorzitter van het toneelgezelschap Female Economy en lid van de raad van advies van World Press Photo.

Hans Kamps

Hans Kamps (1952) combineert een veelheid aan functies. Hij is voorzitter van de Algemene Bond Uitzendondernemingen (ABU), voorzitter van Jeugdzorg Nederland, de Nederlandse Museum Vereniging, en Kroonlid van de Sociaal Economische Raad (SER). Zijn overige functies concentreren zich op – maar zijn niet beperkt tot – jeugd, arbeidsmarkt en ondernemerschap. Hij bekleedt diverse commissariaten en is lid van de raad van advies of de raad van toezicht van uiteenlopende ondernemingen, waaronder de KPC Groep, FD Mediagroep en de Staatsloterij.

Jan van der Kolk

Jan van der Kolk (1953) heeft academische opleidingen in milieukunde en management consultancy. De afgelopen twintig jaar heeft hij verschillende functies vervuld bij KPMG. Zo was hij lid van de directieraad van KPMG Consulting en managing partner van KPMG Sustainability. Thans is hij zelfstandig adviseur. Hij heeft vele projecten uitgevoerd bij grote ondernemingen op het gebied van duurzaamheidsstrategie en -verslagen, managementsystemen en duurzaam beleggen bij financiële instellingen. Hij heeft verschillende nevenfuncties, zoals die van voorzitter van de beleggingsadviescommissie van de Diaconie van de Protestantse gemeente in Den Haag, voorzitter van de jury voor de Verantwoord Ketenbeheer Award van de Vereniging van Beleggers in Duurzame Ondernemingen (VBDO) en lid van de Milieuadviesraad van het Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid.

Maarten van Huijstee

Maarten van Huijstee is actief in marketing en advertising. Hij begon zijn carrière bij Unilever en Heineken, waar hij werkte aan de strategische en creatieve ontwikkeling van merkconcepten. In 2005 startte hij ON, dat evolueerde tot Ottonico, een onafhankelijk creatief bureau dat werkte voor bekende merken. Toen dit bureau werd overgenomen door TAXI Europe werd Maarten van Huijstee als *executive creative director* verantwoordelijk voor de ontwikkeling van merkconcepten. Per 1 januari 2012 is hij eigenaar en creative director van Delight Agency. Dit bureau ontwikkelt strategieën en ideeën voor merken. Ook heeft hij een yoga- en meditatiestudio in Amsterdam, Delight Yoga. Maarten van Huijstee stond aan de wieg van Return to Sender, dat bijzondere producten uit de armste gebieden ter wereld verkoopt, waarbij de winst terugvloeit naar de producenten. Ook richtte hij The Playing Circle op, een inspirerende vergaderruimte in Amsterdam.

Willemijn Verloop

Willemijn Verloop werkte bij de Verenigde Naties, de Raad van Europa en The European Action Council for Peace in the Balkans, voordat zij in 1994 de Nederlandse War Child-organisatie startte. Als algemeen directeur bewoog zij politici, muzikanten en andere bekende Nederlanders ertoe zich belangeloos voor War Child in te zetten. War Child Nederland groeide het onder haar leiding in vijftien jaar uit tot een zeer bekende non-profitorganisatie. In 2010 nam zij afscheid als directielid. Willemijn Verloop is nu vicevoorzitter van de raad van toezicht van War Child. Tevens is zij bestuurslid van het ECCP

(European Centre for Conflict Prevention), Eureko Achmea Foundation, Stichting Kindsoldaat en Movies that Matter; commissaris bij ECORYS, de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Stichting Natuur & Milieu en Mundial Productions; lid van de raad van advies van The Hunger Project en Stichting Laluz. Zij zit in diverse comités van aanbeveling. In 2012 richtte ze een organisatie op voor sociaal ondernemen.

Directie ASN Bank N.V.

Ewoud Goudswaard

Ewoud Goudswaard (1958) is sinds 2001 algemeen directeur van de ASN Bank. Tevens is hij lid van de raad van commissarissen van ASN Groenbank N.V. en Triple Jump B.V., de projectbeheerder van het ASN-Novib Microkredietfonds. Ewoud Goudswaard begon zijn carrière bij de NMB Bank, later ING Bank, in het kredietrisicomanagement voor (grote) zakelijke relaties. Vanaf 1992 bekleedde hij directiefuncties in Haarlemmermeer, Amsterdam en Rotterdam; vanaf 1997 was hij voorzitter van de directie van het district Midden-Holland. Ewoud Goudswaard heeft diverse nevenfuncties: hij is lid van de raad van advies van de Club van Rome Nederland en van de raad van advies van Plan Nederland, en penningmeester van de Nederlandse Museumvereniging en de stichting Museumkaart.

Jeroen Jansen

Jeroen Jansen (1962) is sinds 2005 directeur van de ASN Bank, met marketing, communicatie, public relations, vermogensbeheer, duurzaamheidsbeleid en research als voornaamste aandachtsgebieden. Jeroen Jansen begon zijn bankcarrière bij Triodos Bank. In 1995 ging hij naar de Hollandse Koopmansbank (nu SNS Asset Management). Daar ontwikkelde hij vermogensbeheerdiensten en duurzaamheidsresearch voor institutionele beleggers, maatschappelijke instellingen en de ASN Bank. In 2000 trad hij aan als manager Maatschappelijke Strategie bij Concern Communicatie SNS REAAL. Tevens maakte hij deel uit van de staf van de ASN Bank, ter ondersteuning van de toenmalige directie. In 2001 werd hij adjunct-directeur van de ASN Bank. Jeroen Jansen is onder meer penningmeester van Stichting Avondster en zit in de programmaraad van MVO Nederland.

Joyce van der Est

Joyce van der Est (1965) is sinds 2011 adjunct-directeur van de ASN Bank, met als verantwoorde-

lijkheidsgebied de operationele zaken van de bank. Daaronder vallen de klantenservice, de klant- en rekeningadministratie en informatiemanagement. Daarmee schept zij de voorwaarden om klanten professioneel te bedienen. Joyce van der Est heeft een jarenlange ervaring in het management van operationele en ict-processen in de bancaire dienstverlening. Zij startte in 1988 bij Robeco. Na bijna tien jaar zette zij haar carrière voort bij Bank Labouchere, waar zij eveneens de klant- en it-processen professionaliseerde. Sinds 2003 geeft zij bij de ASN Bank leiding aan de operationele zaken. Daarbij focust zij op de continue ontwikkeling, professionalisering en innovatie van de interne organisatie, met een hoogwaardige service en transparante producten als doel.

ASN Bank

Bezuidenhoutseweg 153
2594 AG Den Haag

Postbus 93514
2509 AM Den Haag

ASN Klantenservice 0800 – 03 80 (gratis)
Fax 070 – 361 79 48
E-mail informatie@asnbank.nl
www.asnbank.nl

ASN BANK
VOOR DE WERELD VAN MORGEN